

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETO XIII., ST. 52 — CENA 10 DIN

SOBOTA, 30. APRILA 1960

Ob 1. maju

Letošnji mednarodni praznik dela proslavljajo delovni ljudje Gorenjske s posebnim zadovoljstvom. — Zadovoljni smo predvsem zaradi tega, ker smo prav v letošnjem letu dosegli v podjetjih in komunah tak napredek, da smo res lahko na to ponosni. Odločno smo začeli zboljševati življenjske pogoje delavcev, več kot prejšnja leta je bilo zgrajenih novih stanovanj in drugih komunalnih objektov, ki zboljšujejo življenjski standard ljudi. Veliko sredstev je bilo vloženo za modernizacijo podjetij, za napredek kmetijstva, trgovine in obrti. Posledica vloženi sredstev, bolj organiziranih podjetij in nagrajevanja po učinku pa je tudi znatno povišanje osebnih dohodkov v lanskem letu.

Interes zaposlenih za reševanje vseh navedenih problemov je bil zelo velik, vzpodbujal je njihovo iniciativo in aktivnost v organih delavskega in družbenega upravljanja. To pa je hkrati eden najpomembnejših činiteljev, da smo dosegli takšne rezultate v gospodarstvu in razvijanju našega družbenega sistema. Ob tem je prihajalo včasih tudi do različnih mnenj in stališč, do ostrih razprav, kako reševati posamezna vprašanja. Vse to pa je samo pripomoglo k večji sproščenosti in aktivnosti ljudi. — Vedno manj je primerov, da bi organi delavskega in družbenega upravljanja sprejemali nepremišljene sklepe in odločitve brez predhodnih posvetovanj z ljudmi, kjer

pa se je to še dogajalo, so taki sklepi nujno naleteli na ostro kritiko.

Letošnji prvi maj pa je za nas pomemben tudi zaradi desetletnice delavskega upravljanja. Proslave in poročila, ki so jih imeli ob tej priložnosti po podjetjih, kažejo kako velika je bila razgibanost v zadnjih desetih letih, kako veliko število delavcev je aktivno sodelovalo v teh organih, o kako pomembnih stvareh so razpravljali in kakšen napredek dosegajo ti organi iz leta v leto. Šele ob takih priložnostih se zavemo, da razmeroma malo govorimo o uspehih, ki pa so ogromni za tako kratko obdobje. V vsakdanjem življenju smo navajeni, da v družbenih organih, političnih organizacijah in na delovnih mestih razpravljamo predvsem o napakah in slabostih, prav pa je, da danes ob 1. maju govorimo tudi o uspehih.

Ko danes pregledujemo svoje dosedanje delo, se spominjamo tudi preteklosti in kakšna so bila praznovanja 1. maja v zadnjih 25 letih, česar se starejši tovariši najbrže še dobro spominjajo, prav pa je, da to tudi mlajšim povemo. Pred vojno so se delavci ob 1. maju zbirali, prirejali zborovanja pod kontrolo žandarjev, kjer so kljub temu dajali duška vsej svoji nevolji proti obstoječemu režimu in izkoriščevalcem. — Med vojno so ga proslavljali borci v partizanskih enotah, interniranci v taboriščih, izgnanci daleč od svojih domov, polni upanja in vere v svobodnejše in lepše življenje. V prvih povojnih letih smo ga proslavljali v pomanjkanju in naporih, da odstranimo posledice vojne; leta 1948 in 1949 ob informbirojevski kampaniji in blokadi Jugoslavije.

Če vse to pogledamo, se vprašujemo, kje so vzroki, da smo kljub vsemu temu dosegli uspehe, da smo zdržali takšne napore. Naša moč je v tem, da smo enotni, da se zanašamo na lastne sile, da je Zveza komunistov Jugoslavije znala zbrati okoli sebe vse delovne ljudi, ki jim s svojim programom daje svetlo perspektivo za prihodnost.

Andrej Verbič

4 udeleženci z Gorenjske

na prvi konferenci socialne službe v Beogradu

Socialno-kadrovska služba v tovarni Iskra pripravlja poseben koreferat o dosedanjih izkušnjah in uspehih te službe v podjetju, ki ga nameravajo prebrati na prvi nacionalni konferenci o socialni službi. — Konferenca bo v Beogradu dne 6. in 7. maja letos. Skupno se iz okraja pripravljajo na konferenco štirje udeleženci. Razen izkušenj v tovarni Iskra mislijo na konferenci prikazati tudi nekatere probleme in uspehe v povezovanju podjetij in komun pri reševanju socialnih problemov. Udeleženci upajo, da bo konferenca dala še jasnejšo perspektivo v razvoju te službe, ki se vzporedno z naporom za dvigovanje življenjske ravni in dvigovanje delovne storilnosti, uveljavlja v naših kolektivih.

-1. c.

Praznična svitanica

Morda bo nekoč
neki pesnik
pel svitanico
o prazničnem jutru.
Morda bo nekoč
neka zvezda
z rožnatim
jutranjim svitom
vsa jutra
na svetu prižgala.
Morda bo nekoč
neki pesnik
stopal
v praznično jutro
v srcu
brez teže strahu,
v srcu
brez slutnje smrti.
O da tedaj bi
v nas čutil
svitanico
tistega jutra.

Jaz pa
priklenjen na čas,
poet,
razklan kakor svet
ne morem
sproščeno
zapeti.
S strani časopisov
vsak dan
grozijo

konice raket,
tolkala
atomske smrti,
da na samozančev ukaz
udarijo
na boben-svet
in zaigrajo
živim stvarim
pogrebni marš
na razbiti
radioaktivni zvezdi
Zemlji...

O Zemlja,
zvezda, ki te ljubim,
naj bo res
moje srce
pesnik tvojega konca?

Da sem Prometej,
iztrgal bogovom
bi ogenj strahu
in ga podaril
Človeku
kot ogenj miru.

Potlej bi Zemlji zapel
Zemlji
in Človeku na njej
praznično svitanico
v prazničnem jutru.

Miha Klinar

Ob 1. maju

iskrene čestitke naročnikom, bralcem
in vsem delovnim ljudem
delovni kolektiv

Časopisnega podjetja
Gorenjski tisk

Bliže delavcem

V petek, 29. aprila, je na vrsti v Trzinu zadnji občini zbor občinskih sindikalnih svetov našega okraja, ki so se zvrstili v drugi polovici aprila. O teh zborih smo, oziroma bomo še poročali. Toda vsebina je tako bogata, da je ni moč prikazati v enem poročilu. Zato nismo mogli s teh zborov niti naštetih vseh problemov, ki so o njih delegati razpravljali bodisi o področja njihovega dela v proizvodnji o gospodarjenju v tovarnah, o življenju delavcev itd. Številna so vprašanja, s katerimi se mora ukvarjati naš delovni človek, ki ni samo delavec, marveč soupravljaavec.

Toda iz vse kopice teh vprašanj pa se je povsod izrazilo kazala težnja, da bi bili z vsem delom, z vsemi sklepi neposredni proizvajalci čimbolj seznanjeni. Povsod so pokazali velik posluš za potrebe in stremiljenja samega članstva. To je bilo razvidno že iz oblike diskusije. Ze na prvem zboru na Jesenicah se je pokazalo, da delegati niso go-

vorili z nekdanjim: »Jaz mislim in podobno.«, marveč so poudarjali, da govorijo v imenu članstva tega in tega oddelka, v imenu izvršnega odbora itd. V Zireh, ki je naša industrijsko šibkejša občina, je bila prav tako živahna razprava, v kateri so udeleženci govorili zelo konkretno o težavah in problemih tovarne Alpina, »Mizarstva« in drugih kolektivov.

Da bi sindikalne organizacije prišle do pravih, objektivnih težnj članstva, so v mnogih krajih izvedli celo anketo o posameznih vprašanjih. Tako so dali delavcem že večjo možnost, da so lahko svobodno in premišljeno odgovorili na določene probleme. Te ankete so služile sindikalnim organizacijam na njihovih zborih kakor tudi na občinskih konferencah za pravilno oceno stanja in za pravilno usmerjanje dela v prihodnje. V Kranju so organizirali v vseh večjih podjetjih tudi anketo o investicijski dejavnosti ter tako dali možnost delavcem, da so sodelovali pri važnem odločanju, kako se bodo trošila sredstva.

S takimi in podobnimi oblikami ugotavljanja mnenja in želja delavcev so sindikalne organizacije dokaj približale svoje delo stvarnim potrebam. Oprijele so se tistih nalog, v katerih imajo za seboj veliko večino članstva. To pa je vedno jamstvo za uspeh.

Hkrati so sindikalne organizacije začele uveljavljati svoje zahteve tudi preko samoupravnih organov in ljudskih odborov. Vendar tu še ni občutiti zelenih uspehov. O tem so govorili zlasti na zboru v Skofji Loki ter poudarjali, da se v posameznih delavskih svetih še ne čuti vpliv sindikalnih organizacij in podobno. Še z večjo ostrino so o nekaterih takih pojavih govorili v Kranju. Delegati so zlasti poudarjali, da je potreben večji vpliv sindikalnih organizacij oziroma volivcev do Občinskega zbora proizvajalcev. Še zmeraj se dogaja, kot so povedali, da Zbor proizvajalcev, oziroma oba zbora, na skupnih sejah sprejemata take sklepe, ki so zelo važni za kolektive, ne da bi se poprej posvetovali z volivci. Zato so sklenili, da bodo izvoljene člane Zbora proizvajalcev večkrat povabili v kolektive na zbere volivcev.

Tako se uveljavlja neposredna beseda delavcev v samoupravnih organih in pomaga usmerjati posamezne važne probleme v interesu delavstva oziroma kolektivov in komunale skupnosti. Vzporedno s sindikalnimi organizacijami pa tudi delavski sveti in drugi organi v kolektivu in občini skušajo pri vseh važnih vprašanjih najti stik z delavci. Ze ta stremiljenja, čeprav še niso povsod našla prave oblike, so velik uspeh. K. M.

Pester program dela OLO in njegovih svetov

Pretekli torek so se sestali predsedniki svetov in načelniki oddelkov Okrajnega ljudskega odbora Kranj z namenom, da pripravijo program dela OLO iz svetov do bližnjih letnih počitnic.

V tem času bo imel OLO še 4 seje, zadnja bo 21. junija. Na prvi seji, 10. maja, bosta zbora

Uspešna prizadevanja

V petek, 19. aprila, je bila na Bledu konferenca Občinskega sindikalnega sveta. V poročilu pripravljene za to konferenco je predsednik obravnaval nekatere splošne gospodarske in politične probleme v občini.

Blejski občinski sindikalni svet združuje v svojem delovnem območju 19 sindikalnih podružnic. Nekatere, zlasti večje, so pri svojem delu dokaj uspešno uveljavljale nova načela naše gospodarske politike, predvsem v dvigu storilnosti in razdeljevanju dohodka na osnovi skupnega dela. Slabše pa je stanje v manjših podružnicah, ki povezujejo obrtna in trgovska podjetja.

-k

Okrajni sindikalni svet

želi vsem delovnim kolektivom,
sindikalnim aktivom v občini
in tovarnah, in članom ostalih
političnih organizacij

veselo prvomajsko praznovanje

in obilo uspehov pri nadaljnjem
delu

Vodniški kader

Pomanjkanje usposobljenih turističnih vodnikov, ki bi domače in tuje goste seznanjali s kulturnimi, etnografskimi in zgodovinskimi posebnostmi Gorenjske, hkrati

pa bi jim pomagali odkrivati lepote in zanimivosti naših krajev, je že nekaj let zelo pereče. To je bilo še posebej občutiti v večjih turističnih krajih in središčih, kamor vsako leto prihaja precej turistov. Dosedanje izkušnje so pokazale, da se zlasti tuji zelo zanimajo za različne podrobne zanimivosti tako narodopisne, zgodovinske in za različne kulturne spomenike; prav tako pa jih zanima tudi naša stvarnost, družbeno ureditev in podobno. Toda doslej šestokrat iz preprostih razlogov, ker je primanjkovalo usposobljenih in razgledanih ljudi, ki bi vodili skupine gostov v zgodovinsko in turistično pomembne kraje in jih seznanjali s posebnostmi, ki bi jih privlačevali in zanimale, ni bilo moč ustreči željam in zahtevam obiskovalcev.

Zgledno delo radovljiških tabornikov

V nedeljo je bila v Ljubljani redna spomladanska seja republiškega starešinstva Zveze tabornikov Slovenije, ki so se je razen zastopnikov slovenskih enot udeležili tudi gostje, med katerimi je bil tudi član CK ZKS dr. Jože Potrč in namestnik starešine Zveze tabornikov Slovenije - tov. Nenad Stanković.

Na seji so razglasili rezultate tekmovanja taborniških enot za naslov »partizanska enota«. Ta naslov je šel tudi letos na Gorenjsko, sa je odred »Sotočja Save« iz Radovljice zasedel v skupni oceni tretje mesto, pet enot pa je dobilo te naslove. Ko so razdeljevali pohvale in odlikovanja seveda niso pozabili na gorenjske tabornike in sta med drugim dobila zlati znak priznanja tudi tov. Božo Černe iz Radovljice in tov. Ivanka Šorli iz Kranja.

Govorili so tudi o 5. jubilejnim zletu slovenskih tabornikov, ki bo poletni v Lescah pod pokroviteljstvom predsed. Ljudske skupščine LRS Mihe Marinika.

V nedeljo popoldne je bila v Ljubljani tudi prva partizansko-taborniška igra »Ilegalec«, ki bo odslej tradicionalna. Izmed 25 »ilegalcev« je bilo tudi 11 tabornikov iz Kranja, ki so se posebno dobro odrezali in so vsi izvršili sabotažno nalogo ter se srečno »prebili« do svojega bunkerja. Posebno se je izkazal mladi Darko Bežek iz Kranja.

Delavska univerza na Bledu je skupaj s Turističnim društvom Bled prav zategadelj organizirala poseben seminar za turistične vodnike. Le-ta se je začel na Bledu v hotelu Toplice 12. aprila in bo trajal do 10. maja. Obiskuje ga trideset kandidatov za bodoče vodnike. Tečajniki se na rednih predavanjih seznanjajo z zgodovinsko, arheološkimi, etnografskimi in zgodovinskimi posebnostmi Blede in okolice, z umetnostno zgodovino in kulturnimi spomeniki s turističnimi zanimivostmi Gorenjske, z gospodarskim razvojem in podobno.

Ob koncu bodo tečajniki opravljali nekakšno preizkušnjo za kvalifikacijo turističnega vodnika.

Glasilo mladih v Škofji Loki

Pred dnevi je na osnovni šoli v Škofji Loki izšla prva številka glasila škofovskih pionirjev pod naslovom »Podlubniške iskricke«. Tak naslov so dali te-

Vtisi so nepozabni

Iz V. kongresa SZDL Jugoslavije

»Peti Kongres SZDL Jugoslavije, ki je pred tednom končal z delom v Beogradu, je pustil zelo globoke vtise,« tako je že na začetku razgovora o kongresu povedal predsednik Občinskega odbora SZDL v Kranju tov. Stane Božič, ko smo ga zaprosili, naj pove kaj »obrobnega« o tej veliki manifestaciji.

»Najgloblji vtis je na vse naredil prihod maršala prvi dan. Vsa dvorana ga je burno pozdravljala in mu ploskala in marsikdo si je brisal solze od sreče in radosti, da je znova ali pa še celo prvič videl Tita. Ko pa je začel brati njegovo dolgo poročilo, smo bili vsi v dvorani iznenadeni. Bral je tako gladko stran za stranjo, ne da bi se najmanj utrudil. Ko je prebral do 30. strani, potem do 40. strani, smo bili vsi prepričani, da bo odmor. To smo pričakovali ob vsakem odstavku. In vsaki-krat, ko je on nemoteno začel

naslednji odstavek, je po dvanajsetih minutah od začudenja. Ob odmoru pozneje so vsi komentirali njegovo izredno vzdržljivost.

Stane Božič

Najbolj prisrčna manifestacija pa je bila ob prihodu pionirjev v dvorano. Prinesli so toliko cvetja, da so dobesedno zasuli vso dvorano. Ob vseh straneh so šli pionirji in metali nageljne med dele-

gate. Polno rdečih nageljev! Tudi jaz sem jih nabral kar pet. Vsi smo bili v cvetju.

O ostalem razpoloženju na kongresu pa je tovariš Božič povedal tudi tole: Izreden vtis je na delegate naredila preprostost udeležencev. Tam so bili delegati iz vseh kontinentov. V večini so zelo odobraval naša stališča in nam čestitali k uspehom. Prav posebno pozornost so vzbudili posamezni delegati iz Afrike, Azije in drugod. Ko je pozdravljal kongres alžirski delegat, je že sam aplavz in razpoloženje v dvorani dokazovalo naše simpatije do tistih dežel, ki si s krvjo in žrtvami iščejo pot k svobodi.

Zelo pester je bil tudi sestav naših delegatov in gostov. V dvorani je poleg drugih političnih delavcev sedel katoliški duhovnik, hodža, neki protestantski pop se je tudi javil k razpravi. Pri

vsem tem se je videla širina. Zastopani so bili vsi sloji prebivalstva, kar pomeni tudi moč SZDL.

In končno o organizaciji kongresa. Kot pravi tov. Božič, je bilo vse izredno dobro pripravljeno. Ob prihodu na železniško postajo so jih čakali avtomobili in jih prepeljali v hotel oziroma do prenočišča. Vsak je dobil poseben program kulturnih prireditvev, vodič po Beogradu, označene glavne lokale in celo razglednice, da se je lahko javil družini, ne da bi iskal trafik.

Naši delegati iz Kranja so se en večer sestali tudi z delegati iz Zemuna. Z njimi imajo že več let stike, izmenjujejo izkušnje itd. Iz Zemuna so že prišli v Kranj in naši so jih obiskali v Zemunu. To pot pa so izkoristili priložnosti in se pogovorili o nekaterih stvareh.

Na splošno, kot je povedal tovariš Božič, je bilo delo tega kongresa in še posebno njegovi zaključki, zelo važni za delo v prihodnosti. Treba pa jih bo, seveda tudi uresničiti. K. M.

Koristno sodelovanje

V nedeljo, 24. aprila, je ravnateljstvo Industrijske tekstilne šole v Kranju sklicalo sestanek, ki so se ga udeležili starši učencev vpisanih na tej šoli,

mojstri, pri katerih se uče in zastopniki nekaterih pletilskih in tekstilnih tovarn. Sestanek so sklicali z namenom, da ugotovijo stične točke šole, doma in delavnice in poiščejo čimbolj ustrezne oblike sodelovanja navedenih treh faktorjev.

Potem, ko je ravnateljica šole seznanila prisotne s šolskim delom, je inšpektor strokovnih šol okraja Kranj tov. Kus govoril o vzgojnih problemih vajencev glede na šolsko reformo, ki jo pripravljajo tudi za strokovne šole. Zastopnik tovarne Tiskanine je govoril o problemih vzgoje tekstilnih kadrov. To vprašanje rešuje vsaka republika po svoje in še vedno nista zadovoljivo rešeni vprašanja: kakšni delovni mesti naj dobita absolvent industrijske tekstilne šole in absolvent srednje tehniške tekstilne šole. Po izjavi tovariša inšpektorja bo z novim zakonom tudi to vprašanje rešeno.

Zastopnik tovarne Motvoz in platno iz Grosuplja je govoril o higijensko-tehnični zaščiti delavcev in izrazil mnenje, da bi se uvedlo to kot obvezen predmet v šole. O tem so bila mnenja deljena in je seveda ostalo to vprašanje odprto.

Po zaključnem sestanku so si prisotni ogledali majhno razstavo, ki naj bi pokazala vsestransko dejavnost učencev na tej šoli. Pri posebno zanimanje so vzbudili vzorno izdelani delavniški dnevniki učenec iz tovarne Toper v Celju.

BOLJŠA RAZSVETLJAVNA

Ta teden so v Kamniku položili električni kabel mimo gimnazije in s tem izboljšali razsvetljavo po vsej Kidričevi ulici. Tudi v središču mesta so obločnice zamenjale z močnejšimi, tako da je Kamnik povsod dovolj razsvetljen.

S sodišča

MORDA GA BO KAZEN SPAMETOVALA

S. P. stanuje skupaj z A. Š. V februarju lani je A. Š. stanovala po nesreči malo polil. To je S. P. tako ujezilo, da je brez besede zgrabil za odprti žepni nož, ga vrgel tako močno v A. Š., da se je nož zasadil v stegno leve noge ter mu prizadejal precejšnjo rano. Na sodišču so v postopku ugotovili, da je S. P. nagnjen k takim dejanjem, to je, da rad meče nože za ljudmi in da bi malo pred tem kmalu že nekoga poškodoval, a se je ta pravočasno izognil nožu. S. P. je dobil mesec dni zapora. To bo ver-

jetno dovolj, da bo prenehal s to nečloveško razvado.

PREKUPČEVANJE S TUJO VALUTO

Zaradi prekupčevanja s tujo valuto se je moral pred sodiščem zagovarjati A. K. V letu 1959 je nakupil od neugotovljenih oseb približno 400 DM in 2 dolarja. Vse to je potem seveda skušal prethotapati v inozemstvo. Obtožen je dejanje priznal. Ker je bil omenjeni že večkrat kaznovan, ga je sodišče obsodilo na 2 meseca zapora. To ga bo gotovo izučilo, da ne bo več delal v nasprotju z zakonitimi predpisi.

Kranjski taborniki na Hrvaškem

Savez izvidjaca Hrvatske je lani organiziral v počastitev 1. maja in 15-letnice napada na Drvar veliko akcijo »Drvar 1959«, ki se je udeležilo okrog 4000 tabornikov iz vse države. Slovensko Zvezo so zastopali taborniki iz Kranja in Trziča.

Za letošnje prvomajske praznike bodo hrvaški taborniki organizirali akcijo »Petrova gora 1960«, ki se je bodo spet udeležili kranjski taborniki, štirje iz Trziča in 10 ljubljancov. Leti bodo v soboto, 30. aprila z vlakom odšli v Zagreb, kjer se bodo priključili enemu izmed zagrebških odredov. — Petrova gora je bila v času NOB žarišče vstaje v srednji Hrvaški. V počastitev teh borb bodo udeleženci pohoda izvedli napad, ki bo potekal takole: enote bodo prišle na svoja mesta že v noči prvega maja. (Preспали bodo pri domačinih.) Na praznik dela bodo taborniki nekaj ur delali v prostovoljni delovni akciji, zvečer pa bodo prizigali taborne ognje in izvajali svoje programe. Ponoči bo preko radijskih postaj dan znak za »uzbunu«, nakar

bodo udeleženci krenili na Petrovo goro, kjer bodo v sodelovanju z mladinci karlovškega okraja, pripadniki predvojaške vzgoje, članov Zveze borcev in ostalih organizacij prebili sovražnikov obroč. Popoldne naslednjega dne bo veliko zborovanje, na katerem bodo govorili znani borci iz NOB.

Pokrovitelj te velike prvomajske akcije, v kateri bo sodelovalo nad 3500 tabornikov, bo predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić. Z-r

Na Kozjeku že stojijo drogovji za elektriko

Pisali smo že, da se je elektrifikacijski odbor pri KO v Puštalju pri Škofji Loki odločil, da letos spomladi napelje še do štirih najoddaljenejših kiš, ki so edine ostale brez elektrike, električno napeljavajo. V minulih neh dso tudi do teh hiš napeljali električne drogove, ki čakajo samo še na žico. Dela so bila več kot naporna, saj je zadnja hiša na Kozjeku pri Francu Berniku oddaljena od

transformatorske postaje v Hrastnici kar 1800 metrov, višinska razlika pa znaša preko 1000 metrov. -an

NOVA GARAZA

V tovarni usnja v Kamniku gradijo ob južni strani lužnice nova skladišča in garaže. Z delom so tako napredovali, da jih bodo že prihodnji mesec lahko izročili svojememu namenu.

Kam za 1. maj

KRANJ: V soboto, 30. aprila, bo v tovarni gumijevih izdelkov Sava na dvorišču obrata I, razglasitev rezultatov športnega tekmovanja v počastitev 1. maja in 10. obletnice delavskega upravljanja. Istega dne bo ob 19. uri pred Sindikalnim domom promenadni koncert godbe na pihalu DPD Svobode Kranj. Ob 20. uri pa bo na Titovem trgu predvajan jugoslovanski film »Stiri desetletja« s predfilmi.

Od 1. do 3. maja bodo iz Kranja kolektivni izleti, in sicer na prvomajsko paradu v Ljubljano, v partizanske kraje ter turistične postojanke.

Prvega maja bo na Kališču odprt tudi dom Kokrškega odreda. Prav tako pa bosta odprti tudi obe koči na Smarjetni gori in na Joštu ter Smučarski dom na Krvavcu.

V nedeljo, 1. maja bo v počastitev delavskega prazni-

ka in v okviru tedna ženskega rokometna v Jugoslaviji na igrišču Mladosti rokometni turnir ženskih ekip s pričetkom ob 8. uri. Nastopile bodo ekipe Svoboda in Slovan iz Ljubljane, Drava iz Ptujja in domača Mladost.

SKOFJA LOKA: Osrednja proslava bo v soboto, 30. aprila ob 19. uri na telovadišču TVD Partizan v Puštalju. Na sporedu govori, godbe, pevski zbori, recitacije itd. Zmagovalnim ekipam v športnem tekmovanju v čast prvega maja bodo tam podelili pokale in nagrade. Za tem ljudsko rajanje.

Po mestu je organizirana bakljada, pripravljen je ognjemet in kresovi po okoliških hribeh.

V soboto, 30. aprila bodo iz kolektiva v kolektiv hodile štafete, ki bodo nosile delavske pozdrave.

Restavracija Krona in restavracija na postaji, kot tudi turistično društvo in kopališču vabijo na zabavo.

GORENJA VAS: Proslava bo 1. maja ob 17. uri. Pripravljen je bogat program. Ob koncu ples.

ZIRI: V soboto, 30. aprila, bo v Zireh v Domu kulture osrednja proslava v počastitev delavskega praznika Prvega maja. Po okoliških hribeh pa bo mladina zakurila kresove.

ZELEZNIKI: Prav tako kot v Zireh bodo imeli tudi tu osrednjo proslavo v soboto, 30. aprila, ob 20. uri v kinodvorani. Organizirali pa bodo tudi izlete na Jelovico in okoliške planinske postojanke.

BLED: V nedeljo, 1. maja, bo na Bledu ob 15. uri veslaška regata, ki bo istočasna izbirna tekma za sestavo olimpijske reprezentance.

3. maja pa bo ob 10. uri v zdraviliškem vrtu promenadni koncert godbe na pihala JLA iz Ljubljane.

GOLNIK: V ponedeljek, 2. maja, bo na Golniku rokometna tekma med domačim Storžičem in Rudarjem iz Velenja. V predtekmi pa se bosta srečali ekipi pionirjev Save iz Kranja in domačinov.

TRZIC: Osrednja proslava bo v soboto, 30. aprila, ob 20. uri. Turistično društvo pa bo organiziralo izlete v dolino Ločnice, nadalje v Škofjo Loko na ogled muzeja. Nekateri pa bodo odšli v Planinsko kočjo na Lubnik in na Blejšaš.

RADOVLJICA: Iz Radovljice bodo organizirali skupinske izlete na Roblekov dom, v Tale in k Valvasorju.

BEGUNJE: Iz Begunj bodo organizirali skupinski peš izlet k smučarski koči na Petru.

KROPA: Iz Kroke bodo prav tako odšli v večjih in manjših skupinah na Jamnik in Jelovico.

LESCE: V Lescah bodo v nedeljo, 1. maja, organizirali v tovarni Veriga slavnostno zborovanje.

JESENICE: Tu bodo v soboto, 30. aprila, po vseh delovnih kolektivih in DPD Svobodah organizirali v počastitev Prvega maja svečane proslave. Organizirali pa bodo tudi izlete v Julijske Alpe in Karavanke, kjer bodo, kakor so nam sporočili, obratovalke vse planinske postojanke.

BOHINJ: Tudi v Bohinju bo svečana proslava v soboto, 30. aprila, ob 20. uri v domu kulture. Za praznike pa bodo organizirali izlete v hribe.

KAMNIK: V Kamniku bo proslava Praznika dela združena s slovesno izročitvijo novega avtobusnega postajališča. Slovesnost bo v soboto popoldne ob 17. uri, kjer bo tudi koncert godbena pihala. V veliki dvorani Doma pa bo v Kamniku osrednja akademija, prav tako v soboto ob 20. uri. Nastopili bodo pevski zbori.

Za lepši izgled Podnarta

V torek, 26. aprila, je bila v Podnartu seja Krajevne odbora SZDL Podnart. Dogovorili so se, da bodo na predvečer 1. maja kurili tri kresove, in sicer na Prezrenjah, nad Zalošami in na Poljšici. V nedeljo, 1. maja, pa bodo organizirali množični izlet na partizanski Jamnik. Krajevni odboru RK bodo pripravili letni občni zbor, ker pri prvem sklicu zaradi slabe udeležbe niso bili skliceni. Pri izvedbi občne zbornice bo pomagal KO SZDL. Nato so govorili, kako bodo vplivali na posameznike, da bi olepšali izgled vasi. Ugotovili so, da je najbolj zane-marjeno prav v Podnartu posebno okoli krajevne gostilne in objekta Kmetijske zadruge. C. R.

Z občnega zbora Trgovinske zbornice za okraj Kranj

S seje DS jeseniške železarn

Modernizirajmo trgovino,

Za 2247 milijonov višji dohodek kot lani

Ker sicer ne bomo mogli realizirati povečane industrijske in kmetijske proizvodnje - Sedanji sistem dohodka onemogoča razširjeno reprodukcijo

V restavracijski dvorani hotela »Jelovica« na Bledu je bil v torek, 26. aprila 8. redni občni zbor Trgovinske zbornice za okraj Kranj. Razen delegatov so se ga udeležili še tajnik republiške Trgovinske zbornice tovariš Vehovar, predsednik OLO Kranj Vinko Hafner, predsedniki občinskih ljudskih odborov in drugi.

Poročilo o delu zbornice v preteklem letu je podal predsednik zbornice Andrej Babič. V uvodu je predvsem poudaril, da moramo preteklo leto ocenjevati kot doslej najuspešnejše za trgovino v njenem povojnem razvoju, čeprav je seveda tu še vrsta problemov, ki jih bo treba v prihodnjih letih urediti. Med takšne probleme spadajo predvsem modernizacija trgovine, ekonomika trgovinskih gospodarskih organizacij, družbeno upravljanje, tarifna politika, vzgoja kadrov, kulturnejše poslovanje itd.

Krepitev materialnih osnov in racionalizacija delovnega procesa v trgovini sta bili področji, katerim je zbornica v preteklem letu posvečala največ pozornosti. Izdelali smo potrebne programe in si prizadevali, da bi se dalo trgovini kar največ sredstev za modernizacijo, prav tako pa so dosledno uvajali v maloprodajo sodobno prodajno tehniko. 300 milijonov dinarjev, kolikor je bilo lani investiranih v trgovino in priprave za otvoritev šestih samopostrežnih trgovin, načrti za gradnjo nadaljnjih novih večjih objektov (veleblagovnice) itd. dokazujejo, da je bilo delo zbornice v preteklem letu dokaj plodno.

Zal pa nas uspehi zaradi še vedno zelo skopih sredstev, s katerimi trgovina razpolaga in zaradi premajhnih razpoložljivih kreditov spričo precejšnje zaostalošče še vedno ne morejo zadovoljiti, prav tako pa tudi ne rezultati, ki so bili doseženi v pogledu modernizacije trgovine.

Tudi letošnje perspektive za investicije v trgovskem omrežju niso najboljše. Pričakujejo, da bodo investicije približno iste kot lani. To dokazujejo okrajni in občinski družbeni plani, ki v glavnem predvidevajo razmeroma majhna sredstva za novogradnje, pa tudi sredstva iz drugih virov so skrčena. Pač pa se bo prodajni in skladišni prostor

povečal na račun že lani pričtetih del, ker bo letos začelo obratovati 5 novih večjih prodajal na Jesenicah, v Kranju, Trzinu, Radovljici in Skofji Loki. Če pa računamo vsa sredstva, ki bodo letos vložena v trgovino na novo in tista, ki bodo porabljena za dokončanje lani pričtetih del, bodo leta večja od tistih, ki so bila porabljena lani in bodo znašala skupno okoli 400 milijonov dinarjev. Če bodo vsa ta finančna sredstva v celoti izkoriščena, bo v trgovini tudi že letos presežen 5-letni investicijski program.

Na pobudo zbornice so tudi v Kranju pričeli s konkretnimi pripravami za novogradnjo veleblagovnice, za katero predvidevajo, da jo bodo zgradili najkasneje v petih letih. Gradnjo blagovnice pripravljajo tudi na Jesenicah. S tema dvema objektoma in z realizacijo načrta, ki ga je sestavila zbornica za razširitev trgovskega omrežja na Bledu, bodo v glavnem urejeni vsi problemi prodaje industrijskega blaga v glavnih centrih okraja, zlasti še, ker vzporedno rešujejo to vprašanje tudi v Trzinu in v Skofji Loki.

V nadaljevanju ugotavlja poročilo med drugim, da v preteklem letu niso bili zabeleženi večji uspehi pri delu z organi družbenega upravljanja. Zaradi postopne centralizacije se organi upravljanja v trgovini sicer organizacijsko utrjujejo, vendar to še ne pomeni bistvenega izboljšanja kvalitete njihovega dela. Podobno je s potrošniškimi sveti, ki po zadnji reorganizaciji delajo sicer le nekoliko bolje kot prej, kljub temu pa še vedno ne opravljajo funkcij organov družbene kontrole. Novi predpisi, ki bodo predvidoma kmalu sprejeti, bodo delo potrošniških svetov povežali predvsem s delom stanovanjskih skupnosti in bo potem verjetno lažje organizirati konkretnije sodelovanje.

Eno glavnih torišč zborčnega dela v preteklem letu je bila skrb za pravilno nagrajevanje trgovskih delavcev in uslužbencev. Trudili so se, da bi tudi v celotni trgovini uvedli nagrajevanje po delovnem učinku. V preteklem letu je sistem skupinskega nagrajevanja po delovnem učinku uvedlo 53 trgovskih podjetij in trgovin, 10 podjetij pa je

uvvedlo individualno nagrajevanje po uspehu. Analiza, ki jo je o tem izdelala zbornica, je zlasti pokazala, da so se zaradi še neurejenega stanja v nagrajevanju po učinku lani osebni dohodki zvišali precej bolj kot realizacija blagovnega prometa. Produktivnost na enega zaposlenega je narasla povprečno za 5%, osebni dohodki pa za 16%. Do nesorazmernij prihaja predvsem v trgovini na drobno. Ugotovili so tudi, da bi bilo individualno nagrajevanje po učinku mogoče uvesti še v številnih podjetjih, vendar se tega ponekod branijo povsem neupravičeno. Neustrezno je nagrajevanje predvsem v trgovini s kmetijskimi pridelki.

V poročilu in tudi v razpravi je bilo precej govora o ustvarjanju in delitvi dohodka v trgovini, kar je eden najresnejših problemov trgovine na sploh, ne le na Gorenjskem, pač pa po vsej Jugoslaviji. Akumulativnost vse naše trgovine je namreč izredno nizka, tako da mnoge trgovske organizacije ob stalnem naraščanju poslovnih stroškov in ob plafoviranih cenah ali maržah že komaj ustvarjajo dovolj dohodka za osnovne potrebe. Družbene obveznosti pa so pri tem tolikšne, da številnim podjetjem ostane premalo čistega dohodka za učinkovitejšo porazdelitev na sklade in osebne dohodke po delovnem učinku. Sedanji sistem delitve dohodka onemogoča tudi vsakršno razširjeno reprodukcijo. S korekturo instrumentov delitve dohodka za trgovino v letu 1958 in 1959 so bile dane trgovini le manjše olajšave, ki še zdaleka ne omogočajo hitrejšega urejanja finančnih in materialnih problemov trgovine.

V razpravi in v poročilu je bilo nadalje precej govora še o novem načinu izobraževanja kadrov, o preskrbi industrijskih in turističnih centrov, o posebnem časopisu, ki ga bo pričela izdajati Trgovinska zbornica, o odnosih zbornice z okrajnim in občinskimi ljudskimi odbori itd.

Na občnem zboru so izvolili tudi nov upravni in nadzorni odbor ter častno sodišče in 12 predstavnikov za občni zbor republiške trgovinske zbornice. Za predsednika Trgovinske zbornice za okraj Kranj je bil ponovno glasno izvoljen Andrej Babič.

Delavski svet jeseniške železarn je na torkovi seji razpravljala o nekaterih važnih vprašanjih in nagrajevanju v podjetju. Sprejel je finančni plan podjetja za leto 1960, ki predvideva povečanje skupnega dohodka za 2.247 milijonov dinarjev. Predviden je skupni dohodek 33.070 milijonov. O tem predlogu so prej razpravljali obratni delavski sveti, upravni odbor in komisije osrednjega delavskega sveta. Spričo tega ni bilo posebnih pripomb. Največ so razpravljali o materialnih stroških, ki so predvideni v višini 18.447 milijonov, češ da jih je ob dobrem in racionalnem gospodarjenju moč občutno znižati. Tudi Pravilnik za nagrajevanje po enoti proizvoda, ki so ga sprejeli na tej seji stimulira zniževanje stroškov. Le-ta predvideva posameznim gospodarskim enotam udeležbo 1,5 dinarja na zaposlenega pri vsakih 10.000 dinarjev znižanja poslovnih stroškov.

Pravilnik za nagrajevanje po enoti izdelka velja od 1. aprila dalje. Nov sistem nagrajevanja bistveno izpopolnjujejo. Količina osebnih dohodkov je vsebovana v ceni proizvodov in se formira po ekonomskih enotah. Odvisna pa je od količine proizvodnje in doseženih lastnih stroškov.

Hkrati je delavski svet potrdil obračun osebnih dohodkov za prvo četrtletje letos, ki je bil pripravljen na podlagi novega načina nagrajevanja. Poudarili so, da je ta sistem pokazal nekatere dobre strani in da so v prvem četrtletju bolje delali kot lani. Spričo tega so se osebni dohodki povečali povprečno za skoraj 18 odstotkov. Na teh dohodkih so udeležene posamezne ekonomske enote oziroma oddelki z določenimi odstotki po lastnih proizvodnih uspehih. Najbolj so se povečali osebni dohodki topilnice, ki je tudi občutno presegla svoj proizvodni načrt.

Občni zbor Turistično-olepševalnega društva Kranj

Pred velikimi načrti

Prejšnji teden je bil na Jesenicah občni zbor Turistično-olepševalnega društva. Tu so predvsem ugotovili, da društvo v zadnjem letu ni doseglo posebnih uspehov, ker pri merodajnih upravnih forumih ni našlo dovolj razumevanja.

Društvo je doslej le opozarjalo pristojne činitelje na najrazličnejše pomanjkljivosti v zvezi s turizmom v občini, ker pri merodajnih upravnih forumih ni našlo dovolj razumevanja.

Društvo je doslej le opozarjalo pristojne činitelje na najrazličnejše pomanjkljivosti v zvezi s turizmom v občini. Za delo v prihodnjih letih pa so sprejeli konkretniji načrt za leto 1960 in perspektivni plan. Letos nameravajo na Planini pod Golico prirediti »Dan narcis«, dajali pa bodo tudi pobude za najrazličnejše izlete v bližnjo in daljnjo okolico, n. pr. v Vintgar, Moste, Završnico, Planino pod Golico, Črni vrh, Golico itd. Dali bodo tudi iniciativo za izboljšanje gostinskega omrežja in za ustanovitev gostinske šole na Jesenicah, kar bo pomembno predvsem zaradi maloobmejnega prometa z Avstrijo. Za gostinske uslužbenke bodo predlagali tudi

organiziranje posebnih tečajev za tuje jezike. Perspektivni načrt pa predvideva tudi gradnjo žičnice v Planino pod Golico in izboljšanje že obstoječe žičnice na Crnem vrhu.

Ker imajo na Jesenicah gostinska podjetja premalo turističnih sob, bodo skušali pridobiti čimveč sob za prenočevanje turistov tudi pri privatnikih. Ta akcija jim doslej ni najbolje uspela, v prihodnje pa pričakujejo večji uspeh. Na občnem zboru so tudi sklenili, da mora Turistično-olepševalno društvo tesneje sodelovati s Svetom za turizem in gostinstvo ObLO Jesenice, ki bo moral za razvoj turizma na Jesenicah skrbeti prav tako kot za turizem v Zgornjesavski dolini.

Dosedanji odbor društva so razkili z nekaterimi strokovnjaki, v članstvo pa nameravajo še več strokovnjakov, ki jih na Jesenicah precej manjka. Med 50 inženirji, 150 tehniki, 50 profesorji in 50 zdravniki je prav gotovo mnogo takih, ki bodo z veseljem in dobro voljo sodelovali pri delu turističnega društva za nadaljnji hitrejši razvoj turizma na Jesenicah.

Koristenje delovnega časa

V racionalnem koristenju delovnega časa so precejšnje rezerve za povečanje proizvodnosti dela. To so ugotovili na zadnji seji Okrajnega ljudskega odbora Kranj, ko so razpravljali o poročilu o gibanju števila delavcev, o osebnih dohodkih ter o proizvodnji in storilnosti v gospodarstvu okraja Kranj v letu 1958 in 1959. Iz poročila povzemamo nekaj zanimivih podatkov.

V letu 1959 je bilo najvišje koristenje časa za delo v turizmu in gostinstvu, najnižje pa v industriji. Tu z najnižjim koristenjem prednjači tekstilna industrija. Medtem ko so v gostinstvu in turizmu lani dejansko koristili 91,4% časa za delo, v celotni industriji pa 84,1%, so ga dejansko koristili v tekstilni industriji le 81,9%. Slabše koristenje časa

za delo v industriji nam kažejo tudi višji odstotki neizvršenih plačanih in neizvršenih neplačanih ur v primerjavi s povprečjem, veljavnim za celotno gospodarstvo. Razponi med minimumom in maksimumom neizvršenih ur znotraj panog in strok in pri posameznih sorodnih podjetjih, so precejšnji, kar kaže, da v nekaterih podjetjih posvečajo

več premalo pozornosti čimboljsemu koristenju časa za delo. V primerjavi z letom 1958 je lani koristenje časa za delo padlo v vseh podjetjih in panogah, vendar bolj v neindustrijskih kot industrijskih. Od 13 industrijskih strok izkazuje padec 7 strok. Ta je najvišji v industriji gradbenega materiala, v grafični industriji in v črni metalurgiji.

Nazadovanje dejanskega opravljenih ur na enega zaposlenega lani v primerjavi z letom 1958 je v povprečju v okraju nekoliko omilil le porast nadur. Te so lani porasle za 0,9%. V celotnem gospodarstvu se je namreč številno opravljenih delovnih ur v red-

nem delovnem času na enega zaposlenega zmanjšalo lani v primerjavi z letom 1958 za 0,3%. V rednem delovnem času opravljenih delovnih ur na enega zaposlenega so se zmanjšale lani v vseh neindustrijskih panogah, le industrija se je obdržala na ravni iz leta 1958, čeprav tudi nekaj njenih strok izkazuje zmanjšanje. V nekaterih industrijskih podjetjih so v rednem delovnem času opravljenih delovnih ur, preračunane na enega zaposlenega zelo nizke, n. pr. v Gorenjski predilnici, v Suknu Zapuže, v Jelki Radovljica in drugje. Relativni padec rednih delovnih ur so pokrile lani nadure, ki so v celotnem gospodarstvu v primerjavi z letom 1958 absolutno porasle za 34,5%, relativno na enega zaposlenega pa za 29,1%. Največji porast nadur so zabeležili v gozdarstvu (za 96,4%), v kmetijstvu (za 57,5%) ter v industriji (za 37,7%). V ne-

katerih industrijskih strokah je ta porast daleč nad povprečnim porastom v gospodarstvu in industriji. To velja predvsem za tekstilno industrijo, elektro industrijo, elektro gospodarstvo itd. V celotnem gospodarstvu so lani predstavljale neizvršene toda plačane ure 10% od celotnega časa za delo. 79% neizvršenih plačanih ur odpade na plačane dopuste in plačane praznike. Če pristejemo k temu še nekatere izpade, na katere podjetje ni moglo vplivati, preostane ena petina neizvršenih plačanih ur, ki pa so podporžene vplivom gospodarskih organizacij (prekinitev in zastoji po krioid podjetja, plačani dopusti in izostanki, pri katerih samostojno odloča podjetje itd.). Neizvršenih in neplačanih ur je bilo lani 4,8% od vsega časa za delo. 20% neizvršenih in neplačanih ur predstavljajo izpadi, na katere podjetja nimajo nobenega vpliva. Sem spadajo izpadi v zvezi s porodniškimi dopusti in nego otrok, ki so lani znatno narasli, medtem ko se je druga vrsta izpadov (opravljen vojaških in državljskih dolžnosti) bistveno zmanjšala v celotnem gospodarstvu. Preostale neizvršene in neplačane ure so v zvezi z delazmožnostjo nad 7 dni in skrajšanim delovnim časom po zdravniški odredbi ter neopravičenimi in opravičenimi izostanki.

Izpadi v zvezi z izostanki ne pomenijo sicer večjih izgub, ker znašajo v obeh letih le 0,5% od vsega časa za delo, vendar velja omeniti, da so se opravičeni izostanki lani v primerjavi z letom 1958 znižali le v industriji, neopravičeni pa le v gozdarstvu. Iz teh podatkov je moč razbrati eno pomembnih nalog vseh gospodarskih organizacij, da morajo namreč zaostri delovno disciplino.

Gospodarske vesti

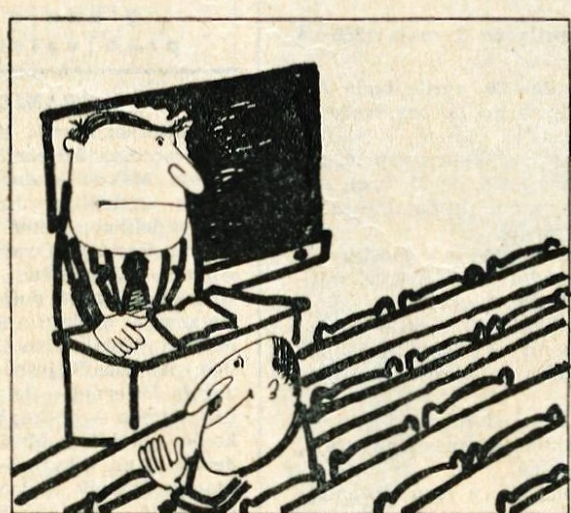
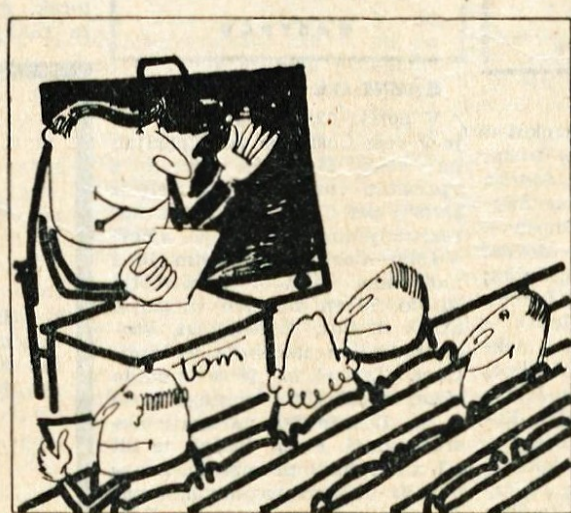
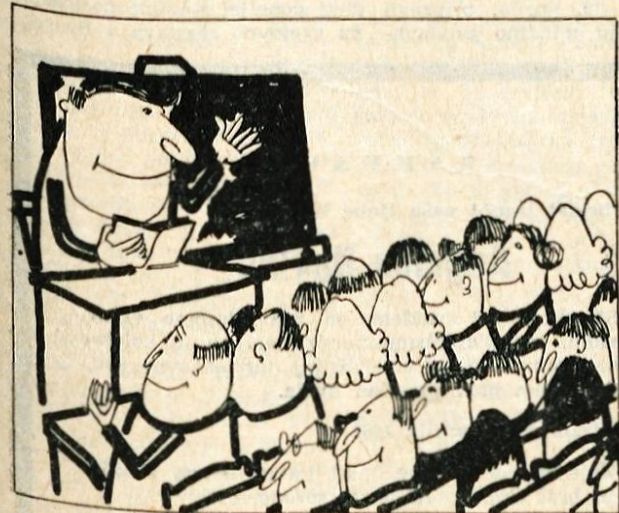
● Naša podjetja na milanskem velesejmu. Na letošnjem mednarodnem velesejmu v Milanu sodeluje 50 jugoslovanskih industrijskih in zunanjetrgovinskih podjetij, ki razstavljajo svoje izdelke na polovico večjem razstavnem prostoru kot lani. V petek, 22. aprila je bil na sejmju jugoslovanski dan. Na velesejmu sta prišla tudi član Zveznega izvršnega sveta in predsednik Komiteta za zunanjo trgovino Sergej Kraigher in predsednik Zvezne industrijske zbornice Nikola Djurverović.

● Zunanja trgovina v prvem tromesečju. Predhodni podatki o poslovanju zunanje trgovine za marec izkazujejo, da je dosegla vrednost izvoza 14,2 milijarde dinarjev, kar je za 22% več kot v februarju. Vrednost izvoza v prvem četrtletju je dosegla torej nad 35 milijard dinarjev, medtem ko je znašala v ustreznem lanskem razdobju 29,9 milijarde dinarjev. V prvih treh mesecih je bilo torej doseženo povečanje v primerjavi z ustreznimi lanskimi meseci za 5 milijard dinarjev ali za 17%.

● Reška ladjedelnica »3. maj« bo gradila prvi supertanker. V reški ladjedelnici »3. maj« bodo položili jutri, 24. aprila ladijsko gredo za prvi supertanker z nosilnostjo 32.600 ton. Supertanker je naročila ladjedelnica Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino.

● 43.000 ton zelenjave v Makedoniji. Makedonski pridelovalci zgodnje zelenjave bodo poslali letos na domači in inozemski trg približno 43.000 ton zelenjave, kar je približno šestkrat več kot lani. Samo štiri kmetijske zadruge bodo pridelale približno 12 milijonov kg paradižnika, do 1. avgusta pa bodo dali kmetovalci na trg več kot 20.000 ton zgodnje zelenjave. Vrednost planiranega pridelka zelenjave v tej republiki cenijo na več kot 2 milijardi dinarjev.

● Druga etapa v Mavrovem. V skopljanskem podjetju »Hidroelektroprojekt« bodo do konca aprila izdelali investicijski program in idejni projekt druge etape graditve mavrovskega hidrosistema. Vgradili bodo dva agregata v Vrutoku z zmogljivostjo 75 mgW, v hidrocentrali Raven pa agregat z zmogljivostjo 64 mgW. Gradbena dela so bila končana že v prvi etapi graditve tega sistema.

JANEZ VODI TEČAJ

OBVEŠČEVALEC

Zaradi prvomajskih praznikov bo prihodnja številka „Glasa Gorenjske“ izšla v sredo, 4. maja

Uprava in uredništvo

mali oglasi

5 parcel za enodružinske hiše v Trzihu nad avtobusno postajo prodam. Rotar Franc, Cankarjeva 26, Tržič. 1538

Prodajam stavbno parcelo v Britofu. Naslov v oglašnem oddelku. 1555

Prodajam 4-cevni radio aparat, brezhiben, skoraj nov, znamke »Avala«. Cena 12.000 din. Naslov v oglašnem oddelku. 1593

Prodajam gume za vozove 650 krat 600 krat 16 col. Kern, avto-taksi, Kranj. 1597

Dne 23. aprila sem izgubil očala za motorno kolo od hotela Pošta do okraja Kranj. Postenega najditelja prosim, da jih vrne v oglašni oddelček proti nagradi. 1605

Prodajam 150 ccm motor Tomos Galeb. Rajgelj Alojz, Zasavska cesta 22, Orehek, Kranj. 1606

Prodajam jetmenovo slamo in dobro seno. Zupan, Pivka 4, Naklo. 1607

Prodajam plemenskega vola ali kravo, ki bo maja teletila. Perčič, Povelje 9, Golnik. 1608

Prodajam žensko kolo v zelo dobrem stanju. Naslov v oglašnem oddelku. 1609

Prodajam še skoraj novo krušno peč. Koroška 57, Kranj. 1610

Ugodno prodajam dobro ohranjen motor »Panonia« 250 ccm. Perko Anton, Podlublje 39, Tržič. 1611

Prodajam klavir znamke Rudolf Stelzhammer, Wien. Oglej vsak dan od 14. ure dalje. Naslov v oglašnem oddelku. 1612

Kolo Diamant, skoraj novo, ugodno prodajam zaradi izselitve. Grims, Cerklje pri Kranju. 1613

Dobro ohranjeno kuhinjsko opremo in otroško posteljico prodajam. Cesta 1. maja 6, Kranj. 1614

Prodajam 1 hektar prvovrstnega travnika. Senično 21, Križje. 1615

Poceni prodajam motor DKW 350 ccm v dobrem stanju. Stara Loka 65, Šk. Loka. 1616

Motorno kolo »Puch« roller, dobro ohranjen prodajam. Kern Jože, Klanc 5, Komendo. 1617

Prodajam gorenjsko narodno nošo. Naslov v oglašnem oddelku. 1618

Prodajam odlično ohranjeno italijansko motorno kolo 1955. — Kutinova 6, Orehek, Kranj. 1619

Prodajam vzdljiv levi štedilnik. Zasp 93, Bled. 1620

Naprodaj je enostanovanjska vseljava hiša z garažo v Radovljici, Cesta Svobode 4. Prodaja 2. in 3. maja. 1621

Kupim ročno pumpo za škropljenje sadja. Cirče 16, Kranj. — Suhadolnik. 1622

Kupim stojalo za ženski šivalni stroj. Naslov v oglašnem oddelku. 1623

Kupim dobro ohranjen stroj za avto znamke Opel Kadett. — Naslov v ogl. oddelku. 1624

Iščem dvosobno stanovanje v Kranju, vseljivo jeseni. Eventuelno tudi kupim. Dam 30.000 din nagrade. Naslov v oglašnem oddelku. 1625

Prodajam elektromotor 5,5 KW, snopovozalko na vprežno oziroma traktorsko vleko in kravo, ki bo tretjič teletila. Iščem moškega za pomoč na kmetiji. Ostalo po dogovoru. Zg. Brniki 28, Cerklje. 1626

TVD Partizan Gorenja vas priredi v nedeljo 1. maja proslavo delavskega praznika — 1. maja. Po proslavi veliko ljudsko rajanje. Igra plesni sekstet iz Škofje Loke. 1627

Avtomobilisti — motoristi, pozor! Prevleke za sedeže vseh vrst vam izdela Milojkovič. Informacije: Gregoričeva 1, Kranj. 1628

Avto-moto društvo Senčur organizira za praznik dela — 1. maj tradicionalno propagandno vožnjo po okoliških vaseh. Odhoda izpred zadržnega doma 1. maja ob 8. uri. Vabimo vse člane, da se te vožnje v polnem številu udeležijo, prav tako mopediste. 1629

Preklicujem žaljive besede, katere sem izrekel napram Mariji Perko in njeni hčerki. Memi Begonovič, Proletarska cesta 30. 1630

Poceni prodajam dobro ohranjeno žensko kolo znamke »Dürkopp«. Poizve se pri Zupan, Vodopivčeva 13, Kranj — podstrešje. 1631

Prodajam globok otroški voziček bele barve. Štirn, Jenkova 10, Kranj. 1631

Našel sem pleteno žico od Visokega do Senčurja. Naslov v oglašnem oddelku. 1632

Kupim mlado kravo, ki zna voziti ali vola. Cerklje 57. 1633

Prodajam mlado kravo, 9 mesecev brejo. Strahinj 69, Naklo. 1634

Prodajam Lambretto LD 150 ccm v odličnem stanju. Pojasnila pri Jekovec Tereziji, Hafnarjeva pot 21 (Stražišče). Oglej vsak popoldan in v ponedeljek 2. maja dopoldne. 1635

Italijanski moped na 3 brzine, 4 taktini, na zaganjač, dvosedežni, prodajam. Arhar, Vincarje 12, Škofja Loka. 1636

Poceni prodajam kavč, omaro in radioaparati na tok in baterije. Ponudbe oddati v oglašni oddelček pod »Ugodno« 1637

kino

Jesenice »RADIO«: 30. aprila do 2. maja amer. barv. cinem. film »MACKA NA VROČI PLOCEVINASTI STREHI«; 30. aprila do 2. maja — vsak dan ob 16. uri — jugosl. cinem. film »OSMA VRATA«. 3. in 4. maja japonski barv. vstav. film »ČLOVEK Z RIKSO«.

Jesenice »PLAVZ«: 30. aprila in 1. maja amer. barv. film »BAGDADSKA SIRENA«; 2. in 3. maja amer. barv. cinem. film »MACKA NA VROČI PLOCEVINASTI STREHI«; 2. in 3. maja japonski barv. vstav. film »ČLOVEK Z RIKSO«.

Zirovnica: 30. aprila francoski barv. film »TABAREN«; 1. in 2. maja angl. barv. film »KER VETER NE ZNA BRATI«; 4. maja amer. barv. cinem. film »MACKA NA VROČI PLOCEVINASTI STREHI«.

Dovje — Mojstrana: 30. aprila angl. barv. film »KER VETER NE ZNA BRATI«; 1. maja francoski barv. film »TABAREN«.

Koroška Bela: 30. aprila in 1. maja japonski barv. film »ČLOVEK Z RIKSO«. 2. in 3. maja amer. barv. film »BAGDADSKA SIRENA«.

Radovljica: 30. aprila ob 20. uri ter 1. maja ob 16. in 18. uri ameriški barvni cinemaskopski filma »JEZ NA PACIFIKU«; 1.

maja ob 20. uri ter 2. maja ob 16., 18. in 20. uri amer. barv. cinem. film »CAJ IN SIMPATIJA«; 3. maja ob 18. in 20. uri ter matineja ob 16. uri ameriški barv. film »ZAKON PRAGOZDA«; 4. maja nemški glasbeni film »JAZZ, LJUBEZEN IN PESEM« — predstavi ob 18. in 20. uri.

Ljubno: 30. aprila in 1. maja nemški barv. film »LAŽNI KAPETAN« in nemški barv. film »KAPETAN IZ KOPENIKA«.

Kranj »STORŽIČ«: 30. aprila ob 10. uri matineja amer. filma »FANTOVSKI VEČER«, ob 16., 18. in 20. uri amer. barv. cinem. film »OBRAČUN V TABLE ROCKU«, ob 22. uri pa premiera jugosl. češko barv. filma »ZVEZDA POTUJE NA JUG«, ob 15., 17. in 19. uri amer. barv. cinem. film »OBRAČUN V TABLE ROCKU«, 2. maja ob 8.30 uri risani filmi SVINCNIK IN PAKKA, PRAZNIK NA SMUCEH, LONČEK KUHAJ, ob 15. in 17. uri amer. barv. cinem. film »OBRAČUN V TABLE ROCKU«, ob 19. uri amer. cinem. film »OBTOZUJEM«, ob 21. uri pa premiera amer. barv. vstav. filma »PRINC IN IGRALKA«, 3. maja ob 8.30 uri risani filmi SVINCNIK IN PAKKA, PRAZNIK NA SMUCEH, LONČEK KUHAJ, ob 10. uri matineja amer. barv. cinem. filma »OBRAČUN V TABLE ROCKU«, ob 13. uri amer. barv. vstav. film »PRINC IN IGRALKA«, ob 15. in 19. uri jugosl. češki barv. film »ZVEZDA POTUJE NA JUG«, ob 17. uri amer. film »OBTOZUJEM«, ob 21. uri pa premiera nemškega barv. filma »TI SI MOJA PESEM«.

Primskovo »TRIGLAV«: 30. aprila ob 18. in 20. uri ter 1. maja ob 16., 18. in 20. uri jugosl. češki barv. film »ZVEZDA POTUJE NA JUG«.

Stražišče »SVOBODA«: 2. maja ob 10. uri matineja risani filmi SVINCNIK IN PAKKA, PRAZNIK NA SMUCEH, LONČEK KUHAJ, ob 16., 18. in 20. uri jugosl. češki barv. film »ZVEZDA POTUJE NA JUG«.

Cerklje »KRAVEČ«: 1. maja ob 17. in 19.30 uri amer. barvni cinem. film MISTER ROBERTS; 2. maja ob 17. in 20. uri ameriški barv. film »PRIJATELJSKO NAGOVARJANJE«; 3. maja ob 17. in 19.30 uri jugosl. ital. barv. film »VELIKA SINJA CESTA«.

Naklo: 30. april ob 19.30 uri ter 1. maja ob 17. in 19. uri ameriški barv. cinem. film »POSLEDNJI LOV«.

Škofja Loka »PREDILEC«: 30. aprila in 1. maja amer. barvni film »BAGDADSKA SIRENA«.

Škofja Loka SORA«: 3. in 4. maja amer. vstav. film »NAJHITREJŠI STRELEČ«.

Poljane »SORA«: 30. aprila in 1. maja franc. film »NA SMRT OBSOJENI JE POBEGNIL«.

Kamnik DOM«: 30. aprila ob 20. uri jugosl. barv. film »GOSPA MINISTRICA«.

Tržič: 30. aprila do 4. maja ruski barv. film »TIHI DON«.

Železniki »OBZORJE«: 1. maja ob 17. in 20. uri franc. ital. barv. film »AVANTURE CAZANOVE«; 2. maja ob 17. in 20. uri ter 3. maja ob 20.30 uri sovjetski film »ZERJAVI LETE«.

Kropa: 30. aprila amer. vstav. barv. film »MED NEBOM IN ZEMLJO«, 2. maja franc. cinem. film »GRENKA ZMAGA«, 3. maja amer. barv. film »STRIC WILLIE«.

brusilka; Blaž Studen, gumar in Katarina Kržišnik, šivilja; Janez Rupar, kmetijski tehnik in Frančiška Porenta, kmečka delavka; Jože Skafar, predilec in Marija Zelko, kmečka delavka; Mirko Drinovc, skladiščnik in Zofija Jeram, tov. delavka; Janez Mohar, inv. upokojenec in Ana Kranje, delavka.

NA JESENICAH

Rodile so: Ivana Rozman, gospodinska pomočnica — dečka; Jožefa Poreda, gospodinja — deklico; Hermina Cilenšek, frizerka — deklico; Pavla Dežman, gospodinja — dečka; Kadira Rizvanovič, gospodinja — dečka; Zorka Brešan, gospodinja — deklico; Ana Lapajne, uslužbenka — dečka; Stefi Smid, pletilja — dečka; Rukija Alibegovič, gospodinja — deklico; Hedvika Rudolf, gospodinja — dečka; Rozalija Čergolj, delavka — dečka; Cilka Sedej, delavka — deklico; Marija Golob, delavka — dečka; Vladimira Vončina, učiteljica — dečka; Vida Novak, predm. učiteljica — deklico; Milosava Božič, gospodinja — deklico; Anica Tonejček, gospodinja — deklico.

Poročili so se: Anton Bizjak, ključavničar in Nada Lavtižar, tkalka; Ljubinko Radovič, tov. delavec in Hermina Potočnik, servirka; Rajko Mezek, tov. delavec in Ivana Prezelj, kmečka delavka; Anton Miklavčič, strojni ključavničar in Ana Lamovšek, trg. poslovodkinja; Avguštin Čurin, tov. delavec in Ljudmila Svetina, gospodinja; Jakob Merlin, tov. delavec in Emilija Stankovič, gosp. pomočnica; Stanislav Zupan, kmet in Pavla Černe, gosp. pomočnica.

Umrli so: Jože Košenina, osebni upokojenec in Martin Pikš, osebni upokojenec.

V TRZICU

Rojena: Leon Karamet in Breda Mežek.

Poročili so se: Jože Zver, zidar in Berta Jovan, predilka; Koloman Perš, gradbeni delavec in Ema Gyerjek, tov. delavka; Anton Aljančič, kmet in Jožefa Praprotnik, tov. delavka.

Umrli so: Matija Prevč, osebni upokojenec in Franc Kolman, osebni upokojenec.

tržni pregled

V KRANJU

Fižol 70 do 100, ajdova moka in ješprenj 60 do 70, kaša 70 do 85, krma za kokoši 35 do 45, koruza, koruzna moka in proso 40, oves 25, čebulček 100 do 200, šalotka 40, grah v zrnu 160, orehi 110 do 130, krljži 40 do 60 in smetana 300 din liter. Korenček 30 do 60, čebula 35 do 40, krompir 15 do 20, zelje kislo 50, solata 140 do 150, repa kisla 30, redkev 25, orehova jedra 1000, jabolka 50 do 100, sir-skuta 100 in surovo maslo 520 do 560 din za kilogram. Jajca 17 do 19 din kos, kokoši 450 do 750 din, česen 5 do 10 din glavica, špinaca 25 do 30, radič 20 do 25 in motovilec 30 din merica; klobase 98 do 100 din, por 5 do 10 din, zelena in peteršilj 10 do 15 din šopek.

Tržni pregled

V ŠKOFJI LOKI

Jajca 16—17 din kos, peteršilj 10 din šopek, por 5—20 din kos, sirček 15 din, smetana 20 din zajemalka, čebulček 200 din liter, fižol 90—130, čebula 50—60, pesa 50, črna redkev 30 in jabolka 80—120 din liter; motovilec in špinaca 25—30, berivka pa 30 din merica.

KAZNI GA NISO IZUČILE

V petek, 22. aprila ob 21. uri, je v vasi Češnjek pri Cerkljah na cesti III. reda voznik z vprežnim vozom Jože Koželj iz Dvorij pri Cerkljah vozil z nerazsvetljenim vozom v smeri Visoko—Cerklje. Za njim je z motornim kolesom s hitrostjo 60 do 70 km na uro pripeljal Stane Robas, Cerklje 94, študent strojne fakultete v Ljubljani. Zaletel se je v sredino voza, dobil zlom prsnega koša in po 15 minutah na kraju nesreče umrl. Franc Koželj je bil ob pristojnih prometnih organov že večkrat kaznovan, zaradi nerazsvetljenosti voza. Celu uro pred omenjeno nesrečo je bil kaznovan z denarno kaznijo 500 dinarjev.

SPREMLEVALKA NEPOŠKODOVANA

Metod Arh je v petek, 22. IV., med Begunjami in Drago zapeljal v obcestni jarek. Motorist si je poškodoval desno nogo in so ga prepeljali v bolnišnico na Jesenice. — Njegova spremljevalka S. P. ni bila poškodovana, pa tudi na motorju ni bilo materialne škode.

NESREČNO NAKLJUČJE

Istega dne je ob 14.40 uri prišlo do prometne nesreče v Cerkljah. Trčila sta traktorist Anton Ribnikar iz Praprotnice police, ki je upravljal traktor, last kmetijske zadruge v Cerkljah, in motorist Jože Bobnar iz Vasce 12, ki je vozil motorno kolo S-1667. Motorist si je zlomil levo nogo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico. Na motorju je bilo za 30.000 din škode, na traktorju pa za 25.000 dinarjev.

NEPREVIDNOST — VZROK NESREČE

V nedeljo, 24. aprila ob 15.35 uri, je v Naklem, 150 metrov od gostilne Marinšek, prišlo do smrtne nesreče. Voznik osebnega avtomobila S-18516, Stane Pogačar iz Ljubljane, je pripeljal z Bleda proti Ljubljani mimo gruče otrok, ki se je vračala s proslave na Okroglem. — 8-letna deklica Angelca Novine iz Strahinja je skočila pod avto, ki jo je zbil. Voznik je avto takoj ustavil, deklico pa odpeljal v Zdravstveni dom v Kranju, kjer je podlegla poškodbam.

V Kamniku je v nedeljo, 24. aprila neki avtomobilist z veliko brzino vozil skozi mesto in tik ob trotoarju podrl pešca. Le-ta je obležal nezavesten. Zaradi številnih ozkih gri, tako drvenje motornih vozil po ulicah predstavlja stalno nevarnost za Kamničane.

LAŽJA POŠKODBA

Dne 24. aprila ob 16.30 uri je na cesti I. reda pri odcepu v Radovljici lastnik osebnega avtomobila Fiat 1100 Saša Vuga iz Ljubljane povozil Elizabeto Trpin iz Ribna pri Bledu, ki je prečkala cesto. Takoj jo je odpeljal v jeseniško bolnišnico, kjer so ugotovili lažje poškodbe na glavi in nogi.

Gorenjski fantje čestitajo

Vojaki, ki služijo kadrovski rok v JLA, čestitajo vsem delovnim ljudem Gorenjske ob 1. maju in pozdravljajo vse prijatelje, znance in sorodnike. Marjan Triler, Janez Jugovic, Janez Reven, Marjan Kokalj in Franc Bizjak — Voj. p. 7116 Skoplje, Makedonija; Janez Rozman — Luže, Vinko Suhadolnik — Čirče, Franc Sirc — Predoslje, Ivan Ostrman — Luže, Stefan Prefran — Bled, Tine Rozman — Srakovlje, Jože Snedic — Gorenje, Cveto Radon — Kranj, Anton Rebol — Predoslje in Jure Ajdovc — Senčur, vsi vojna pošta 5102-1 Karlovac; Tine Rogelj — Voglje Voj. p. 4542/12 Kra-ljevo; Niko Kordež, Karlo Rogelj, Polde Kvas, Jernej Vodnik, Joža Kanda, Andrej Kosec, Ivan Zavrl, Pavle Irt, Rado Les in Mirak Simonič — vojna p. 8147-12, Prokupelj; Blaž Markuta, Tonček Justin, Tomaž Oven, Mihael Rezar, Janez Torkar, Franc Medja in Franc Milovnik — vojna pošta 3065, Sombor.

Kratke z Golnika

Golnik, 24. aprila — Pretekli teden je bila kulturno-prosvetna dejavnost na Golniku zelo razgibana. Včeraj ob 10. uri dopoldne je v Domu kulture gostovala Tržaška glasbena matica, ki je s svojim programom navdušila ljubitelje koncertne glasbe. Aktiv LMS na Golniku je v terek, dne 19. aprila, pripravil za tukajšnjo mladino predava-

nje o družbeni morali. Vendar, kot kaže, obisk podobnih predavanj, mladina za ta predavanja ni zainteresirana. Konec prejšnjega tedna pa je društvo LU kakor vsak teden pripravilo uspešno predavanje. Tokrat je predavatelj Tavčar iz Kranja, ki je v besedi in sliki popeljal številne poslušalce na svetovno razstavo v Bruselju.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše ljube hčerke

Angelce Novinc

iz Strahinja pri Naklem, se zahvalujemo vsem sosedom, vsem družbenim organizacijam in kolektivu »Komunalni servis« Kranj ter osnovni šoli Naklo. Vsem prav prisrčna hvala.

Strahinj, 29. aprila 1960.

Zalujoči: oče Franc, mati Pavla, sestra Magda in brat Franci ter ostalo sorodstvo.

Poslovanje trgovin ob praznikih

Poslovni čas trgovin od 29. aprila do 3. maja 1960 na območju okraja Kranj:

v petek, dne 29. in v soboto, dne 30. aprila bodo vse trgovske poslovalnice v mestih odprte do 19. ure zvečer z običajnim popoldanskim odmorom;

v nedeljo, dne 1. maja bodo vse prodajalne zaprte, razen ene prodajalne delikates (odprta od 6. do 21. ure), ene prodajalne kruha (od 7. do 11. ure) in ene prodajalne sadja in zelenjave (od 8. do 11. ure) v Kranju;

v ponedeljek, dne 2. maja bodo dopoldne v mestih odprte dežurne trafike, prodajalne sadja in zelenjave, mlekarne in Delikatesa v Kranju od 6. do 21. ure;

v torek, dne 3. maja bodo dopoldne v mestih odprte dežurne trafike, prodajalne sadja in zelenjave, mesnice, prodajalne kruha in po ena delikatesa ter špecerijska trgovina.

Kjer bi se pokazale potrebe bo med prazniki odprtih še več prodajal, kar velja posebno za turistične kraje, če bi bile vremenske razmere ugodne.

O poslovnem času svojih prodajal v času prvomajskih praznikov bodo natančno obvestile svoje odjemalce gospodarske organizacije tudi še same.

gibanje prebivalstva

V KRANJU

Rodile so: Marija Moštrokol — deklico; Ana Pečecnik — dečka; Jožefa Makuc — dečka; Marija Pipan — deklico; Justina Stiglic — deklico; Peter Semrov — dečka; Rozalija Cesen — dečka; Angela Klemenčič — dečka; Branka Jelar — dečka; Ivanka Dolanič — dečka; Ana Jenko — deklico; Marija Osredkar — deklico; Angela Kajnih — deklico; Jožefa Pernel — deklico; Karolina Jemec — dečka; Stefka Rakovič — deklico; Marija Stare — dečka; Ana Okorn — deklico; Marija Tratnik — dečka; Julijana Jeblič — deklico; Brigita Pirc — dečka; Tončka Senk — dečka.

Poročili so se: Konrad Skrabar, delavec in Alojzija Kern,

nesreče

Obračun muzejskega društva v Škofji Loki

Vzgoja v ospredju

V okviru tedna muzejev je Muzejsko društvo v Škofji Loki v nedeljo, 24. t. m. odprlo razstavo Franceta Koširja. Po razstavi pa je bil občni zbor društva, katerega se je udeležilo 40 članov. Občnega zbora se je udeležil tudi dr. Skrl in prof. Miha Subic in še edini živeči ustanovni član muzejskega društva tov. dr. Rant.

Predsednik muzejskega škofjeloškega društva dr. Pavle Blaznik je v poročilu govoril o dvoletnem delu društva in nakazal smernice za delo v prihodnje. Analiziral je delo spomeniškega varstva, podal nekaj misli o Loških razgledih, se dotaknil selitve muzeja iz Puštala v sedanji Grad in še ostale podrobnosti. Profesor Franc Planina pa je še podrobneje opisal selitve muzeja in nakazal nekatere pomanjkljivosti, ki so se pojavile v zvezi s selitvijo.

Upravnik škofjeloškega muzeja je nakazal nekaj manjših problemov. V živahni razpravi, v kateri je sodeloval tudi predsednik občine in podpredsednik okrajja, je bilo iznešenih nekaj sklepov, katere bodo še letos začeli izvajati. Tako bodo še letos začeli s preurejanjem gornjega dela grabna oziroma starega mestnega obzidja in precejša Martinove hiše, ki je na-

sproti poslopja občinskega ljudskega odbora. V kolikor bodo načrti gotovi, bodo povsem uredili sedanjo Martinovo hišo, ki sedaj kazi s svojo zunanostjo in razpadanjem samo mesto. Prav tako potekajo priprave za sedmo številko Loških razgledov, katero urejuje muzejsko društvo. Se bolj sistematično bo začelo društvo zbirati preostalo gradivo iz NOB in gradivo med obema vojnoma. Da bo obiskovalec muzeja videl razliko v gospodarskem, kulturnem in političnem razvoju škofjeloške občine, bodo zbrali še vse povojno gradivo do današnjih dni. Letos bodo uredili še biološki oddelek — gozdne živali v naravnem okolju in rezbarski oddelek iz 17. stoletja za škofjeloško področje. V bivši kapeli loškega gradu bodo razstavljena rezbarska dela in razni predmeti; posebno privlačnost bodo vzbujali zlati oltarji iz Dražgoš. Tako bo muzej imel tri velike zbirke: celovsko zbirko, zbirke vseh vrst obiti in dražgoške oltarje. Velik uspeh je društvo doseglo tudi v zbiranju arheoloških predmetov; le-teh so odkopali več kot 300 in to v Kevdercu pod Lubnikom; v zadnjih dveh letih pa so nabrali 1500 raznih predmetov. S pridobitvijo novih prostorov v loškem gradu se je število obiskovalcev znatno povečalo. Samo od 16. avgusta lanskega leta pa do konca istega leta je obiskalo škofjeloški muzej nad 10 tisoč obiskovalcev. Precejšen obisk muzeja je bil pred kratkim, ko je razstavljal v Gradu slikar — samouk iz Zirov, Janez Sedej. Muzejska dejavnost tako neposredno pomaga k razvoju in pospeševanju turizma v Škofji Loki.

Upravnik muzeja tov. Andrej Pavlovec je v razpravi poudaril, da naj bo muzejsko društvo v prihodnje tudi pobudnik za smotno in načrtno vzgajanje mla-

dega rodu, za pravilno vrednotenje kulturnih spomenikov in arheoloških najdb. Ostali pa naj ne bi zgolj pri zbiranju in razstavljanju predmetov, marveč naj bi z zbranimi dragocenostmi tudi z raznimi prijemi oziroma metodami predvsem vzgajali.

Ob koncu letnega zbora je bil izvoljen nov odbor. Za predsednika društva je bil ponovno izbran dr. Pavle Blaznik.

Vlado Rozman

Najboljši na okrajni reviji

amaterskih gledaliških družin
Kranjska gledališka kronika bo takoj po prvomajskih praznikih zabeležila pomemben dogodek — okrajno revijo amaterskih igralskih družin. Da bi bile na revijo pripuščene le igralske skupine z najkvalitetnejše nastupiranim repertoarjem, je Okrajni Svet Svobod in prosvetnih društev pred časom imenoval komisijo, ki si je ogledala in ocenila 14 uprizoritev.

Na reviji, ki se bo začela v Prešernovem gledališču v Kranju 4. maja, se bodo predstavile naslednje igralske skupine: uvod v revijo bo imel Diški dom iz Kranja z J. Kulundjica dramo USODE, slede DPD Svoboda iz Kranja s Fischerjevim PROSTOM DNEVOM, Svoboda Strazišče z dramo Goodricha-Hacketa DNEVNIK ANE FRANK, Svoboda Koroška Bela s komedijo Duška Roksandičeva BABILONSKI STOLP, Čufarjevo gledališče z Jesenic s Schillerjevo MARIJO STUART, prosvetni dom »Stane Zagar« iz Kroppe pa se bo predstavil s Shakespearovim OTHELOM.

Revijo bo ocenjevala republiška komisija, hkrati pa bo določena igralska družina, ki se bo kasneje udeležila republiške revije amaterskih igralskih družin v Kopru.

Doslej izkopali 45 okostij

Staroslovansko grobišče pod Blejskim gradom je presenetilo arheologe

Pred časom smo poročali, da so pri urejanju parkirnega prostora na gozdnem pobočju pod Blejskim gradom našli na človeška okostja. O najdbi sta bila obveščena Okrajna komisija za spomeniško varstvo in Mestni muzej v Kranju. Ze prva zaščitna izkopavanja pod vodstvom arheologa Andreja Valiča so pokazala, da gre za staroslovansko grobišče, ki datira nekako v 10. stoletje.

Kljub temu, da aprilsko vreme arheologom ni bilo posebno naklonjeno, saj je dež izkopavanja pogosto oviral, je število izkopanih skeletov in predmetov naglo naraščalo. Doslej so izkopali 45 ženskih, moških in otroških okostij, sodijo pa, da jih bodo odkrili še več. Okostja so položena na tesno drugo poleg drugega v dveh plasteh in so obrnjena proti vzhodu. Pokriva jih le tanka plast zemlje, ki pogosto ni debelejša od 30 centimetrov.

Zanimivejši od okostij utegnejo biti obilnatni pridatki, ki so jih našli poleg okostij. Sem-kaj sodijo železni noži, bronasti

uhani v obliki polmeseca, fibule z emajlirano ornamentiko, srebrni in bronasti prstani ter obsenčni obročki. Nekateri predmeti, n. pr. pozlačeni uhani v tehniki granulacije, fibula z masko in plastično figuro živali, pozlačena broša z bogatim pletenastim ornamentom, kažejo razmeroma zelo dobro izdelavo, hkrati pa potrjujejo domnevo o živahnih trgovskih in kulturnih stikih z deželami na severu. Najdeni predmeti imajo vse značilnosti köttlaske kulture (Köttlach — kraj v Avstriji).

Pri izkopavanju so našli tudi na žarni grob iz ilirske dobe s hallstattsko keramiko. — Kljub

temu, da so bili najdeni zgolj fragmenti keramike, je najdba zelo pomembna, zlasti še, ker je pri nekaterih drobcih dobrovidna plastična ornamentika. Arheologi se nadejajo, da bodo v nižji plasti našli na starjšo kulturo.

Spričo številnih predmetov, in ker so le-ti izredno dobro ohranjeni, sodi to grobišče nedvomno med najpomembnejše arheološke najdbe iz te dobe na Gorenjskem.

Dosedanja izkopavanja pa vsiljujejo nekatera zelo zanimiva vprašanja, ki jim trenutno tudi arheologi niso povsem kos. Čemu so takratni prebivalci pokopavali umrle tako tesno drugo ob drugem na tako majhnem prostoru? Grobišče namreč meri le 48 površinskih metrov. Kje se je nahajalo grobišče teh ljudi? Prav gotovo ni daleč do grobišča. In dalje: kakšni so bili kulturni in trgovski stiki s severom? Najdeni predmeti govorijo tudi o družbeni diferenciaciji. Na ta in še na nekatera druga vprašanja, ki spremljajo izkopavanje, bo verjetno moč odgovoriti kasneje, saj se arheologi nadejajo novih odkritij, ki bodo odprla neznane strani iz življenja naših davnih prednikov na Gorenjskem.

aa

T. KOŠIR: Starka s knjigo (risba s tušem)

Pavlovec

LOGARITMI IN LJUBEZEN, optimistična komedija v treh dejanjih Gena R. Senečiča, je bila letos že šesta premiera dramske družine kranjske Svobode. Premiera je bila v torek — 26. aprila — v Prešernovem gledališču.

prav ne smemo zapisati, da delo nima pozitivnih lastnosti. — Predstava ima bolj ali manj zgodovinski pomen, saj je pisatelj Senečič z njo prikazal čas, v katerem se je mladina navduševala za šport, ki je bil za takratno pojmovanje pedagoških delavcev nekaj najmanj vzgojnega. S tem smo torej tudi zapisali, da je delo zasnovano iz šolskega življenja.

Režiserju MARJANU LOMBARJU je uspelo komedijo postaviti na oder tako, kot si je to zamislil pisatelj: sam pa je odigral priljubljeno Matka, šolskega slugo. V glavnih vlogah so nastopili še BOZENA IGLIČEVA (profesor matematike), ZMAGO BENCAN (njen sin), MIČA FAJONOVA (dijakinja Irena in najboljša igralka rokometna) in MARIJA BOGATAJEVA (dijakinja Marta). Mladostno vedrost in pravo šolsko vzdušje je predstavi še dala sedemorica dijakinj. S temi vlogami so se na deskah Prešernovega gledališča tokrat prvič predstavile mlade igralko, s katerimi je kranjska Svoboda pomnožila svoje članstvo. — Čeprav je predstava uspela, jo je vendar malec motila scena Saše Kumpa, ki stilno ni enovito zasnovana.

B. F.

John Ernest Steibck:

Ljudje brez zemlje

Jeseniško gledališče Tone Čufar je minulo nedeljo uprizorilo na Bohinjski Beli delo znanega ameriškega pisatelja Johna Ernesta Steinbecka LJUDJE BREZ ZEMLJE. To je zanimiva in malce nenavadna zgodba iz ameriškega farmerskega življenja. V njej je pisatelj upodobil celo vrsto zelo različnih junakov iz

množice preprostih ljudi, ki se v brezobzirnem okolju pri podjetnem farmarju pehajo in mučijo za skromen zaslužek. Pisatelj jih slika z nenavadno človeško toplino ter z globoko humano prizadetostjo. Vse družine nekakšno skrivno, pri nekaterih pa malce naivno hrepenenje po lastni zemlji in domu. Vendar jim razmere in okoliščine in v veliki meri tudi njihova lastna nesreča ne dopuščajo, da bi se jim to neutešljivo hrepenenje moglo uresničiti. Se ena osnovna ideja se v delu močno izraža: to je rasno zapostavljanje. Pisatelj je z zamorčevimi besedami hudo obsodil to nehumano postopanje z ljudmi črne polti, ki jih v Ameriki nazadnjaške sile še vedno zapostavljajo in preganjajo.

Jeseničani so dramo uprizorili zelo izvorno; in s psihološko poglobljenostjo. Znali so ustvariti tipično okolje in razpoloženje, v razgibanih in večjih prizorih so pokazali dinamično in spretno igro. Tudi posamezniki so izstopali kot živo karakterizirane podobe in tipi, od katerih je vsakdo predstavljal nekaj svojstvenega, karakternega.

Občinstvu je najbolj ugajala igra naivnega nesrečnika Lenija, nenavadnega orjaka in nerodneža, ki pa je poln miline, hrepenenja po zemlji in otroško navivne ljubezni do živali. Zelo živo in psihološko zanimiva je bila podoba nesrečnega zamorca. Lahko zapišemo, da je bila to

pravzaprav najuspešnejša vloga v igri, najbolj prepričljiva, notranje poglobljena in učinkovita. Vsi igralci pa so kot celota predstavljali ubran in enovit igralski zbor.

jb

Opereta na kamniškem odru

Uspela predstava za konec sezone

J. Gregorica opereta Lectovo srce je v Kamniku dosegla lepo priznanje občinstva. Tako je Solidarnost uvrstila v svoj program tudi priljubljeno opereto, ki jo je glasbeno oblikoval prof. Daniel Grum, režijsko pa Tone Ipavec. Orkester je zvenel polno, razveseljivo pa je pri tem dejstvo, da so v njem igrali tudi mladi gojenci kamniške glasbene šole, ki kažejo lep napredek. Zelo so ugajali solisti, in občinstvo jih je po vsaki točki nagradilo s priznanjem. Tudi igralsko je bilo delo dobro podano in je v celoti predstavilo dobrodošlo spremembo ob zaključku gledališke sezone v Kamniku. Občinstvo se je prijetno zabavalo in je na koncu izrazilo toplo zahvalo dirigentu, režiserju in vsem sodelujočim.

ŠE ENKRAT O HITREM RAZVOJU TISKANE BESEDE NA GORENJSKEM

V zadnjih številkah časopisa »Glasu Gorenjske« je bil v nadaljevanjih objavljen članek z naslovom »Hitri razvoj tiskane besede na Gorenjskem«. Iz članka je razvidno, da bo v bližnji bodočnosti v Kranju posvetovanje o lokalnem in tovarniškem tisku. Za to posvetovanje je komisija za tisk pri Okrajnem odboru Socialistične zveze v Kranju pripravila problematiko posameznih časopisov in revij, ki v zadnjem času izhajajo na Gorenjskem skoraj pri vseh večjih podjetjih. V časopisu »Glasu Gorenjske« so bili objavljeni tudi izvlečki te analize. Mnenja sem, da so nekatere trditve glede izhajanja revije »Zelezar« pomanjkljive in nepravilne. Član uredniškega odbora je že na zadnjem posvetu o tovarniškem tisku lani v decembru obrazložil v bolj grobih obrisih program oziroma koncepcijo revije. Uredništvo revije »Zelezar« se namreč trudi, da bi bil program čim

prej realiziran in izvršen prehod od prejšnjih oblik dela na nove oblike. Ker je začel v lanskem letu na Jesenicah izhajati 14-dnevni časopis »Zelezar«, se je uredništvo revije »Zelezar« odločilo, da bralcem revije posreduje predvsem sestavke s področja zgodovinskega razvoja železarne in delavskega gibanja na sploh. To je glavni namen revije, poleg tega pa naj bi revija »Zelezar« na prvih osmih ali desetih straneh objavljala tudi aktualne članke, ki so pomembni za daljše obdobje. Iz tega je razvidno, da je trditev, objavljena v »Glasu Gorenjske«, čez, da revija »Zelezar« nima lastne koncepcije, nepravilna, razen tega pa menim, da je nemogoča sleherna primerjava revije »Zelezar« z ostalimi tovarniškimi časopisi na Gorenjskem, ki imajo predvsem mobilizacijski in informativni namen za izvedbo vsakodnevnih nalog.

Se nekaj besed o izhajanju revije. Pisec je omenjenega članka celo trdil, da je spričo časopisa »Zelezar« izhajanje revije »Zelezar« nekako odveč, ali pa naj bi njeno vsebino prilagodili strokovnemu izobraževanju delavcev. Kljub temu, da že dve leti izhaja strokovno tehnična priloga »Zelezarja« v nakladi 700 izvodov, bomo poizkušali upoštevati zadnji predlog pisca omenjenega članka v »Glasu Gorenjske«. V ta namen bi uvedli v reviji posebno rubriko, ki bi bila namenjena strokovnemu izobraževanju delavcev. Na Jesenicah je dovolj zgodovinskega gradiva in naša revija ima hlače naloge, da vse zgodovinske dogodke ohrani poznejšim rodovom.

Z morebitno ukinitvijo, kakor je predlagana v časopisu »Glasu Gorenjske«, bi napravili krivico predvsem mlajšim ljudem, ki pri obravnavanju učne snovi ter v zgodovinskih krožkih pri pionir-

Edo Zaga

MLADA RAST

Tudi pomlad ima svoje nevšečnosti

Varujte se strupenih rastlin

Vedno bolj razkošno se livade pokrivajo s cvetjem. Kdo ne uživa ob pogledu nanje? Naberite cvetke za skromen šopek, ostale pa pustite, naj živijo ter se radujejo sonca in toplote. Naj lepšaja pokrajina ter razsvetljujejo oko in srce mimoidočih. Brez miselnosti trgajte cvetke, kot to radi delajo otroci, da ga potem urno spet odvržejo, je naravnost zločin nad prelepo naravo. In še ene razvade se otrsitate, razvade, ki utegne biti zelo škodljiva: ne vtikajte v usta listov in ne cvetov, ne grizite in ne žvečite stebel! Lahko se vam primeri, da boste to bridko obžalovali. Med pomladanskimi cveticami jih je mnogo, ki bi utegnile postati človeškemu ali živalskemu življenju prav nevarne. V njih so mamljivi in zdravju škodljivi strupi. Ponemok so v listih, drugod v cvetju, pa v koreninah ali v sadežih. Zivali se jih nagonsko ognejo. Kaj pa človek? Če jih pozna in je previden, ni nevarnosti, užival bo nad njihovo lepoto in vabljivostjo.

Velikokrat se pokažejo posledice zastrupljenja, bež ko pride rastlinski strup skozi usta v krvni obtok, včasih pa zadošča, da se človek le dotakne strupenih rastlinskih delov z golo roko — in že je tu srbečica, morda izpuščaj, pojavijo se mehurji in podobne nevšečnosti. — Vse to se lahko razvije do zelo bolečih vnetij in kaj rado zahteva dolgotrajno zdravljenje.

So na primer ljudje, ki obolijo, ko cvete trava. Tem škodi vdihavanje trav. Drugi zopet dobijo izpuščaj ob uživanju jagod in podobno. Ne škodi vse vsakomur enako. Tudi poleti in celo jeseni nalletimo na polju in v gozdu na strupene rastline in grme, vendar jih cvete največ spomladi med februarjem in majem. Prav je, če si najvažnejše zapomnimo! Tele bi bile:

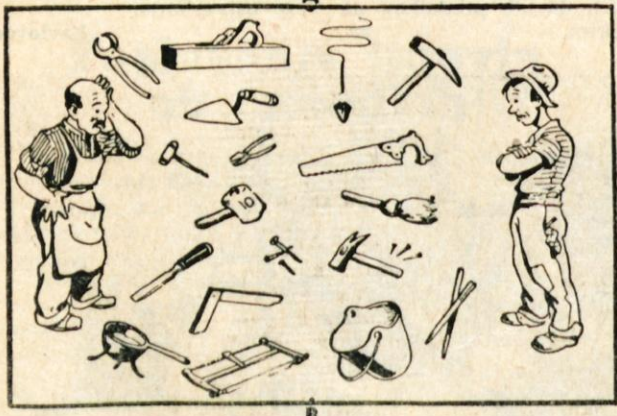
črni teloh, lopatica, podlesna in zlatična vetrnica, narcise, kaluznica, volčini, kosmatinec in velikonočnica, šmarnica, kačunka in Aronova palica, ripeča in strupena zlatica, regrat, razni mlečki, orlice, jeglič, navadna koprica.

Nekatere poznate in se morda čudite, da bi vam bile lahko nevarne, za ostale prosite v šoli, da vam jih pokažejo.

Če hočete zastrupljenje preprečiti ali pa, če se je že zgodilo, nesrečo omiliti in ozdraviti, ravnajte vedno in povsod takole:

1. Ne nosite cvetke ali bilke nikdar v usta!
2. Umijte si roke vedno, preden jeste!
3. Neumitega sadja ne uživajte!
4. Ob nesreči takoj pokličite zdravnika!

Zares: Pomlad je čudoviča, če jo človek uživa s pametjo!

Dva obrtnika v zadregi

Mizar in zidar sta obupana obstala. Nekdo jima je zmešal orodje in zdaj ne veda, kako bi si ga oddelila. Pa vendar ni težko. Z eno samo potezo, ki jo zastavi pri točki A in končaj pri točki B, lahko razdeliš obo-

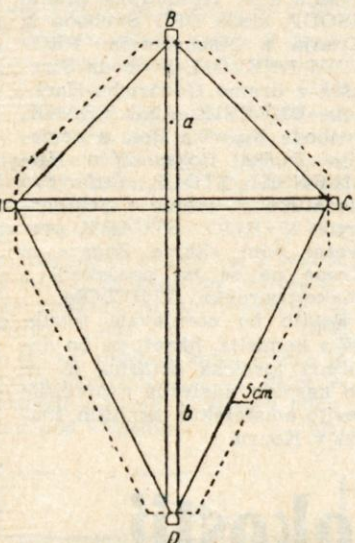

V dneh pred 1. majem so pionirji obiskali delovne kolektive in jim čestitali k njihovem prazniku. — Na sliki: pionirji s Senturške gore v naši tiskarni

ZMAJ

Zmajev je mnogo vrst. Naj vam predstavimo način izdelave, ki je najpreprostejši in najuspešnejši.

Koničasti zmaj: Najobičajnejša oblika zmaja je koničasta. Prekrbimo si dve letvici, ena naj

meri v dolžino 150 cm, druga 90 centimetrov. Na daljši letvi odmerimo od enega konca razdaljo 50 cm in si to mesto zaznamujemo s svinčnikom. Na krajši letvi poiščimo točno sredino; odmerili bomo torej od enega konca razdaljo 45 cm in jo spet zaznamovali s svinčnikom. Na obeh imenovanih mestih bo treba letvi zarezati za širino ene letve in z dletom izbiti do polovice debeli-

Tisto, kar nima

Ko so vsi naročili, kaj bodo jedli pri kosilu, je med njimi Zivko naročil tudi »možgane z jajci«.

Nekdo izmed gostov pa se oglasi: »Gotovo je vsak naročil tisto, kar nima.«

Rešitev NA KMETIH: 1. Vola sta narobe vprežena, 2. vol ima konjski rep, 3. vola nimata ušes, 4. vol ima konjsko kopito, 5. vola imata skupaj samo 7 nog, 6. lopata se uporablja kakor motika, 7. srajca ima ovrtnik samo po eni strani, 8. rokava na srajci nista enaka, 9. kmet je obut samo z eno nogo, 10. leva noga ima samo štiri prste, 11. grozdje in češnje hkrati.

ne. Tu prideta namreč obe letvi navzkriž. Trdno jih s štirimi žeblički pribijemo. Luknja v sredini je nepotrebna, pač pa sta potrebni dve luknji v daljši letvi, in sicer ju izvrtajmo v razdalji 25 cm od gornjega in prav tako daleč od spodnjega konca letve. Prav tako okroglo zarezo naredimo v spodnji konec daljše in v obo konca krajše letve.

Kako tega zmaja prepremo, kaže slika. Postopek je isti kakor pri četverkotnem zmaju.

V zarezo pri D navežimo vrstico, ki jo zavozljamo v zanko. Na to zanko bomo obesili rep, ki bo prav takšen kakor pri četverkotnem zmaju in tudi prav tako dolg.

Skozi obe luknji v daljši letvi (a in b) potegnimo vrstico, ki naj bo 135 cm dolga. Na spodnjem delu zmaja (kjer je torej viden jmajev križ) obo konca vrvice zavoljamo; pazimo zopet, da se nam konca ne bosta mogla zmuzniti skozi luknjici. Nato pa primimo za vozec pri a in vrstico nategnimo, tako da bo napeta vzdolž nad daljšo letvico. Na mestu, kjer napeta vrstica dosega luknjico a, pritrdimo na vrstico zanko, ki bomo nanjo navezali vodilno vrstico. Ta vrstica od a do b tvori torej »ravnalo«.

Vodilna vrstica. Vodilna vrstica naj bo čim daljša. Da se nam ne zmede, jo navijmo na deščico, prosti konec pa pritrdimo na pripravljeno zanko na zmajevem »ravnalu«.

Spuščanje zmaja. — Z zmajem gremo na ravno polje, kjer ni blizu ne visokih dreves in zlasti ne električnih napeljav. Zmaja samega držimo v eni roki, vrstico pa naprimo z drugo roko trdno proti vetru. Potem zmaja spustimo, stopamo počasi naprej, vedno proti vetru, zmaj se začne dvigati, mi pa vrstico prav počasi odvijamo. Višina, do katere se nam zmaj lahko dvigne, zavisi od dolžine vodilne vrvice, pa tudi od težine repa. Na splošno pa je višina 500 m za papirnatga zmaja skrajna meja.

DRUŽINSKI POMENKI

Ali naj posvojencu pojasnimo njegov položaj?

To vprašanje se večkrat pojavi: ali je bolj prav posvojenca obvestiti o njegovem položaju ali pa je bolje, da tega ne izve?

Otroku v nobenem primeru ne kaže prikriti njegovega pravega porekla. To velja enako, če gre za posvojena ali rejena, posinovljena ali pastorka, nezakonskega otroka ali siroto oz. polsiroto. Vsak otrok prej ali slej izve za svoje poreklo. — Prav gotovo mu je to manj prijetno, kakor če bi mu to povedali že v začetku kot nekaj običajnega. Otroku ne smemo prikrivati pravega porekla, marveč mu je treba čimprej povedati, kako je z njegovimi starši. Pokazati mu je treba to tudi na primerih iz okolja. Če roditelji otroka še žive, mu je treba seveda tudi razložiti, zakaj ima še drugo mamo oziroma drugega očeta. Govoriti je treba resnico, jasno pa je, da mu je ne bomo odkrivali v taki luči, da bi otroka to pretreslo ali da bi pravega roditelja zasovražil.

Zeto težko je otroku reči, da ga je mati dala posvojiti, ker ga je rodila kot nezakonskega in ga sploh ni marala. Kaj takega mu seveda ne bomo rekli. Morda pa lahko prav isto povemo na način, ki je včasih še bolj resničen ali pa je vsaj blizu resnice. Otroku rečemo: veš, tvoja prva mama (izraza prava in neprava se izogibajte!) je bila zelo v skrbeh zate. Ni imela stanovanja, ni imela stalne službe. — Strašno jo je skrbelo, kako bo s teboj. Imela je več otrok. Jaz pa nisem imela nobenega pa sem jo zelo prosila, naj te pusti me-

ni. Takoj sem te vzljubila. Tvoja prva mama je to videla in potem se ni več bala zate. Bila je zadovoljna, da si zdaj moj. Ne vem, kje je zdaj itd. Skratka, treba mu je pojasniti nagibe posvojitve in nagibe pravega roditelja. Za vse to pa je treba imeti precej poslušna, da znamo stvar po pravici povedati tako, da za otroka ni boleče ali vsaj ne hudo.

Pojasnilo pravega porekla je nekoliko težavnejše edino v primerih, če je otrok še čisto majhen dobil očima ali mačeho. V takih primerih je malo težje začetni, kdaj in kako otroku to povedati. Zlasti, če je otroku mati umrla že ob porodu ali kmalu po tem, če je otrok najdenček ali če ga je mati dala posvojiti že v prvem letu. V takih primerih je težko dati recept za to, kdaj in kako bi mu njegov položaj pojasnil. V primeru, če je prava mati mrtva, je mogoče najti priložnost tako, da hodimo z otrokom na materin grob in ga urejamo. Ko nas vprašuje, kdo je pokopan v njem, mu mirno rečemo, da je pokopana njegova prava mama. Pojasnimo mu, kdaj mu je umrla in da ima zdaj drugo mamo, da ne bi bil sam brez mame. V drugih primerih pa je treba pač nekoliko paziti na priložnosti, ko otrok v kakršnikoli obliki načne vprašanje, ob katerem bi mu bilo mogoče pojasniti tudi njegov položaj. In take priložnosti nam življenje zmeraj nudi. Otroku sliši kakšno pesem ali zgodbo o mačehi in nas vpraša. Če zgodba mačeho slabo ocenjuje, kar je običaj in

s čemer bi že lahko nehali strahovati otroke — mu moramo seveda najprej povedati, da se to včasih zgodi, da pa niso vse druge mame slabe, pri čemer ga lahko vpraša, ali mu ni enako dobro, kot so drugim otrokom prve mame. Seveda lahko storimo to le, če so otroci med otrokom in nami res dobri in bo lahko potrdil, da smo mu dobra druga mama. Povemo mu še, da je že zelo dolgo tega, ko je imel še prvo mamo, da je bil tedaj še čisto majhen in se tega ne more več spomniti. Nato mu sprejemljivo pojasnimo nagibe, kot smo že omenili, da ga je dala pač prva mama posvojiti in da smo ga mi posvojili. Potem otroka malo stisnemo k sebi in mu čustveno rečemo: »Kajne, da imaš rad svojo drugo mamo, kot imam jaz rada tebe? Zdaj si naš in se bomo zmeraj imeli radi.«

Glavno je torej, da otroku povemo resnico na pravi način, ob pravi priložnosti in v zdušju, ko so čustveni odnosi med nami in njim najboljši.

MODA

V naši garderobi mora biti spomladanski plašč za hladnejše dni.

Bela bluza vzbuja svežino in daje mladostni izgled.

Za vas šivalni stroj

Šivalni stroj je v vsakem gospodinjstvu draga investicija. Tudi če je še pri hiši od prejšnje generacije, pomeni veliko vrednost. Marsikatera gospodinja, ki ga ima, si še vedno utrga nekaj časa, da pošije obleke in perilo in tudi kaj malega prenaradi. Računica ji kaže, da s tem precej prihrani. Zato je vredno paziti na šivalni stroj.

Po končanem šivanju moramo stroj tako zapreti, da obvarujemo mehanizem pred prahom. Prah in druga nesnaga stroj kvarita, zaradi česar imamo prej ali slej razne težave z njim pri šivanju.

Stroj ne sme stati pred odprtim oknom, kjer se praši od zunaj, izpostavljen pa je tudi zračnim spremembam, kot so vlaga, sonce itd. Prav tako ni zanj primerno mesto v kuhinji, polni sopare, ali ob zakurjeni peči. Vlaga pospešuje rjavenje, toplota pa prekomerno osuši olje, s katerim je stroj namazan. Le tekoče olje blaži trenje, pri osušenem olju stroj nerad in težko teče.

S premislekom moramo izbrati primerno mesto zanj, da nam je takoj pri roki, kadar imamo kaj

časa za šivanje. Po delu pustimo stroj vedno v takem stanju, da lahko drugič kar sedemo k njemu in šivamo. Strojno krpanje je petkrat hitrejšo od ročnega, toda le, če se nam ni treba muditi z napeljevanjem niti, čiščenja stroja, urejanjem manjših napak itd.

Stroj naj bo vedno čist. Pod šivalno nožico se nabere polno tekstilnih vlaken, ki ovirajo ali sploh onemogočajo šivanje, ker blokirajo ves šivalni sistem. Redno odstranjevanje teh vlaken in prahu take zastoje preprečuje. Pod nožico podložimo po vsakem šivanju košček debelejšje tkanine.

Redno mazanje je nujno potrebno, in to z najboljšim strojnim oljem. Preveč namazan stroj pušča pri šivanju masne sledove. Zato je na novo namazan stroj dobro obrisati, preden začnemo šivati. Sem pa tja naj stroj pregleda strokovnjak, da sproti popravi napake.

NASVETI

- Vijake z lahkoto privijemo, če jih prej namažemo z maščobo.
- Šivanko za stroj priostriremo, če z njo prešijemo nekaj centimetrov smirkovega platna.
- Če je zamašek prevelik, ga ne obrežemo, temveč ga izdoblamo v obliki klina. Zamašek se stisne in ga lahko uporabljamo.
- V kopalni kadi nam ne bo drčalo, če položimo na dno staro frotirko. To je priporočljivo posebno za stare in bolne ljudi ali otroke.
- Rumenjaki ostanejo sveži, če jih denemo v skodelico in nalijemo nanje mrzle vode. Posodo postavimo v hladno shrambo. — Pred uporabo vodo odlijemo.
- Tudi z okenskih stekel je treba obrisati prah. Če bomo ob suhem vremenu tu in tam obrisali prah na zunanji strani okenskega stekla, potem nas po dežju ne bodo presenetile umazane maroge.
- Zelo občutljive senčnike za luč, ki jih težko očistimo prahu, namažimo s prozornim lakom. Prah bomo potem zlahka obrisali.
- Jelenja koža, ki jo uporabljamo za umivanje okenskih stekel, postane po večkratni uporabi trda. Če jo splaknemo v slani vodi, nato počasi posušimo, pred uporabo pa temeljito pregnetemo z rokami, bo postala zopet mehka.
- Če potresemo mesto, kjer nas je pičil komar ali kak drugi insekt, s soljo, bodo bolečine prenehale in pičeno mesto se ne bo vnelo.

Binčkove čestitke za 1. maj

no orodje, da bo imel spet vsak vse skupaj. Položi prav prosoben papir na sliko, vzemi svinčnik v roke in poskušaj. — Rešitve ne objavljamo.

Srečen konec ganljive drame otroka - vojne sirote

Šest let zdrav v duševni bolnišnici

Casniki poročajo iz Bitolja o drami otroka-sirote, ki se je po zaslugi preiskovalnega sodnika Pavla Karamandija vendarle srečno končala. Razumljivo je, da je ta neobičajna drama razburila meščane Bitolja. O tem sedaj mnogo govorijo, čeprav ni o primeru S. S. nobenih uradnih podatkov. Gre za devetnajstletnega mladeniča, ki je bil pred dnevi odpuščen iz duševne bolnišnice Demir Hisar, preko Zavoda za rehabilitacijo pa se je sedaj zaposlil v nekem podjetju v Bitolju.

Zivljenjska pot S. S. je neobičajna in nevsakdanja. Rodil se je v vojni vihri, nekje v okolici Glamoča. Kmalu za tem je S. S. ostal brez staršev. Mati je umrla pri porodu, očeta pa so ubili starši. Novorojenčka so oddali v neki dom v Sarajevu. Po kratkem času je malega S. S. posvojila Atidža Mičijević, ki je sedaj v Turčiji. Pred koncem vojne je odpotovala v Skopje, kjer se je stalno nastanila. Po pripovedovanju S. S. je bilo vse dobro dotlej, dokler se ni Atidža poročila. Tedaj se je začelo trpljenje ubogega otroka.

Atidža je namreč izjavila otroku, ki je mislil, da je ona njegova resnična mati, da ga več ne ljubi. Še več. Na nepojasnjen način ga je oddala v duševno bolnišnico Demir Hisar, kjer je prebil S. S. skupno 6 let. Ko je prvič pobegnil v Skopje, mu je Atidža sicer odprla vrata, vendar se ni Atidža poročila. Tedaj se je vrnil v Demir Hisar. Pobegnil je tudi drugič, da bi ži-

vel življenje brez ljudi, »ki strašno vpijejo«, in matere, ki ni mati, a zaman. Našli so ga in vrnili v bolnišnico. Nekega dne ga je neki bolnik skoraj vrgel z balkona. Če ne bi bilo nekega bolničarja, bi bil danes S. S. težke invalid ali — mrtev.

Iz fanta je zrasel mladenič, ki je živel v sobici z 20 duševnimi bolniki. Marsikdo v bolnišnici je vedel, da je S. S. normalen, a vendar se nič ni spremenilo, vse dokler ni prišel v bolnišnico preiskovalni sodnik Pavle Karamandi iz Bitolja, da razišče neki umor v bolnišnici. Na S. S. ga je opozorila bolničarka Marika, ki ima moza učitelja. Sodnik se je za ta primer zavzel. Dolgo se je razgovarjal z mladeničem. Tudi on je dobil vtis, da gre za zdravega in celo zelo bistroumnega mladeniča. Nato se je razgovarjal z upravnikom in z bolniškimi osebjem in vsi so mu potrdili, da ni pokazal S. S. v vseh šestih letih nobenega znaka kakršnegakoli duševnega obolenja. Sodnik Karamandi je najprej uredil, da je prišel S. S. v Zavod za rehabilitacijo, nakar je nesrečnega mladeniča tudi zaposlil.

Casniki pa tudi poročajo, da ima sodnik Pavle Karamandi namen, podrobno raziskati primer S. S. Za zdaj je zanimivo najti zdravnika, ki je dal napotnico za duševno bolnišnico, (če je bila ta sploh izdana) oziroma ugotoviti način, kako je otrok prispel v že omenjeno duševno bolnišnico. Na vsa ta vprašanja bo odgovorila preiskava, ki jo bo sprožil sodnik Karamandi, ne glede na to, da je »mati« Atidža sedaj v Turčiji.

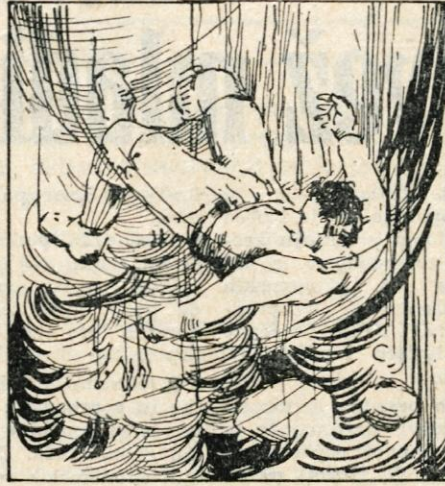
LOVČEVA HČI

Riše Milan Batista

151.

Z jutrom je krenil tudi Boštjan. Prečil je ostenje Odloma po dobro znanih policah. Zanimalo ga je, kako bo gospoda lovila v prazno. Nad sedlom se je že hotel zaplezati v steno, ko je v macesnih pod sabo zagledal lovca z dekletom. Spustil se je še niže. Streljal pod njim sta se lovec in dekletu igrivo borila, potem se mu je dekletu za hip podala, ga ljubkovalo in spet odpravilo. Boštjan se je zmrčil, zabolelo ga je in stara rana se je odprla: »On je zvodnik — čemu ga nisem ubil.« Zdelo se mu je, da se planinsko jezero spreminja v mlakužo. Zdaj je med njima končano za vedno.

152.

Obrnil se je in se kot ranjeni gams poglaval v gredino in skušal zlesti na široko polico, ki bi ga vodila naprej. Oprijel se je za štrleči bolvan in se potegnil. Zahrumelo je. Oprijem se je odkrušil. Kriknil je in že je letel v globino za skalami vznak. Na prvi štrlini se je odbil in se skušal ujeti. Toda padel je v grapo, kjer je obležal. Globoko pod njim so se razbijale skale.

Krik in skale so zmotile tudi ljubimeca pod steno. Zaman sta zrla v peči, kaj je bilo. Počem sta odšla.

153.

Ko je Boštjan skušal vstati, se mu je pred očmi zameglilo in zavrtelo so se gore, globina in sonce. Petnajst metrov nad njim se je režala rumena lisa, kjer so se odkrušile skale. Izpljunil je kri, ki se mu je nabrala v ustih, v roki in nogi pa je kljuvala bolečina.

Da bi poklical, ni maral. Od spodaj, kjer so se zbirali lovci, so prihajali glasovi roga. Sele, ko se je sonce nagnilo in so sence padle v steno, ter je hlad zavel in zarezal v kosti, je Boštjan poklical: »Napo-moč!« Lastnega glasu, ki je prazno odmevalo od skladov skalovja, se je ustrašil.

ŠTIRINAJST MINUT DRAME V PARIZU

Dvakrat premagana smrt

CASNIKI poročajo, da je Anne-Marie pametno dekletce. Je najboljša učenka v svojem razredu v malem mestu Garche, v bližini Pariza. Hitro doume snov

in ne manjka ji pobude. Tu se je tudi začela nesreča. BREZUPNA DIRKA

Pred časom je bilo ugotovljeno, da ima Anne-Marie trakujo. Običajne metode zdravljenja niso rodile uspeha. Zdravnik je predpisal neko »energično« zdravljenje, neki antimalarični preparat. Na steklenički piše: vzeti skupaj pet tablet — po eno vsakih deset minut.

Dekletcu je bilo dovolj počasnega zdravljenja. Tega dne zjutraj je, ko sta bili v hiši samo njena babica in njena mala sestra, vzela tablete, da bi »pospešila« zdravljenje. Použila je vseh 20 tablet — v manj kot 20 minutah.

Pol ure — nič. Nakar: nenadoma krik.

Ne vidim več. Oslepela sem! Babica je po telefonu poklicala zdravnika, ki jo je hotel v divji vožnji čimprej prepeljati v bolnišnico. Niso pa minile tri minute, ko je dekletce zdrknilo s sedeža. To je bil konec. Zdravnik je to vedel, da je konec. Vendar je nadaljeval z divjo vožnjo po ulicah in je dekletce napolnel prenesel v operacijsko dvorano.

DVE SMRTI

Toda Anne-Marie je bila mrtva! Srce se je ustavilo. Dihanje je prenehalo. Vsi refleksi so izginili. Nič več ni bilo mogoče izgubiti. Ekipa zdravnikov je podvzela vse »proti predpisom.«

Ob 9.07 je zdravnik prinesel dekletce v operacijsko dvorano. Ob 9.10 je bila enodušno ugotovljena smrt. Ob 9.13 so pri-

čeli s poskusi z mehaničnim umetnim dihanjem. Istočasno so v sapnik vstavili neko sondo iz kaučuka, skozi katero so dekletcu vbrizgavali kisik. Ob 9.15, ker je tu vsa ekipa, vsa dela tečejo vzporedno in z neupoštevanjem vseh uzakonjenih običajev (dela se brez rokavic na rokah, brez akseptičnih sredstev, ker za to ni časa) — prsni koš je že odprt, v veno na nogi pa vbrizgavajo neki glukozni serum.

To je odločilni trenutek. Operaterji začnejo masirati srce, ki že davno stoji.

9.15 — kazalci na uri hitijo. 9.16 — nič, 9.17 — nič. Ob 9.18 se srce giblje! To so anarhični, krčeviti gibi. Ob 9.19 postaja ritem normalen. Elektrokardiograf to jasno kaže. Dekletce je oživele! Toda prsni koš se naenkrat spontano zapre. Ponovno konec. To je spet smrt.

Seveda je koš brž spet odprt. Še ena minuta masaže srca. Ob 9.21 srce ponovno začneja delovati — tokrat anarhično.

ZMAGA

Ob 9.22 elektrokardiograf kaže: zmago! Srce je začelo mirno, normalno biti. Iz rane na prsih je brizgnila rdeča kri: to je življenje!

Res ob tem času zdravniki tega še ne vedo. Morda ne bo. Toda četudi oživi — kdo ve kaj bo z njo? Kri dolgo ni krožila po organizmu. Ni »zalivala« centrov in nekateri izmed njih so nedvomno poškodovani. Prav gotovo pa ne bo nikoli spregovorila! To operater misli in ne govori o tem...

Cakanje. Ob 10.15 je prsni koš zaprt, transfuzije krvi si sledijo druga za drugo. In tako dalje. Dvanajst darovalcev krvi se izmenja ob postelji. Sedaj se ve, da je to zmaga.

Danes se Anne-Mari spreha po hodnikih klinike. Rada bi tudi na zrak. Zdi se ji, da zdravljenje počasi napreduje. Sicer pa ona ve, kaj se je zgodilo. Dvakrat je bila mrtva.

Glavno je, da se danes spet igra. Rešila jo je brzina, požrtvovalnost, pobuda, iznajdljivost. To je bila borba z delci sekunde. Njenega rodbinskega imena ni v časnikih. Tudi imen zdravnikov ne. »Reklama« je v Franciji prepovedana za vse zdravnike in ob vsaki priložnosti. In kdo ve, kateri izmed njih je v desetinki sekunde storil edino pravičen sklep in edino mogoči pravi gib.

KINOBUS

Spretno turistične agencije v Rimu obetajo turistom še večji užitek, kot je ogledovanje klasičnih rimskih zgodovinskih spomenikov. V posebnem avtobusu bo turist lahko med vožnjo gledal antične znamenitosti v projekciji na filmskem platnu istočasno z razvalinami na obeh straneh ceste. Slike na filmskem platnu bodo pripovedovale o življenju v tistih rimskih antičnih stavbah, ki so zdaj razvaline. Svoje bodo pri tem opravili tudi strokovnjaki, tako da bo »imel obiskovalec vtis, kakor da je prišel v stari Rim«.

Pred dobrim mesecem je vse svetovno časopisje obširno pisalo o hudi nesreči v Havanskem pristanišču, ko je ob razkladanju orožja prišlo do eksplozije. Pri tem je bilo ubitih 60 delavcev. Prebivalci kubanskega glavnega mesta so s posebnimi slovesnostmi pokopali ubite tovariše. Dolge kilometre ceste, po katerih se je razvil pogrebni sprevod, so posuli s cvetjem.

STANKA LAPKA SUOBODNJAK HRIBAR

Oskrbnik se je nameril k svislm. Poklical je Reparja. »Ze grem, gospod,« se je ponižno odzval in potegnil za seboj konja, ki je venomer silil z glavo k tlom. »Repar,« je zamoklo rekel Herman in se ozrl, če ga kdo ne sliši, ali veš, kdo je takrat pomagal Smrekarju, da je zmoget mrtvaščino? »Svobodnjak Hribar,« je znil kajžar. Valptov gladko obriti obraz se je skremžil v zlobno zadovoljen nasmeh. »Ta? In kaj se veš o njem?« »Pred tremi dnevi sem v Ravneh pomagal Talerjevimi spravljati rovt. Pa se mi je oče Taler pritožil, da mu je Hribar prestavil dva mejnika, vrh tega pa ga je še ozmerjal. Hribar sovražil vse, ki so doma na severu. Povedal pa mi je Talerjev oče tudi to, da je Hribar ukradel srnjaka,« je končal Repar. Na obrazu se mu je videlo, kakšno samozadovoljstvo ga je prevzelo, da je mogel postreči oskrbniku s tako imenitnimi novicami. Tako sta dospela do svisli. Oskrbnik si jih je ogledal okoli in okoli, od tal pa do vrh slemena. Ko se je vse ogledal, je rekel: Poizvedi mi, Repar, kaj misli Hribar s tisto bukovino, ki jo je bil spomladi podri na Mežaklji; ali bo naredil drva ali oglje. Glej, da natanko poizveš!« Nato je še dodal: »Za nagrado ti odpustim tri dni tlake in ti dovolim na grajskem travniku nabirati brezovico za svinje.« Kajžar je vdano pogledal valpta, se zahvalil za izkazano milost in globoko pripoglnil hrbet pred njim, ki se je ošabno vzpel v sedlo.

VIII. Paša na planini je šla h kraju. Kvaterni teden je deževalo, potem pa je narahlo zapadel sneg. Pa ga je kmalu vzelo. Jasne noči so prinesle slano. Cez dan sta pastir in žival iskala sončnih

leg, pa tudi gamsi so se pomaknili na prisojne kraje. Ovece so silile kvišku v skalovje, kajti spodaj je bilo že do ruše poglodano.

Iz ovčarske bajte se je kadilo. Stari sirar Florijan je kahal kosilo. Sedel je na tnalni in na žerjavici v očneli ponvi mešal z maslom zabeljene žgance.

»Jest pridil!« je povabil ovčarja.

Fant je priteknel iz shrambe, kamor je pravkar znosil sveže hlebčke sira.

»Kruha in sira sem ti pripravil, pa ne pozabi vzeti tudi čutarice z vodo! Zgoraj je ni,« mu je med jedjo povedal sirar.

»Se trikrat bom gnal!« se je povesečil Janez, si obrisal mastna usta, vrgel torbo čez ramo in si nataknil očke. Še trikrat, juhej!« se je zasukal na peti.

Cez tri dni bo sv. Mihael in takrat pride veliki hlapec s tovornim konjem, da ju preseli domov. Oh, če bi ne bilo tega preklicanega medveda! Še nobena ovca ni s planine prinesla lepšega venca, kakor bi ga bila tista, ki je imela troje jagnjed. Tako pa...!

Stekel je v stajo in odprl visoko leso. Nasmehnil se je in njegove oči so objele pisani trop, ki se je skozi ozka vrata drenjal k žrebastim solnicam.

Z veliko slo so ovce lizale sol. »Še korito mi boste požrle!« se je jezil Janez. Zagrabil je vodnico za lesen jarem, na katerem je visel debel zvonec. »Na, bica, bica, su-su!« ji je ponudil soli iz roga.

Z glasnim bee-bee je žival skočila za njim, da ji je opletal debeli zvonec pod vratom. Trop je planil za njo.

Ovčar je zažvižgal na prste in peljal trop čez tratino, posejano z belimi skalicami. Nato so se začeli vzpenjati v strma pobočja Debele peči.

Trop se je porazgubil v skalovitem svetu. Jarci so marno obirali od slane opaljene rjavkaste šope trave.

Pastir je zlezal na ploščato skalo in se zleknil na soncu. Nič več nj odlagal suknjiča, kali, da bi si slačil srajco. Sonce je začelo skopariti s toploto, s katero je bilo poleti tako radodarno.

Te dni po svetu

KOČA POPOVIČ
V INDIJI

Na poti po nekaterih azijskih in afriških državah, se jugoslovanska delegacija, ki jo vodi državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popovič, trenutno mudi v Indiji. V sredo, 27. aprila, sta Koča Popoviča sprejela predsednik indijske republike Randžendra Prasad in predsednik vlade Nehru.

KUATLI V BEOGRADU

Z letalom JAT je v sredo, 27. aprila prispel v Beograd prvi državljani ZAR in bivši predsednik republike Sirije Sukri El Kuatli s soprogo. Z njim je prispel tudi veleposlanik ZAR v Jugoslaviji Sabet Aris. Sukri El Kuatli bo ostal kot gost predsednika Tita pri nas 14 dni in si bo ogledal nekatere kraje v Bosni in Hercegovini, na Hrvatskem in v Sloveniji.

NOVA DRŽAVA

V sredo jutraj so svečano proslavili neodvisnost afriške republike TOGO. Zeleno-rumeno-rdeča zastava te najmlajše neodvisne države na svetu in članice OZN je zavihrala na Trgu neodvisnosti v glavnem mestu TOGA Lomeu, v pozdrav neodvisnosti pa je bilo izstreljenih 101 topovskih salva.

SPET DEBATA O ZAUPNICI

Po dveh mesecih vladne krize v Italiji, se je v sredo spet začela v senatu debata o zaupnici Trambonijevi administrativni vladi. Toda vlada se je Zgoranjemu domu predstavila v okrnjeni sestavi, ker so trije ministri že odstopili. Kaže, da kljub velikim naporom italijanskih političnih krogov, da prebrodijo vladno krizo z vzpostavitvijo administrativne vlade, te krize ne bo moč tako hitro in brez težav prebroditi.

ODSTOP DIKTATORJA

Predsednik Južne Koreje Sing Man Ri je po nedavnih krvavih neredih v državi odstopil kot predsednik države. Dolžnost predsednika Južne Koreje bo do novih volitev opravljal Hu Čung. Vest o odstopu Sing Man Rija so v Južni Koreji sprejeli z velikim veseljem.

ADENAUER SPET IZVOLJEN

V Karlsruheu zaseda kongres zahodnonemške krščansko-demokratske stranke. Na kongresu so v sredo, 27. aprila, sprejeli resolucijo, s katero odobravajo zunanjo politiko kanclerja Adenauerja. Hkrati so na kongresu ponovno izvolili za čefa stranke za prihodnji dve leti Konrada Adenauerja.

TELESNA KULTURA

VI. EKONOMIADA

Vrvež mladih v Kranju

Kranj, 28. aprila
Včeraj popoldne, ko je izpred Dijaškega doma v Kranju krenil sprevod tekmovalcev, ki nastopajo na VI. ekonomskih igrah, je pokrovitelj iger predsednik ObLO Kranj svečano otvoril na igrišču Triglava VI. Ekonomiado.

V uvodnih besedah je tovariš Puhar pozdravil nastopajoče in jim zaželel čimveč uspehov na športnih igriščih. Hkrati pa se je vsem udeležencem opravičil, ker Kranj še danes nima primernih športnih objektov. Dejal je, da bodo do prihodnjih ekonomskih iger v Kranju že zgradili novi športni stadion, ki ga bo mladina pričela graditi že letos.

Po uvodnih svečanostih je bilo tekmovanje v atletiki. Ko smo gledali tekmovalce, smo med njimi opazili predvsem dekleta. Na letošnjih ekonomskih igrah sodeluje preko 400 dijakov in dijakinj iz 9 ekonomskih srednjih šol v Sloveniji.

V vrvežu mladih smo poiskali tudi nekatere udeležence iz ostalih krajev Slovenije, ki so nam odgovorili na nekaj vprašanj.

Govorili smo z dijakinjo prvega letnika Ekonomdske srednje šole iz Kopra Patricio Saena.

»Ali letos prvič sodelujete na Ekonomadi?«

»Da.«

»V kateri športni panogi nastopate?«

»Tekmujem v atletiki, in sicer v metu krogla.«

»Zanima nas, če ste prvič v Kranju in kako vam je všeč?«

»Sedaj sem že drugič v Kranju in mi je všeč. Preseneča me samo to, da ne vidim v Kranju dobrih športnih objektov.«

Lučka Božovič iz Novega mesta je letos prvič v Kranju.

»Kako ste zadovoljni s prehrano in prenočitvenimi?«

»Moram reči, da je vse v redu.«

»Kaj pa Kranj, ali vam je všeč?«

»Nad vse, saj sem že dolgo želela obiskati metropolo Gorenjske.«

Nada Curkova iz Ljubljane pa se nam je, ko smo jo srečali, pritoževala nad mrzlim

kosilom. Sicer pa ji je Kranj všeč.

Takšne in podobne vtise so dobili skoraj vsi udeleženci. So težave, vendar smo prepričani, da bodo kljub temu VI. ekonomski igre tudi to pot dobro uspele.

S tekmami v odbojki za moške in v rokometu za ženske se je včeraj popoldne pričela letošnja ekonomadi. Dijaki 9 srednjih ekonomskih šol iz Ljubljane, Maribora, Novega mesta, Kopra, Ajdovščine, Murske Sobotne, Trbovelj, Celja in Kranja, so se zbrali tokrat v Kranju, da bi se pomerili v športnem tekmovalstvu. Organizator te velike športne manifestacije je Ekonomska srednja šola iz Kranja, pokrovitelj pa je predsednik ObLO Kranj tov. Franc Puhar. Organizacijo moremo le pohvaliti, žal pa jo ovirajo slabi športni objekti. Zopet lahko ugotovimo, kot na vseh večjih dosedanjih prireditvah, da je zadnji čas, da tudi v Kranju dobimo igrišča, ki bodo vsaj delno ustrezala potrebam posameznih športov. Improvizirana odbojkarška igrišča v Savskem logu, rokometno igrišče na Zulariji ter slaba atletska steza in druge atletske naprave na Triglavovem nogometnem igrišču, ne morejo biti ponos kranjskim športnikom in športnim delavcem. Se tako odlična organizacija ne more zabrisati slabega vtisa, ki ga gostje dobe, ko morajo nastopati na takih objektih.

Včeraj popoldne so bile odigrane moške odbojkarške tekme. Med 9 moštvi, ki so bila razdeljena v tri skupine, so se uvrstila v finale tri moštva. Med temi je zmagala ekipa iz Kranja pred Mursko Sobotno in Ajdovščino. Kranjčani so premagali Ajdovščino z 2:0, Mursko Sobotno pa z 2:1.

V rokometu za ženske je bilo končano predtekmovanje. V finale so se uvrstile dijakinje iz Ajdovščine, Kopra in Kranja. Kranjčanke so v predtekmovalju premagale Novo mesto z 10:1 in igrale neodločeno s Celjem 2:2. Med vsemi ekipami najbolj ugajajo Kopranke.

V atletskem tekmovalju za moške in ženske so bili najuspešnejši med moškimi ekipami M.

Sobota, med ženskami pa Celje. V skupni oceni je zmagalo Celje pred Kranjem.

Rezultati — moški: krogla: Kumer (Ljubljana) 13,47 m; višina: Deželak (Trbovlje) 168 cm; daljina: Košan (Celje) 553 cm; tek na 1000 m: Kovač (Murska Sobotna) 2:46,3; tek na 100 m: Gumze (Maribor) 12,2; štafeta 4 krat 100 m: Celje 0:49,6. **Ženske** — krogla: Kometel (Ajdovščina) 12,12 m; višina: Zajc (Kranj) 130 cm; daljina: Silan (Celje) 450 cm; tek na 60 m: Silan (Celje) 8,3; štafeta 4 krat 100 m: Celje 0:55,8.

V vsaki disciplini je nastopilo po 18 tekmovalcev, iz vsake šole po dva. Organizatorjem moremo dati priznanje, saj so pri slabih pogojih na igrišču uspeli še pred nočjo končati s tekmovaljem.

V namiznem tenisu za ženske je sodelovalo 9 ekip, ki so se pomerile vsaka z vsako. Zmagalo je Ljubljancanke pred Koprom in Mariborom.

Tekmovanje je doslej pokazalo, da so se vse šole resno pripravile, saj so bili doseženi v atletiki dobri rezultati, in tudi v športnih igrah smo videli lepo kvaliteto. Danes in jutri se bo tekmovanje nadaljevalo.

Kot smo že poročali, je bil torek, 26. aprila, pred Okrajnim ljudskim odborom Kranj zbor XII. mladinske delovne brigade »Jožeta Janežiča«. Pokroviteljstvo nad brigado je tokrat prevzela tovarna usnja »Runo« iz Tržiča. Brigada pa je odšla na avtomobilsko cesto zarana, v sredo, 27. aprila.

Seja ObLO Kranj

Razprava o osebnih dohodkih

Kranj, 28. aprila —

V Kranju je bila danes seja Občinskega ljudskega odbora. Na skupni seji so razpravljali o nekaterih imenovanjih in razrešitvah, na ločenih pa o gibanju osebnih dohodkov in korištenju delovnega časa v letu 1959, dalje o smernicah za delo Svobod in prosvetnih društev, o odloku o posesti psov, o priključitvi Kmetijske zadruge Kokra h Kmetijski zadruzi Preddvor, o pripo-

jitvi Trgovskega podjetja »Tobak« Tržič k Trgovskemu podjetju »Tobak« Kranj itd. Več o seji, predvsem o razpravi, bomo še poročali.

Zadnje vesti

BEOGRAD, 28. aprila —

Danes popoldne so odpotovali iz Beograda na Kubo, Češkoslovaško in Vzh. Nemčijo delegacije Centralnega sveta jugoslovanskih sindikatov, da bodo kot gostje sindikalnih organizacij omenjenih držav prisostvovala na proslavah 1. maja.

PRVOMAJSKO

PRAZNOVANJE NA BLEDU

V soboto, pred 1. majem, bo na Bledu večje prvomajsko zborovanje pred domom Partizana ob 18.30 uri. Na zborovno mesto bodo prišli občani iz mesta in okolice ter člani delovnih kolektivov z zastavami in prapori v sprevedu, ki se bo začel v Gorjah in se bo pomikal skozi Rečico proti Bledu. Zvečer bosta praznično razsvetljena Blejski grad in otok. V nedeljo, na praznik, bodo z budnico oznanili začetek praznovanja, nekateri pa bodo množično in v manjših skupinah odšli na izlete v naravo.

SEUL, 28. aprila —

Velike časopisne agencije poročajo iz Seula, da je davi doživela konec Sing Man Rijevega Koreja. Dosedanji predsednik Sing Man Ri, znan pred leti, med korejsko vojno, kot »zverinski starec«, je dokončno zapustil predsedniško palačo. Pred tem se je sestel z začasnim predsednikom in zunanjim ministrom Ho Čungom in ameriškim veleposlanikom v Seulu. Eno uro pred tem je v predsedniški palači umrla vsa družina bivšega izvoljenega predsednika Li Ki Ponga, osebnega prijatelja in desne roke Sing Man Rija. Li Ki Pong je postal simbol policijskega pritiska in nasilja v državi med vladavino Sing Man Rija. Sporočili so, da gre za samomor, vendar so kasneje uradno potrdili, da je Sing Man Rijevo posinovelence Ri Kang Sug ubil najprej svojega očeta Ki Ki Ponga, mater in mlajšega brata, končno pa še samega sebe. Iz predsedniške palače se je 85-letni Sing Man Ri odpeljal v svoji črni limuzini v spremstvu vojne policije. Po 15. minutah se je začelo življenje zasebnega državljanja Sing Man Rija, katerega 65-letna kariera in 12-letna vladavina v Južni Koreji sta bili te dni kronani s smrtjo 164 prebivalcev Seula in drugih južnokorejskih mest — ki so se dvignili proti samovolji enega samega človeka. V Seulu so se že pojavili letaki, ki zahtevajo združitve Severne in Južne Koreje, kaznovanje oseb, ki so odgovorne za falsificiranje predsedniških volitev in izpustitev političnih internancev v državi. Letake sta razširjali dve organizaciji južnokorejske mladine.

Šport med delovnimi kolektivi

Množičnost in slabi športni objekti

Ni dolgo tega, kar so zaključili eno najbolj množičnih tekmovalj med delovnimi kolektivi v zadnjem času. Sindikalna podružnica tovarne Gumijevih izdelkov »Sava« iz Kranja je organizirala športno tekmovalje v rokometu, odbojki, namiznem tenisu, kegljanju, streljanju in šahu.

Stirinajst dni so se vrstile tekme na športnih igriščih. Razveseljivo je, da se je prijavilo rekordno število ekip raznih sindikalnih podružnic, šol in ustanov. To pot niso sodelovale samo večje sindikalne podružnice, ampak smo videli na igriščih tudi ekipe manjših delovnih kolektivov. Skratka to tekmovalje je doseglo svoj namen. Sodelovali so predvsem tisti delavci iz naših kolektivov, ki se sicer aktivno ne ukvarjajo s športom v raznih športnih društvih in klubih.

Tako so se prijavile prireditelju športnih iger ekipe iz Tiskarne, Vajeniške šole za razne stroke, Gumarske industrijske šole, osemletke »Simona Jenka«, Špika, Občinskega ljudskega odbora, kranjske Gimnazije, IKS »Iskre« Iskre, Elektrotehničnega podjetja, Planike, Gorenjskega tiska, Elektro Kranj, osemletke »Staneta Žagarja«, Bolnišnice z Golnika, osemletke »Jože Kovačič«, Okrajnega ljudskega odbora Kranj in Save.

V posameznih disciplinah so bili doseženi naslednji rezultati: **Rokomet:** Nastopilo je 10 ekip. Tekmovali so v dveh skupinah vsak z vsakim. Prva dva iz vsake skupine pa sta igrala v finalu. Tako je v tej športni disciplini vrstni red naslednji — 1. IKS »Iskra«; 2. Gimnazija Kranj; 3. Iskra; 4. Vajeniška šola za razne stroke.

Odbojka: V odbojki je nastopilo 8 ekip, ki so se razvrstile takole — 1. Iskra; 2. Sava; 3. Gimnazija Kranj.

Namizni tenis: Nastopilo je 12 ekip. Presenetila je ekipa Gorenjskega tiska, ki se je uvrstila na drugo mesto. Zmagala je

Gimnazija, tretja pa je bila ekipa IKS »Iskre«.

Sah: Tudi tu je nastopilo 12 ekip. Igrali so brzoturnir. Vrstni red je naslednji — 1. OLO Kranj; 2. Bolnišnica Golnik; 3. Planika.

V internem kegljaškem tekmovalju je dosegel najboljši rezultat Jernej Toplak, ki je v 100 lučajih podrl 387 kegljev.

Ob tej priložnosti je sindikalna podružnica Save pripravila za prva mesta tudi lepe pokale in nagrade. Organizacija tekmovalja je bila dobra.

Ne moremo pa mimo resnice, da so bila tekmovalja na skoraj nemogočih športnih objektih. — Vzemimo samo rokomet, ki so ga igrali na Zulariji. Kako bi bilo, če prašnega igrišča ne bi ovladali dež? Vseeno pa je tekmovalje doseglo svoj namen. —

KONČNO ENOTNO VODSTVO TVD PARTIZANA ZA GORENJSKO

Kranj, 28. aprila.
Včeraj je bila v Kranju seja Izvršnega odbora Okrajne zveze Partizana za Gorenjsko. Razpravljali so o ustanovitvi enotnega organa za vodenje telesnovzgojne dejavnosti na Gorenjskem in o predlogu Pravilnika skupnega organa, ki ga je Izvršni odbor pripravil.

Sprejeli so predlog, naj bi se Iniciativni odbor za ustanovitev enotnega organa telesnovzgojne dejavnosti, ki obstaja že od lani, sestel prihodnji teden in predstrel konkretne predloge o organu enotnega vodstva in o drugih organizacijskih vprašanjih. Ustanovitev tega organa je predvidena 14. maja na ustanovni skupščini, ki bo neposredno po skupščini Okrajne zveze TVD Partizana. —an

KRANJSKI PRAVALCI PRIČELI S TRENINGOM

V četrtek, 14. aprila, so v bazenu tovarne Inteks v Kranju pričeli z rednimi treningi tudi pravalci kranjskega Triglava. Treninge bo vodil trener Peter Arnsšek.

Predvsem bodo poskrbeli za sistematično vado obeh olimpijskih kandidatov, to je Vlada Brinovca in Janeza Kocmurja. Precej pozornosti bodo letos posvetili tudi ženski ekipi, tako da bo vsa ekipa še bolj homogena v tekmovalju. Sedaj obiskuje treninge okoli 60 tekmovalcev, od tega kar 18 deklet. Kot je že znano, bo letos državno ekipno prvenstvo potekalo v obliki lige, medtem ko bo državno prvenstvo za posameznike, letos spet v Kranju, in to v drugi polovici avgusta.

Prav tako pa bodo, po državnem prvenstvu za posameznike, v Kranju tudi pripravili kandidato za olimpijske igre v Rimu. Zvezni trening bo vodil ANTE SENJANOVIČ.

LJUDJE IN DOGODKI

Nova smer?

Brez hrupa in z določeno mero razočaranja se je končal petdnevni uradni obisk kitajskega predsednika vlade Ču En Laja v New Delhiju. O obisku so svetovne agencije mnogo poročale. Mnogi zunanje politični komentariji so na široko ugibali o mogočih in nemogočih rezultatih, ki naj bi jih ta sestanek prinesel. Uradno sporočilo, ki je bilo objavljeno po razgovorih pa je ta pričakovanja demantiralo. V njem se govori, da razgovori niso pripeljali do izgladitve nasprotij v najbistvenejšem vprašanju, to je vprašanju obmejnega spora, ki traja že dolgo vrsto let, ki pa je postal najbolj aktualen lani, ko je prišlo do krvavih incidentov na indijsko-kitajski meji. Obe strani sta ostali pri svojih stališčih glede meje. Delen uspeh razgovorov med Ču En Lajem in Nehrujem je morda vzpostavitev mešanega odbora, v katerem so zastopani predstavniki obeh vlad, ki naj bi se izmenoma sestajali v New Delhiju in Pekingju in razpravljali o neresenih problemih ter pripravili poročilo o katerem bi sklepali vladi Indije in Kitajske.

Vse torej kaže, da bo obmejni spor med Indijo in Kitajsko še vedno odprt in da bo še naprej predstavljal jabolko razdora v

tem delu sveta. Kdaj se bo ta spor rešil je težko predvideti, jasno pa je — to je povsem nedvoumno povedal indijski premier Nehru na sestanku z novinarji po končanem obisku kitajskega predsednika Ču En Laja — da Indija ne misli popuščati v vprašanjih, ki gre za njen nacionalni interes. Če ne drugega potem je nedvomno obisk kitajskega ministrskega predsednika v Indiji koristen zaradi tega spoznanja.

Ostra zunanja politika Pekinga napram svojim azijskim sosedom namreč vzbuja pri njih precejšnje nezaupanje do Kitajske, kar nedvomno slabo vpliva na pomiritev na tem področju. Izredno ostro stališče, ki ga je kitajska vlada zavzela do sklepa indonezijske vlade, da prepoveduje trgovanje Kitajcem na svojem ozemlju, pa potem nereseni problemi, ki so privedli do raznih konfliktov na burmansko-kitajski meji, nato nereseni problemi kitajsko-indijske meje, pa kitajska zahteva za Mount Everestom, vse to kali prijateljstvo med azijskimi državami in vodi vodo na mlin raznim vojno-hujskaškim elementom, ki jih tudi v Aziji ne manjka.

Določena ublažitev politike Pekinga se kaže v zadnjem času v tem, da je Kitajska uradno pri-

znala, da je indonezijska vlada ravnala v skladu s svojimi suverenimi pravicami, ko je prepovedala trgovanje kitajskih trgovcev na indonezijskem področju, nadalje v uradnem sporočilu po obisku Ču En Laja v Burmi, kjer je posebej poudarjeno, da želita obe državi na miren način reševati obmejne spore. Konec koncev se kaže to stališče tudi v dejstvu, da so se pogajanja o nekaterih neresenih mejnih problemih med Kitajsko in Indijo ter Kitajsko in Nepalom splah začela. Morda ti znaki le naznajo določeno novo smer kitajske politike, ki bi bila vsekakor razumnejša in bi manj razburjala javno mnenje v prizadetih azijskih državah.

Če gledamo na položaj v Aziji s tega stališča, potem morda neuspeh zadnjega obiska kitajskega predsednika v New Delhiju le ni tako fatalen in vendarle pomeni uvod v normalno reševanje sporov na miroljuben način brez groženj in izsiljevanja.

Novo strelišče na Golniku

Strelstvo je razen rokometu najpriljubljenejši šport starih in mladih Golničanov. Vendar pa strelci nimajo ravno najboljših pogojev za uspešno delo. Čeprav so Golničani skupno s strelci bližnjih krajev pred dobrimi desetimi leti s prostovoljnimi delom zgradili takrat enega najlepših strelskih objektov v Sloveniji, vendar le ta danes ne služi več svojemu namenu.

Toda vse kaže, da bo Golnik v kratkem dobil še eno maloka-

librsko strelišče, ki bo omogočalo strelcem rednejšo vadbo. Poslebna komisija je že pripravila idejni osnutek tega strelišča, ki bo v neposredni bližini stanovanjskih blokov. Komisija je napravila tudi predračun, po katerem bo potrebno za strelišče okrog 600.000 dinarjev, torej kar precejšna vsota. V želji da bi bilo strelišče čimprej dograjeno, bodo vsi ljubitelji tega športa poprijeli za delo, s čimer bodo pomagali k hitrejši uresnitvi njihovih želja.

Izdaja CP »Gorenjski tisk« — Urejuje uredniški odbor.

GLAVNI UREDNIK: Slavko Beznik
Tel.: uredništva 475, uprave 397 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Kranju 607-70-1-135 — Izhaja ob ponedeljkih sredah in sobotah — Letna naroč. 900 din, mesečna 75 din.

VELIKE STVARI malih kolektivov

»Sestal se je delavski svet in razpravljaval o dobičku in o skladih. Komisije so predložile delitev toliko milijonov za to, toliko za drugo...«

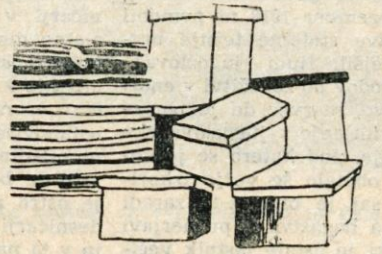
Tako včasih poročajo na posameznih konferencah predstavniki večjih kolektivov. Njihovi samoupravni organi ne končajo pri upravnem odboru, marveč se podaljšajo na razne stalne in občasne komisije, na obratne svete itd.

Dokaj drugače pa je v malih kolektivih, tam kjer je ves kolektiv tudi delavski svet, kjer je vratar obenem tudi skladiščnik in orodjar, kjer prav zato ker jih je malo, nimajo ne malice, ne doma ob morju, kjer ne razporejajo milijard, morda niti milijonov. Delo v takih kolektivih je včasih še zahtevnejše in

teže: delavci morajo delati na raznih delovnih mestih in specializacija je redkokje možna. Družbenega življenja skoraj nikjer ni, delavsko samoupravljanje je pod močnim vplivom uprave oziroma vodilne osebe.

Take so navadno specifične težave malih kolektivov. In vendar so ti kolektivi zelo potrebni skupnosti. Oni bodisi z razdelitvijo dobrin (trgovina) bodisi z izdelovanjem drobnih potrebščin ali z opravljanjem malih vsakodnevnih uslug dopolnjujejo velike tovarne in izboljšujejo življenjsko raven prebivalstva. In vendar se o njih malokdaj govori. To pot pa smo nekatere obiskali in se pozanimali o njihovih uspehih in težavah. Kar smo zvedeli, vam posredujemo.

vodno niso primerni. Razen tega pa lepenko lahko še vedno sušimo le na zraku, zaradi česar je proizvodnja v naši tovarni še vedno v nekem smislu polobrtiška. Iz vsega sledi, da se moramo nujno lotiti rekon-

strukcije tovarne in to predvsem zaradi velikega povpraševanja po beli lepenki na domačih tržiščih. Doslej vse kaže, da bomo z rekonstrukcijo podjetja lahko pričeli v prihodnji petletki, to je v letih od 1961 do 1966. Izdelane imamo že vse potrebne načrte, čaka mo le še na njihovo potrditev. Po rekonstrukciji bomo lahko letno proizvodnjo povečali od sedanjih 190 ton na 3750 ton, medtem ko se bo bruto produkt povečal na 470 milijonov din. Omenim naj še, da se bo delovni kolektiv po rekonstrukciji povečal le za 5 do 10 ljudi.

Vse rešuje upravni odbor

Veliko pišemo o tekstilu in čevljih, o železu in žlindri, o hišah, ki jih zidajo delavci. O žabah, poljih in želvah pa skorajda nihče ne sliši. Zato so delavci in delavke podjetja Ribnik na Jesenicah upravičeno užaljeni, saj vsako leto izvozijo za 50 do 60 milijonov dinarjev tega blaga.

Njihove ribnike in lope smo našli ob gornjem delu jeseniške železniške postaje, ki jo preurejajo. Nekaj urnih ženskih rok v visokih gumijevih rokavicah je pravkar izbiralo želve za izvoz. Delavke so jih spretno merile in po velikosti stavljale v različne zaboje. Ze tisti večer je ta tisočglava skupina preko račila državno vejo brez potnega lista. V drugih ograjah so bile žabe. Njihovo regljanje nas je oglušilo.

Te živali, kot so povedali, dobivajo večinoma iz Makedonije. Na Jesenicah jih razložijo iz vagonov oziroma zabojev in jih znesejo v ograjene lope. Žabe imajo tudi vodo za tradicionalno kopanje. Zelve pa so v veliki ograjeni staji. Za hrano jim dajejo solato in zelje. Celo banane smo videli.

Ko se živali nahranijo in odpočijejo, jih zberejo po velikosti in odpravijo na končno potovanje.

Tone Prezelj, predsednik upravnega odbora, je povedal nekaj težav tega 17-članskega kolektiva. So brez direktorja in brez sindikalne organizacije. Direktor je odšel lani decembra

in še niso našli drugega. Vse rešuje upravni odbor. Sestaja se dvakrat pa tudi trikrat tedensko. Sindikalno članarino in druge članske zadeve pa urejajo v sindikalni organizaciji, ki združuje vsa izvozna podjetja in ustanove na Jesenicah.

»Kako deluje sindikalna organizacija za toliko podjetij?« smo radovedni spraševali.

»Dela. Seveda ne more raz-

pravljati in reševati problemov, ki jih čutijo delavci v kolektivu. Oni lahko skupno organizirajo proslave, študij in predavanja, sindikalne izlete in podobno. Toda številke, čeprav drobne probleme posameznih kolektivov pa tam ne rešujejo.« Tako nam je govoril tovariš Tone o nekaterih težavah tega malega kolektiva z zanimivo dejavnostjo.

Od 5 milijonov na 40 milijonov

Eden najmlajših kolektivov v kranjskem okraju je iz Kropce. Umetno-kovinska obrt je za Kroparje značilna že desetletja nazaj, vendar je šele leta 1956 postala organizirana obrt — nekakšno majhno podjetje. V kolektivu je le 38 članov, ti pa so v večini še tudi zelo mladi. Povprečna starost vseh zaposlenih je 25 let. Predsednik delavskega sveta tov. ZDRAVKO ŠTALC nam je o njihovem komaj 3-letnem obstoju pripovedoval takole:

»Ko smo se odcepili od Plamena, smo začeli z zelo skromno proizvodnjo, ki je prvo leto znašala po vrednosti le okoli 5 milijonov dinarjev. Ta številka pa je že lani postala osemkrat večja, torej je znašala naša lanskoletna bruto proizvodnja 40 milijonov dinarjev. Tolikšen porast moramo vsekakor pripisati uspešnemu delu samoupravnih organov, ki so se vseh problemov v teh treh letih lotili res načrtno. Medtem ko smo 1858. leta vsa razpoložljiva sredstva vložili za nabavo novih strojev (od teh še nismo vseh prejeli), smo lani vsa sredstva uporabili za gradnjo.

Delavski svet, ki je šele zadnji dve leti voljen, prej so ga sestavljali vsi člani kolektiva, je moral v tem času precej razmišljati o tem, kako nuditi slehernemu članu našega kolektiva boljše delovne pogoje. Problem je bil precej velik takrat, ko smo morali rešiti vprašanje polurne odmora. Namreč, žareče ogelje bi se nam v pol ure pogasnilo in tako bi se odmor neprosto voljno podaljšal od pol ure kar celo uro. Izgubili bi mnogo dragocenega časa. Zato

je bil sklep delavskega sveta, da bomo imeli odmor le po 15 minut, zato pa bomo ob sobotah zaključili delo že ob pol enih. Vsi člani delovnega kolektiva so bili odločitve veseli. Se bolj kot tega pa so bili veseli lani novega načina nagradnjenosti učinka. V naši pro-

izvodnji lahko normiramo le skromen delček proizvodov, zato pa lahko toliko bolj upoštevamo kvaliteto in vrednost stvaritve. Za primerjavo naj povem, da je bil povprečen zaslužek na zaposlenega v letu 1958 16.000 din, lani pa okoli 20 tisoč dinarjev. Vsekakor pa bomo pravo stimulacijo uvedli v kolektivu šele v drugem polletju letošnjega proizvodnega obdobja, ko bomo lahko uveljavili tudi nov premijski pravilnik. Ta še zlasti poudarja kvaliteto in bo v prihodnje tudi zagotovil kvalitetno proizvodnjo, saj doslej za to nismo imeli pravi stimulacije, ker so bile premije pavšalirane.«

Čez dva meseca selitev

Ropot strojev Tovarne čipk in vezenin je na Bledu že marsikomu skalil nočni mir. Zaradi tega delovni kolektiv dlje ni smel v proizvodnjo uvesti nočne izmene. Povpraševanje za čipkami in vezeninami na trgu pa je že nekaj let iz dneva v dan vse večje. Zato je bila v zadnjem času največja skrb delovnega kolektiva, kako ugoditi odjemalcem.

Sprva so dolgo časa štedili, da bi lahko kupili nove stroje. Sedanji so dotrajani in jih je že nekdanji lastnik leta 1939 nameraval zamenjati z novimi. — Toda ostali so še do danes. Da bi lahko uvedli še tretjo izmeno, so se morali lotiti izgradnje novih prostorov. Zato so pritrjeni denar, namenjen za stroje, uporabili za gradnjo novega poslopja, v katerem bodo imeli obrate za proizvodnjo čipk in upravne prostore. S proizvodnjo pa bodo nadaljevali tudi v sedanjih prostorih v središču Bleda, kjer bodo proizvajali vezenine. V nove prostore se bodo začeli seliti že čez dva meseca.

O svem tem smo razgovarjali s predsednikom delavskega sveta VINKOM ISKRO. — Njega

smo nadalje še vprašali, če je res v kolektivu zaposlenih več žena kot moških. To vprašanje smo mu zastavili spričo tega, ker čipke in vezenine same po

sebi dajo slutiti, da je takšne vrste proizvodnja bolj ali manj posel ženskih rok. Vinko nam je odgovoril takole:

»Res je tako, kot pravite. Naš kolektiv šteje 80 članov, od tega pa je kar 70 žena. Zato je razumljivo, da je v naših samoupravnih organih večina žena. Tako je v delavskem svetu, ki šteje 17 članov, le 5 moških. Skoraj enako razmerje je tudi v upravnem odboru in izvršnem odboru sindikalne podružnice. Ko sem že omenil sindikalno podružnico, naj povem, da je ta pri nas zelo delavna. Za letne dopuste imamo vedno dogovore z drugimi podjetji, ki imajo svoje domove ob morju. Naši člani, ki gredo maja letovat, pa dobijo vedno nekaj stroškov povrnjenih. — Večkrat prirejamo tudi razne ekskurzije. Letos smo bili že v Bački in v Planici, v načrtu pa imamo še izlet z avtobusom na Plitvička jezera. Sindikalna podružnica je napravila vse potrebno, da bo imel naš kolektiv v novih prostorih jedilnico, v kateri bodo delavci dobili lahko tudi tople obroke.«

Po rekonstrukciji večja proizvodnja

Na poti skozi Tržič smo se ustavili v edini Tovarni lepenke na Gorenjskem. Pred vhodom v tovarno smo razgovarjali z nekaterimi Tržičani, ki so nam o Tovarni lepenke vedeli sicer precej povedati, da pa je to edina papirnica v kranjskem okraju, skoraj nihče ni vedel.

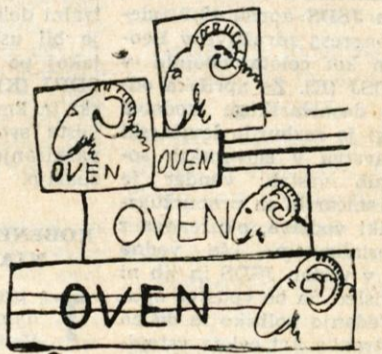
V razgovoru s predsednikom odbora IVANOM MEGLIČEM smo zvedeli precej zanimivosti. Kolektiv tovarne lepenke je dokaj majhen, saj šteje komaj 104 člane, med njimi pa je največ delavcev s priimkom Meglič. Zaradi tega so imeli v kolektivu že več nesporazumov, zato so namesto imen pri Megličih uvedli nova imena: Meglič I, Meglič... Meglič X itd.

O dosedanjem delu pa nam je predsednik upravnega odbora govoril takole: »Največja želja kolektiva je, da bi proizvajal belo lepenko čim boljše kvalitete in v čim večji količini. Ta želja nas spremlja že vsa zadnja leta. Uspelo nam je sicer iz leta v leto povečati bruto proizvodnjo in tako smo že lani imeli nad 219 milijonov dinarjev prometa, kar je za skoraj 70 milijonov več kot v letu 1956. Vprašanje pa je, če sploh še obstajajo možnosti, da bi lahko pri današnjih strojih in v sedanjih prostorih našo proizvodnjo bistveno povečali. Večina strojev je dotrajanih in tudi prostori za sodobno proiz-

Pomanjkanje delavcev

V vseh delovnih kolektivih je danes precej težav. Čim manjši je kolektiv, tem več težav ga tare. Da bi zvedeli za težave kranjske tovarne »OVEN« smo se razgovarjali s predsednikom delavskega sveta tov. MARTINOM VUKLJEM, ki je takole začel pripovedovati:

»Ker je naš kolektiv zelo majhen, sodelujejo v delavskem svetu prav vsi zaposleni.

Največja težava je v tem, da nimamo za to potrebnih ljudi. Drugače pa delavce sprti seznanjamo z vsemi sklepi upravnega odbora in imajo tako tudi možnost, da dajo svoje pripombe.

Nagrajevanje imamo pri nas urejeno po učinku, postavljene imamo norme in jih nekateri delavci presegajo tudi za 30 odstotkov. Za nekatera delovna mesta pa imamo uvedene tudi premije. Posebej pa damo nagrade tudi tistim delavcem, ki so že 5 let v podjetju, saj jih le tako lahko dlje obdržimo v podjetju.«

Našemu razgovoru je prisostvoval tudi IVAN KNE iz uprave podjetja. To je še povedal:

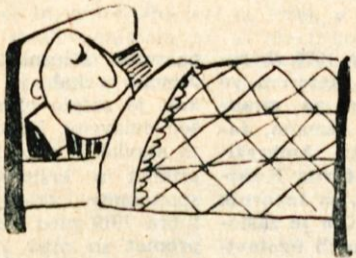
»Če moram govoriti o težavah pri nas, potem je na prvem mestu pomanjkanje delavcev, saj imamo zaposlenih le 34 delavcev v obeh obratih. Letos si postavili načrt, da bomo proizvedli naših izdelkov za 300 milijonov dinarjev, sedaj pa kaže, da nam prav zaradi pomanjkanja delavcev to ne bo uspelo. Druga težava pri nas pa je v tem, da smo popolnoma preusmerili proizvodnjo. Prej smo delali pralna sredstva, sedaj pa izdelujemo pomožna ličarska sredstva za livarne in železarne. Potrebnih je precej poskusov, da plasiramo nov artikel na trg. Pri vsem tem pa nimamo strokovnjakov, zato si pomagamo z ljudmi iz naših institutov. Ker nimamo ljudi dovolj na razpolago, smo sklenili, da bomo našo proizvodnjo še bolj mehanizirali. Tu je edina težava v tem, da nam vsak stroj, ki ga dobimo, takoj ne ustreza, ker ga moramo še pri nas preizkusiti. Vendar upamo, da bomo z mehanizacijo vsaj delno nadoknadili pomanjkanje zaposlenih.«

Če bi imeli prostor

Lani je bilo, ko so začeli po Skofji Loki in okolici vse bolj govoriti o podjetju »Odeja«. Celo otroci, kadar se dandanes igrajo ali ustavljajo pred šolo, se večkrat zastirajo v stavbo onstran ceste in z nekakim ponosom pravijo: »Moja mamica tam dela.« Kaj je utrdilo ugled temu malemu podjetju to ali ono, res je nekaj, da so vrednost njihovih izdelkov v celoti (bruto produkt) povečali od lanskih 198 milijonov na 340 milijonov letos, kar pomeni za 142 milijonov več.

Vendar pa predsednik sindikalne podružnice Feliks Krančan ni pripovedoval o teh uspehih, ko smo ga ondan obiskali na njegovem delovnem mestu. »Če bi imeli prostor, da bi lahko razširili in uredili naše oddelke,« je dejal, »bi marsikaj šlo še bolje.« Potem pa je hitro povedal še eno težavo: prehrano delavcev. Ker je v kolektivu samo 73 članov, se ne more organizirati tako kot drugod. Zato hodijo po malice v mesto, v delavsko restavracijo, ki je na spodnjem trgu. Toda menza pripravlja te malice samo dopoldne. Popoldanska izmena, kakih

20 ali 22 delavcev, nima malice. Ze lani so na Občinskem sindikalnem svetu sprejeli sklep, da

bodo uredili obrat družbene prehrane. Vendar ni še nič s tem.

Ko je Feliks to pripovedoval, se mu je pridružila tudi predsednica upravnega odbora Ivanka Božnar. Tudi ona je pritrdila, da je tako. Dodala pa je še nekaj: samo nekateri delavci so za malice, drugi jih nosijo s seboj. Zato bi tudi pomoč podjetja za urejevanje malic pomenila pristransko pomoč samo nekaterim iz žepa vseh. Vendar mislijo, da bo treba v sodelovanju z drugimi malimi kolektivi, ki še nimajo urejene prehrane za delavce, to zadevo rešiti s skupnimi močmi.

PRED ŠTIRIDESETIMI LETI

Delavci so prav dobro čutili, da 1. december 1918 ni pomenil uresničitve stoletne težnje najnaprednejših ljudi jugoslovanskih narodov po združitvi v enotno državo, marveč da je pomenil zedinjenje jugoslovanske buržoazije, pod katero se je delavstvu obetalo še večje izkoriščanje, saj je bila le-ta zaradi manjšega bogastva v primerjavi s tujo, ki je ostala lastnik večine podjetij še bolj grabežljiva in še bolj nenasitna. Prav tako je delavstvo že prve mesece po ustanovitvi nove države občutilo težke posledice vojne, ki je domala uničila vse gospodarstvo na področju nove kraljevine SHS. Ogrone množice delavstva so ostale brez dela, nova oblast pa se z ničemer ni potrudila, da bi olajšala socialni položaj, marveč ga je nasprotno še poslabšala. To in še druga pereča vprašanja, med njimi tudi nacionalno in agrarno vprašanje, so vznemirjala delovno ljudstvo nove države in ga revolucionirala. Stanje, ki je nastalo, je postajalo nevedrno. Delavski voditelji v Sloveniji pa se za to stanje niso menili, marveč so še naprej sodelovali z buržoazijo kljub sklepom izredne konference jugoslovanske socialne demokratične stranke, ki je dne 13. aprila 1919 obravnavala sklep kluba socialno-demokratskih poslancev v Beogradu glede vstopa v opozicijo in na podlagi tega sklepa zahtevala odpoklic Kristana in Prepeluha iz deželne vlade. To svojo zahtevo je izvršilni odbor JSDS ponovil dne 13. junija 1919. Toda tudi tega drugega opomina socialdemokratska ministra nista poslušala. Vedno bolj je postajalo delavstvu jasno, zakaj sta se izmikala delavski zahtevi, da bi se JSDS aprila 1919 udeležila kongresa združitve v Beogradu in kot celota vstopila v novo SDSJ (K). Ze aprilska odklonitev desničarskega vodstva v stranki je razburila levičarski del delavstva v slovenskih socialističnih vrstah, vendar je kljub desničarski in proburžoazni politiki vodstva, okuženega z »ministerializmom«, še vedno vztrajal v vrstah JSDS in jih ni cepil, misleč, da bo vodstvo opustilo dotedanjo politiko in da bo potem stranka kot celota vstopila in se združila s socialistično delavsko partijo Jugoslavije - komunistov. Potrpežljivo čakanje levice je podaljševalo tudi dvoletje vodstva, ki je kljub sodelovanju z buržoaznimi strankami poudarjalo potrebo po združitvi razredno zavednega delavstva v enotno socialistično stranko za vso Jugoslavijo. Ohranjeni dokumentarni material je dovolj zgovoren s kakšnim sredstvom, ki so mejila že na podlost, se je v tistem času zatekalo vodstvo slovenske socialne demokratične stranke, da bi preprečilo revolucionarno hotenje večine svojega članstva. Toda to delovanje, zvižaje, dvoletje in celo zatekanje po pomoč k policiji, je vodstvo znalo spretno prikrievati in se je razkrilo šele jeseni leta 1919.

KREPITEV LEVICE
Kljub temu, da leta 1919 v vrstah JSDS še ni prišlo do razkola, je prišlo na Jesenicah že v tem letu do močnih levičarskih manifestacij. Ze 1. maja 1919 je bil odločna manifestacija levice, na kateri so jeseniški socialisti obsojali politiko vodstva in zahtevali združitve JSDS s SDPJ (K) kar so pričala tudi revolucionarna gesla, ki so jih nosili v spredu. Prav tako je jeseniške socialistice v levičarskem duhu vzgajala tudi politična šola, ki je v začetku leta 1919 začela delovati v okviru jeseniške Svobode in ki so jo vodili takrat najvidnejši levičarji iz Ljubljane, kakor dr. Milan Lemež in drugi. Dokumentarni dokaz takratnega revolucionarnega hotenja jeseniškega ljudstva je tudi notica, s katero so pozdravili prvo številko »Vstajenja«, ki je izšla 11. oktobra 1919 kot glasilo levice in iz katere je razvidno, da se je jeseniško delavstvo že prištevalo k Tretji internacionali («Vstajenje je naše vstajenje iz letargičnega sna. Novemu borcu kliče: dobrodošel! Zivel razredni boj! Zivela Tretja internacionala!» - »Vstajenje« št. 1 stran 2.)

Razmere med levičarji in desničarji v vrstah slovenske socialne demokratične stranke so vedno bolj zaostrovale. Komunistično gibanje v Jugoslaviji pa je v tem času zaznamovalo nov uspeh z ustanovitvijo Zveze komunistične mladine Jugoslavije. To je levice še bolj vzpodbudilo, da se je ostro pripravila za spopad z desničarji na XI. kongresu JSDS in v ta namen izdala dne 20. oktobra 1919 poseben proglas na socialistično delavstvo, ki ga je podpisal Lovro Klemenčič. Proglas je zahteval združenje slovenskega proletariata z ostalim proletariatom Jugoslavije. »Strankin kongres ne sme biti sestanek voditeljev, ki se vidijo vsak dan in ki brez kritike odobravajo lastno taktiko, ampak mora biti resnični izraz volje širokih mas našega socialističnega proletariata.« Proglas je opozarjal, naj proletariati Slovenije dobro pazi, komu bo zaupal svoje interese. »Kapitalizem,« prvi proglas, »bije svojo poslednjo bitko. Pri tem se poslužuje vseh mogočih sredstev. Zlasti hoče na zvit način vnesti razdor v delavske vrste. Posebno si prizadeva podkupiti, omeščati, in v spanje zazibati delavske voditelje z denarjem, z dobrimi službami, z ministrskimi sedeži. Na ta način hočejo naši izkoriščevalci doseči, da bi tudi stranka služila kapitalu in gospodi, kakor ji služijo vse druge stare in nove stranke v Jugoslaviji.« Ob zaključku Proglas predlaga delavstvu oz. delegatom, ki jih bo delavstvo poslalo na kongres, naj zahtevajo od XI. kongresa JSDS izpolnitev treh glavnih zahtev in sicer, prvič združitve JSDS s SDPJ (K), drugič združitve slovenskih strokovnih zvez v Centralni delavski strokovni svet, ki je bil ustanovljen v Beogradu takoj po ustanovnem kongresu SDPJ (K), in tretjič naj delavski in kmečki proletariati prepovevta svojim voditeljem vsako parkiranje in sodelovanje z buržoazijo.

NOBENEGA SPORAZUMEVANJA Z BURŽOAZIJO

Ta proglas je med članstvom naletel na velik odmev. Vodstvo stranke pa se svojemu oportunistični politiki ni hotelo odpovedati. Da bi levice preprečilo uspešen nastop na XI. kongresu je konec oktobra 1919 Anton Kristan, takrat že minister v Centralni Davidovičevi vladi, dal preko Zerjava zapreti Lovra Klemenčiča in druge vidne voditelje levice v stranki, da bi ne mogli prisostvovati na XI. kongresu JSDS, ki je zasedal dne 1. in 2. novembra 1919 v Ljubljani.

Kljub temu, da je Kristan dal zapreti za čas kongresa najvidnejše levičarje, ni imel na kongresu svobodnih rok za uveljavitev svoje politike. Tudi sredina, ki jo je zastopal Rudolf Golouh, je nasprotovala Kristanovemu »ministerializmu« in desničarski taktiki stranke, razen tega pa so prišle do izraza tudi močne levičarske težnje, ki jih je Kristan izgrizal z dvoletno resolucijo, ki je sicer nalagala izvrševalnemu odboru, da poskrbi za združenje vsega jugoslovanskega proletariata, vendar ni povedala ničesar določnega, in kakšnem okviru naj bi se ta združenje izvršila. Kristan in desničarji v vodstvu JSDS so potrebovali časa, da bi se pripravili na odločilni udarec proti levičarskemu gibanju v stranki. S »Političnimi direktivami naše stranke«, ki so jih začeli objavljati 20. februarja 1920 v 41. številki »Napreja«, so napovedali boj levice, dne 22. februarja 1920 pa je izvršilni odbor JSDS s kooptiranjem Kristanovih in Prepeluhovih somišljenikov spreminil sklepe XI. kongresa in v 9. točkah formuliral smernice politike ki jo je zastopal Kristan in njegov krog. Zdej so levičarji spoznali da ni več moč računati na pristop JSDS k SDPJ (K) in da bo morala levice iz JSDS izstopiti. »Ugotovitev« JSDS, formulirane v devetih točkah, so razkol v slovenskih socialističnih vrstah pospešile.

V času vseh netranjih trenj v stranki je v podružnici JSDS na

Jesenicah levice narasla v močno večino. To se je poznalo tudi pri delovanju strokovne kovinarske organizacije, ki je to leto priborila jeseniškemu delavcu osemurnik. Razen tega je strokovna organizacija ustanovila dve novi vplačilnici, eno na Javorniku in eno na Blejski Dobravi.

RAZKOL V DELAVSKEM GIBANJU

Ob objavi »ugotovitev« izvrševalnega odbora JSDS je do razkola in do izstopa levice iz stranke moralo priti. Levičarji so spoznali, da so že predolgo čakali. Kot prva organizacija je iz stranke izstopila 2. marca 1920 ljubljanska krajevna organizacija JSDS in se obenem proglasila kot sestavni del nove Delavske socialistične stranke za Slovenijo. Dne 6. marca se je v Mahrovi hiši v Ljubljani zbral zaupniški odbor Okrožne politične organizacije za Ljubljano in izjavil ponovno, da popolnoma soglašajo s sklepom širšega osrednjega odbora DSS za Slovenijo, ki je »Pretrgal vsako vez z lažsocialističnimi, sebičnimi voditelji JSDS«, izstopil iz nje in osnoval novo delavsko socialistično stranko za Slovenijo, ki naj bi pripravila vse potrebno za združenje s SDPJ(K).

Istega dne, ko je bila seja zaupniškega zbora za Ljubljano, sta se ustanovili tudi krajevni organizaciji DSS za Slovenijo na Jesenicah in na Javorniku.

»Ujedinjenje« - list, ki ga je 13. marca 1920 začela izdajati Delavska socialistična stranka za Slovenijo, je v svoji prvi številki prinesel vest o tem. Ze teden dni kasneje, v nedeljo dne 14. marca 1920, je bila v Mahrovi hiši v Ljubljani I. zaupniška konferenca DSS za Slovenijo, ki so se je udeležili zaupniki iz vseh pomembnejših industrijskih

organizacij, na katerih naj bi sklepali o izstopu iz JSDS in o pristopu k DSS za Slovenijo, in določila, da je 8. april zadnji rok za prijavo delegatov, ki se bodo udeležili kongresa DSS za Slovenijo. Proti večeru so prišli na konferenco tudi železničarji, ki so imeli ta in naslednji dan v Ljubljani redni občni zbor svoje strokovne organizacije, in sklepe konference DSS navdušeno pozdravili. Železničarske strokovne konference se je v imenu jeseniških železničarjev udeležil Josip Mlakar in bil izvoljen tudi v širši odbor te organizacije.

Obdobje pred kongresom je potekalo v propagandnem dvo-boju med JSDS in DSS za Slovenijo. Razkol v vrstah JSDS se je nadaljeval. Ustanavljale so se nove politične organizacije, med njimi tudi dne 21. marca 1920 krajevna partijska organizacija v Kranju.

UTANOVNI KONGRES DSS ZA SLOVENIJO

Dnevi pred ustanovnim kongresom DSS za Slovenijo so potekali v živahni politični dejavnosti. Tako je bil dne 21. marca 1920 popoldne v Kranju železničarski shod, na katerem sta govorila Rudolf Golouh iz Ljubljane in Josip Mlakar z Jesenic. Dne 25. marca 1920 sta bila na Jesenicah dva delavska shoda, dopoldne pri Jelenu, popoldan pa pred jeseniško postajo kot protest proti naseljevanju ruskih kontrarevolucionarjev in emigrantov na Bledu in v jeseniški okolici. Dne 28. marca 1920 je bil v Nomenju ustanovni občni zbor »Splošne železničarske organizacije«, ki ga je vodil jeseniški komunist in železničar Josip Mlakar. S tem delom v strokovni in politični organizaciji so se krajevne organizacije DSS na Gorenjskem pripravljale na kongres DSS. Na Jesenicah je

Pomembni dokumenti o revolucionarnih bojih delavskega razreda na Gorenjskem v letih 1919-1921

Ob štiridesetletnici ustanovitve partijskih organizacij na Jesenicah, Javorniku in v Kranju, I. kongresa slovenskih komunistov in vsejugoslovanske železničarske stavke objavljamo nekaj listov iz tistih dni

JSDS dne 6. marca 1920 praktično prenehala obstojati.

Kljub razkolu ni DSS oziroma SDPJ(K) zapirala vrat preostalemu članstvu JSDS. Tudi JSDS je stopila v stik z novo ustanovljeno stranko oz. s SDPJ(K) in začela razgovore za združenje s komunisti. Toda ti razgovori s strani JSDS niso bili iskreni in so hoteli z njimi samo ribariti v kalnem. Se pred Vukovarskim kongresom so se razbili in končali brez uspeha.

V tem času političnih prizadevanj pa je delavsko gibanje v Jugoslaviji doživelo že prvi udarec s krvoprelitjem na Zaloški cesti v Ljubljani, ki ga je socialna demokracija spretno izrabila zase in se pri tem posluževala podobnih nizkotnih metod, kakršne smo omenili že ob aretaciji Klemenčiča in drugih levičarjev konec oktobra 1919.

VSEJUGOSLOVANSKA ŽELEZNIČARSKA STAVKA

Dne 16. aprila 1920 so prišle »Radničke novine« danes zjutraj sta izbruhnili 2 stavki, kakršnih doslej v Jugoslaviji nismo še nikoli doživeli. Stavka železničarjev na vseh progah državne in južne železnice ter stavka brodarškega osebja vse rečne plovbe na Savi, Donavi in Dravi. »Ves promet

»Začasni pravilnik«, marveč so tuji lastniki plačevali delavcem in uslužbencem še mnogo nižje zasluge kakor pri državnih železnicah.

Ze 4. aprila 1920 so na Jesenicah razpravljali o vedno bolj napetem položaju med železničarji in med ministrstvom za promet in na zborovanju so sprejeli posebno resolucijo. Demonstracije in demonstrativna zborovanja pa so se vrstila tudi naslednje dni, ne samo na Jesenicah, marveč tudi v Bohinju, v Zirovnici, v Kranju in drugih krajih. Delavstvo, zlasti železničarji, so bili ogorčeni in so bili pripravljani na vse, samo na to ne, da bi popustili pri svojih zahtevah. Dne 15. aprila je nepopustnost dosegla višek in so železničarji čakali samo še na znak za stavko, morda pa tudi na znak za kaj drugega, za kaj večjega, kar so v tistih dneh pričakovali tudi drugi delavci. Dne 16. aprila 1920 ob 5. uri zjutraj pa se je začela stavka. Na Jesenicah so se železničarjem pridružili tudi tovarniški delavci z demonstracijo pred postajo. Kakor skoro povsod, je tudi na Jesenicah zadrževalo revolucionarno razpoloženje in v prvih dneh stavke je kazalo, da bo stavka privedla do revolucije. Kakor v Trbovljah, kjer je prišlo do tridnevne irboveljske sovjetske oblasti, so se tudi na Jesenicah pripravljali na prevzem občinske uprave v delavske roke. Na svojo stran so dobili tudi nekaj vojaštva, stacioniranega na Jesenicah, in se pripravljali na spopad z vojaštvom, ki ga je že prve dni stavke poslala na Jesenice oblast s poloklopnim vlakom in ga okrepila z nacionalisti, ki so bili pripravljani sodelovati z vojaštvom. Do revolucionarne akcije pa ni prišlo, ker jo je vodstvo v Ljubljani odklonilo in - kakor lahko povzamemo celo po pisanju »Ujedinjenja« in kasnejšega »Rdečega prapora« - glasila SDPJ (komunistov) za Slovenijo - smatralo spontane revolucionarne delavske akcije kot provokacijo. - S tem je vodstvo SDPJ (komunistov) zamudilo poslednjo priložnost za izvedbo revolucije med obema vojnama. Namesto revolucije je prišlo 24. aprila 1920 do prelivanja krvi na Zaloški cesti v Ljubljani, kjer je v krvi obležalo 13 mrtvih delavcev, 24 težko ranjenih in 40 laže ranjenih. Med težkimi ranjenci jih je še nekaj umrlo, tako da se je število žrtv dvignilo na sedemnajst mrtvih.

Kljub terorju, mobilizaciji železničarjev in uporabi vojskega in zandarmarijskega aparata proti stavkajočim se je stavka nadaljevala in se zaključila šele 29. aprila 1920, ko je ministrstvo za promet pod pritiskom javnega mnenja vsaj na videz popustilo. Korošec je obljubil, da bo upošteval železničarske zahteve in je privolil v takojšnja pogajanja. Toda ta njegova obljuba je bila samo taktična poteza buržoazije, ki je potrebovala časa za svojo konsolidacijo, da bi lahko začela ukrepati proti revolucionarnemu razpoloženju jugoslovanskih množic in da bi zadala odločilni udarec zlasti komunističnemu gibanju, v katerem je videla svojega največjega nasprotnika. - Kmalu po stavki so zaprli vrsto vidnih ljubljanskih, jeseniških, trboveljskih in celjskih komunistov-železničarjev. Med jeseniškimi je bil zaprt Josip Mlakar in še nekateri drugi. Iz zaporov so prišli šele 22. maja 1920, dva dni kasneje, ko je zaradi vladne krize, ki jo je povzročila železničarska stavka, moral odstopiti Protič-Korošček režim.

Miba Klinar

PROSLAVA 1. MAJA 1919 NA DOBRAVI Foto: Andrej Prešeren iz Podhoma (Slika je shranjena v Muzeju NOB v Kranju) Andrej Prešeren je padel 1941. leta na Pokljuki

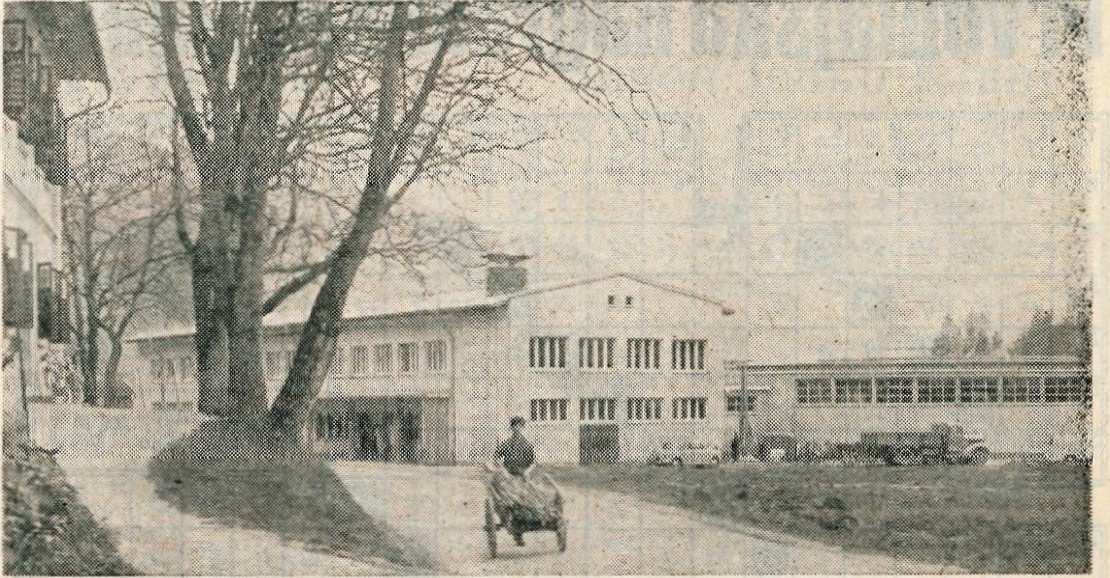
krajev Slovenije, med njimi delegatje z Jesenic, Javornika, iz Zagorja, Trbovelj, Kočevja, Kamnika, iz Kranja, Hrastnika, Borovnice, Ljubljane in drugih krajev. Na konferenci je o vzrokih razkola o izstopu levice iz JSDS in o ustanovitvi DSS za Slovenijo poročal dr. Milan Lemež. Drugi govornik Rudolf Golouh je poudaril potrebo po čimprejšnjem sklicanju strankinega kongresa, s čimer so se strinjali tudi delegatje, in sklenili, da se kongres DSS skliče 11. apr. 1920. V razpravi, ki je sledilo po omenjenih referatih, so delegatje predlagali več pomembnih predlogov, zlasti še jeseniški, kakor poročajo »Ujedinjenje« v svoji drugi številki z dne 20. marca 1920. leta. Za Golouhom sta govorila še Kolaša in Vencajs, prvi o organizaciji in taktiki stranke, drugi pa o strankinem tisku. Ob zaključku so sprejeli resolucijo, ki je razen drugega pozivala članstvo JSDS, naj zahteva takojšnje sklicanje občnih zborov Krajevnih političnih

bilo v začetku aprila 1920 zborovanje članstva, na katerem so izvolili kot delegate za strankin kongres Karla Azmana, Janeza Smoleja, Vinka Ambrožiča, Jožeta Knifca, Cirila Koširja, Rudolfa Marklja, za Javornik pa Jožeta Čudna. (Kdo je zastopal? Kranj, nismo mogli ugotoviti.) Dne 11. aprila 1920 je v dvorani hotela »Tivoli« začel zasedati kongres DSS za Slovenijo, ki se ga je udeležilo 5 delegatov iz vse Slovenije in ki so zastopali dvanajst tisoč članov, združenih v dvajsetih krajevnih političnih organizacijah. Najvažnejši sklep kongresa je bil, da se DSS za Slovenijo s tem dnem pridružuje socialistični delavski partiji Jugoslavije. Istega dne je kot odgovor na kongres DSS za Slovenijo zasedal v Mariboru tudi izredni kongres JSDS in ugotovil izgubo članstva v najpomembnejših slovenskih središčih, kakor na primer na Jesenicah, kjer je krajevna politična organizacija

na vseh železniških progah in plovnih rekah je obstal. Stavkatje je začelo okrog padeset tisoč delavcev. Neposreden povod za stavko je dalo ministrstvo za promet s kršitvijo »Protokola sporazuma«, sklenjenega 27. oktobra 1919 med ministrstvom za promet in med zvezo prometnih in transportnih delavcev in uslužbencev Jugoslavije. Ministrstvo za promet, ki mu je načeloval dr. Anton Korošec, je samovoljno razveljavilo omenjeni sporazum in hotelo uveljaviti »Začasni pravilnik«, ki je kratil pravice železničarjev in določal nižje mezde delavcem in uslužbencem vseh kategorij. V času, ko je draginja nenehno naraščala, je razumljivo, da je tak samovoljni ukrep naletel pri delavstvu na ogorčen odpor. Kakor lahko povzamemo iz takratnega časopisja, je vladal posebno težaven položaj med delavstvom in uslužbenci Južne železnice (v Sloveniji), ki je bil v rokah kapitalistov in ki zanj ni veljal niti »Protokol sporazuma«, niti

ŽELEZNIKI

Par New York

Pred tovarno NIKO je tako mirno in tiho, toda znotraj se vse vrti, hiti in dela

GOLICAVA OB VRHU RATI-FOVCA je bila še kar vabljiva za smučarje. Toda v dolini je dihalo po cvetju in čebele so nehalno brenčale naokrog.

Ob Sori, zraven Češnjice, so ropotali buldožerji in tovornjaki. Njihov ropot se je mešal med udarci kladiva iz visoke strehe, ki bo morda že čez mesec sprejela pod okrilje prve stroje. Tako nastajajo novi oddelki lesne industrije.

Prav tam zraven, pred lepo pobeljeno enostanovanjsko hišo, je vedel starec. Sonce prijetno odganja revmatizem in prinaša nove upe. Zapletli smo se v besedo. Vse je drugače kot je bilo nekoč, pravi on. Včasih so ljudje živeli bolj v miru. Samo kak »furman« je kričal po dolini in vozil proti Skofji Loki. Tam so bili sejmi, tam so prodajali teleta in kupovali orodje, obleke. Dandanes pa! Vse gre križem. Ljudje hodijo v Loko ali Ljubljano kar tako, popoldne. Trava po gričih (to je pokazal na obeh pobočjih doline iz lanske košnje) ostaja nepokošana in vse gre v tovarne, v mesta...

Vendar to ni bila pritožba starca. Neprizadeto je pripovedoval te stvari in kazal na posamezne kmečke hiše, ki jih zasenčujejo tovarniška poslopja: Čevljarna, Zadržni dom in tam v ozadju okrogla stavba nove tovarne Niko.

V TRNJU JE BILO DRUGO SREČANJE. Toda ne v trnju, kjer bi se zbudili. Tako v Železnikih samo imenujejo edino gostišče.

Gost ob sosednji mizi je spr-

ševal, če ima kdo konja naprodaj. Nekdo se je oglašil. Zmenila sta se. V nedeljo pride pogledat. Vendar ga ne bodo prodali predno končajo spomladansko delo na njivah.

IVANKA ERŽEN je tako kot sto drugih deklet pustila grablje in kieljanje ter prišla v tovarno, kjer se je kar brž priučila delu

Potem je začela beseda na tovarno — Niko, seveda. To je za Železnike skoraj toliko kot Železarna za Jesenice ali Alpina za Ziri. Toda hkrati z Nikom raste tudi Češnjica. Kadar se srečajo delavci enega in drugega podjet-

ja, kar hitro primerjajo eno in drugo. Tako je bilo tudi tisto jutro v Trnju.

»Kaj boste vi, ko vam nihče več ne zaupa!« je dejal eden. »Najbolje, da »marodiraš« in ne poveš, da si iz Niko. Saj ste vse zavozili!«

»Kaj! Mi zavozili!« se je jezil drugi in stresal podatke kar iz rokava. »Za več kot sedemdeset milijonov smo naredili v marcu. Se nikdar ne toliko! Pridi pogledat grafikon v naši tovarni! Amerikanci hočejo kupiti vse, kar bi naredili. Ze zdavnaj smo popravili, kar ni šlo.« Ko je to zatrjeval, se je nervozno premikal po stolu in potem takoj spil in odšel.

OGLEDALI SMO SI TOVARNO, razgovarjali z delavci, spraševali po številkah in odstotkih. Pri tem niso bile važne informacije in podatki. Važnejše bi bilo videti, s kakšnim ponosom in samozavestjo delavci govorijo o njihovem kolektivu. Pravili so, da so res morali popravljati motorčke, ki so jih kupci vrnili. To je bilo lani, ko so začeli to proizvodnjo. Toda zdaj! Isti kupec iz Amerike je ob zadnjem obisku povedal, da je zelo zadovoljen. Kar za 5 let vnaprej je hotel odkupiti celotno njihovo proizvodnjo. Zelo so poostriili kontrolo proizvodnje. Delo na tekočem traku se je vpeljalo. Izmeček so znižali od 17 na 1,5 odstotkov. Letos pa bodo naredili za 60 milijonov več izdelkov. Tak je načrt, o katerem so govorili tudi na sestankih. Toda v zadnjih mesecih, zlasti v marcu, ga vedno bolj presegajo.

Tako so pravili v upravi, to isto je bilo razvidno iz grafikona, ki res stoji v menzi in tako so gledali smo spretne roke. Sami mladi delavci, večinoma delavke. Skoraj vsi so prišli iz okoliških vasi, iz kmetij. Po 14 dnevih se že priučijo in dosegaajo normo. Strokovni delavci so samo ob kontroli in organizaciji dela. In vendar teče delo! Kot na avtomatu! Spočetka sami majhni delci zlitine, žice, vijaki. In na koncu — mali motorček za pripovedovali tudi delavci. Nič več jih ne skrbi, kot so povedali. Šivalne stroje, ki po velikosti in težini ne presegajo navadno pomarančo. Izdelujejo tudi druge »mikro motorčke« za Italijo. Delajo tudi še sesalce za prah in druge stvari. Toda »amerikančki« (tako v kratkem imenujejo stroje za ZDA) so utemeljeno njihov glavni up.

NA ZAČETKU MONTAŽE »amerikančka« nam je Ivanka Eržen pokazala njeno operacijo dela. Zelo zapleteni in strokovnjaški so zgledali njeni gibi. Toda, ko je to delo pokazala počasi, je bilo razumljivo, da ni potrebno posebno znanje. Treba je le dosti prakse in, seveda skrajne pozornosti.

Potem je še povedala, da je doma iz Rudnega pri Dražgošah, da se vozi s kolesom, da je v tovarni že leto dni in da je z delom in zaslužkom zadovoljna. Prepričana pa je, da bo zaslužila vedno več, kajti celotni kolektiv dela in naredi vedno več. To prepričanje in zaupanje v prihodnost pa ni le njena. Tako je prepričanje celotnega kolektiva. In to je morda tudi del njihove zmage v vseh naporih pri dosežanju težavah »otroške dobe«.

delke. Zato je razumljiv dogodek, ki ga je na avtobusu pripovedoval eden izmed domačinov. V pristanišču na Reki so se delavci spraševali, kje so ti Železniki. Vedno več je prihajalo tja zabojev z naslovom: Par New York. Mislili so, da to mora biti neko veliko mesto.

OSTALO JE ŠE NEKAJ ČASA ZA SPREHOD. Sora je bila ob opoldanskem soncu že kar vabljiva. Postrvi so se previdno izogibale za skale, sicer so lepo vidne na belem pesku. Misli so nehote zdrknile nazaj, na pripovedovanje tovariša Dolenca. Lepoto tega bistrega, čistega in poleti toplega potoka, kjer se zadostijo ribiči in kopalci, bodo skušali približati večjemu številu turistov kot doslej. Ze letos bodo začeli v Železnikih graditi nov turistični lokal, kjer bo 14 sob. Vsa gostišča urejujejo, da bodo lahko povzela goste na hrano. Tudi v Dražgošah in še posebno v Sorici urejujejo in izboljšujejo gostinske prostore. Njihova dolina je zelo privlačna tudi po prehodih, ki so na primer čez Rovtarico na Jelovico, čez Sorico proti Bohinju in čez Petrovo brdo na Primorsko. V kratkem pa bo urejen tudi prevoz čez Davčo proti Idriji in Cerknem.

Tamkajšnje turistično društvo je že pridobilo 162 članov, med katerimi je 13 podjetij, ki vsestransko podpirajo turistično dejavnost in gostinstvo. To je potrebno, kot pravijo, tudi za domačine. Vse več jih je zaposlenih, dohodki rastejo, denar teče in življenje je vedno lepše.

Tako je po vsej dolini ob Selški Sori in predstava pristaniških delavcev o velikih Železnikih ni tako zgrešena.

K Makuc

V rojstnem kraju čeder in vivčkov

„Pozabljeni“ vasici na južnem robu Pokljuke

KOPRIVNIK, GORJUŠE.

Dve »pozabljeni« planinski vasi, raztreseni po velikem kotlu na južnem robu Pokljuke. Kdo jih ne pozna, predvsem Gorjuš — rojstnega kraja znamenitih čeder in vivčkov!?

Zgornje Gorjuše leže v višini nad 1000 m, Spodnje Gorjuše pa v višini od 900 do 980 m. Nekoliko nižje je Koprivnik. Ta ima približno 70 hiš s 311 prebivalci, medtem ko imajo Gorjuše 244 prebivalcev. H Koprivniku spada še Goreljek, ki ima le 7 prebivalcev. Ta zaselek leži že skoraj na vrhu poključke planote. »Sporthotel« spada sem.

Hiše teh dveh vasic nad Bohinjem leže v redkih skupinah, obkrožene s svislmi in planinskimi stanovi. Skoznje vodi široka avtomobilska cesta, ki se v številnih serpentinah vzpenja iz Jereke skozi smrekov in bukov gozd in potem naprej mimo barij na Pokljuki do Mrzlega studenca. S pomočjo mladinskih delovnih brigad je bila dograjena jeseni leta 1956.

Gorjuše, sredi aprila...

V osojnih kotanjah sem pa tja še krpe snega. Vzcveteli so prvi spomladanski cvetovi: trobentice, lapuh, resje in beli planinski podleski — karakteristični znanilci pomladi v teh višinah. Obično hladnejši veter kot v nižini, pa prijetna toplina sončnih žarkov in pričujoča petja...

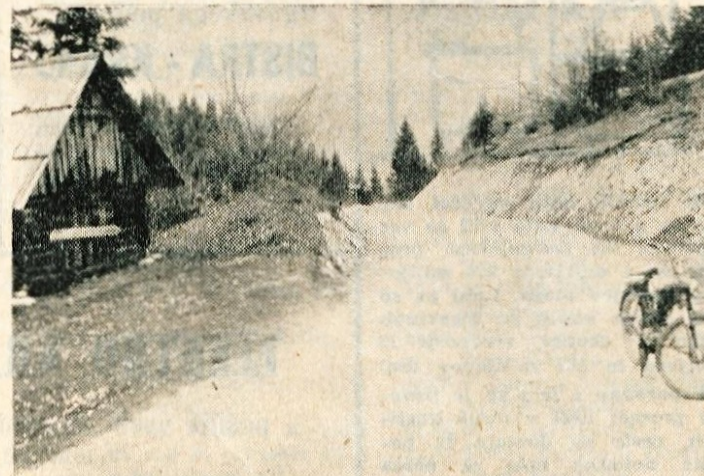
Po dolgih zimskih mesecih prihaja pomlad tudi sem...

Od križišča pred Jereko, ko desni odcep ceste zavije proti Bohinjski Bistrici, levi pa skozi Jereko proti Pokljuki, je do Koprivnika 7 kilometrov. In potem še kilometer, dva do Gorjuš. Od daljenost teh dveh vasic med seboj je pravzaprav težko oceniti: le table ob cesti ti povejo, kje se konča ena in prične druga. Morda bi bili zanimivejši podatki o razdalji med »prvo« in »zadnjo« hišo ene vasi: zanimivejši in za naše pojme precej nevsakdanji!

ZIVINOREJA IN GOZDARSTVO

To sta glavni gospodarski panogi na Gorjušah in v Koprivniku. Nekdaj so se prebivalci bavili tudi s kuhanjem oglja in s kopanjem železne rude (v Sp. Gorjušah sta bila dva »rudnika«), postranski zaslužek pa jim je nudilo tudi izdelovanje čeder in vivčkov. Te izdelavejta danes le še dva stara mojstra, pomagata pa jima tudi sinova: Janez Beznik (po domače Koritarjev oče) in Viktor Lotrič (po domače pri švebu).

Orne zemlje je na Gorjušah in v Koprivniku sicer precej, vendar je močno raztresena, na

Jereka—Koprivnik: 7 km — po lepi avtomobilski cesti

jušah. Letos so uprizorili igro »Glavni dobitek«.

V 3. RAZREDU LE EN UČENEC...

...vseh skupaj pa le 14: v prvem razredu štiri, v drugem pet, v tretjem eden in v četrtem štiri.

LOVRO BLAŽIN

Tako mi je pripovedoval Lovro BLAŽIN, ko sem ga obiskal. On je predstavniki Gorjuš v ljudskem odboru bohinske občine. Starejši mož, že upokojenec, tudi član Sveta za zdravstvo in socialno varstvo ObLO Bohinj. Doma je z Gorjuš. Ko je bil mlad, je nekaj časa kot gozdar delal na Pokljuki, leta 1936 pa se je zaposlil v Železarni na Jesenicah, kjer je delal do leta 1953, ko se je spet vrnil v svojo rodno vasico.

Pripovedoval mi je še o cesti, ki je zelo lepa, pa o elektriki, ki so jo Zgornje Gorjuše dobile leta 1951; Koprivnik je bil elektrificiran že prej (od leta 1950), v Spodnje Gorjuše pa so elektriko z udarniškim delom napeljali leta 1954. Tudi mladinsko organizacijo in kulturno-prosvetno društvo imajo na Gor-

V Koprivniku pa je več učencev, ker je šola osemletna. Tu imajo tri učne moči, medtem ko v Gorjušah le eno. Dvaindvajsetletna učiteljica BOGOMIRA MEDJA iz Bohinjske Bistrice uči tu že drugo leto. Pravi, da ji je dolgčas in da bo prihodnje leto šla kam drugam. Obiskal sem jo popoldne, ko je poučevala 9 malčkov prvega in drugega razreda. Marija Kavčič iz Spodnjih Gorjuš, ki obiskuje 2. razred, mi je povedala, da še nikoli ni prišla v šolo brez naloge, čeprav jo mora pisati zvečer, ker dopoldne pomaga doma pri delu. Janez Markež, tudi iz drugega razreda, pa mi je priznal, da je že prišel brez naloge v šolo, ker jo je pozabil napisati. Po pouku je moral posedeti v šoli in jo napisati. Sicer pa imajo učiteljico vsi zelo radi. To mi je povedala učenka prvega razreda Francka Blažin, ki je imela v prvem polletju prav dobro spricevalo.

Naše hiše, vasi in kraji morajo biti tudi lepi, pravijo po Železnikih. Zato urejujejo vrtove in dvorišča, belijo hiše in jih krasijo s cvetjem. To njihovo tradicijo za lepoto danes še podpira turistično društvo

Andrej Triler

RTV LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 15., 22. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

NEDELJA, 1. MAJA

- 6.40 Blaž Arnič: Kladivarji novega sveta, simfonična pesnitev;
- 7.15 Z našo pesmijo v prvomajsko praznovanje;
- 8.00 Prenos Prvomajske parade v Beogradu in Ljubljani.
- 11.00 Svoj prvomajski pozdrav vam sporočajo zbori cicibanov, pionirjev in mladine RTV Ljubljana.
- 11.40 Jugoslavija v očeh sveta.
- 12.00 Čestitke in pozdravi delovnih kolektivov.
- 13.30 Zapijmo pesem o pomladi.
- 14.15 RAV Beograd poslušalcem RTV Ljubljana.
- 15.15 Dan v cvetju in zastavah.
- 16.00 Prenos finalne nogometne tekme za pokal maršala Tita Partizan: Dinamo.
- 18.15 Za prijetno razpoloženje
- 19.05 Bojan Adamič: Naše ljubljeno mesto.
- 20.00 Naša pesem.
- 20.30 Radijska igra - Ivan Cankar - Mitja Mejak: Zgodba o Simnu Sirotniku.
- 21.30 Marijan Kozina: Davnina, simfonična pesnitev.
- 21.41 Praznovanje na deželi...
- 22.15 Prvomajski ples z našimi ansambli.
- 23.10 Radi zaplešete? - izvolite!
- 23.35 Pomladna lirika.
- 23.45 Melodije za lahko noč.

PONEDELJEK, 2. MAJA

- 6.00 V koračnem ritmu z našimi pihalnimi godbami.
- 6.30 Melodije za praznično jutro.
- 7.15 Delavci vsega sveta praznujejo...
- 7.35 Za naše male poslušalce.
- 8.50 Matineja za zabavo.
- 9.40 Koncert stare dubrovniške muzike.
- 10.30 Pred velikim majem.
- 11.00 Tovarišica, zapoj mi še enkrat... Spomini glasbenih umetnikov - partizanov.
- 11.45 Vilim Marković: Jubilejna uvertura.
- 12.00 V uri okrog sveta.
- 13.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo.
- 14.30 Ivo Petrič: Zgodba o Ferdinandu - Glasbena pravljica.
- 15.15 Prvomajske čestitke in pozdravi delovnih kolektivov.
- 16.00 P. I. Čajkovski: Labodje jezero.
- 17.00 Sportniki za Prvi maj.
- 18.00 Cez goro pomlad hiti...
- 18.30 Silvo Matelič: Srečno mati, ne bod' te hudi!
- 19.05 George Gershwin - J. Heifetz: Suita iz opere Porgy and Bess za violino in klavir.
- 20.00 Pokaži, kaj znaš!
- 21.30 V glasbenem paviljonu.
- 22.15 Listi iz dnevnika mlade Metke.
- 22.45 Za vas igra Ljubljanski jazz ansambel.
- 23.10 Zaplešite z nami!
- 23.35 Iz jugoslovanske lirike.
- 23.45 Josip Slavenski: Kanta mladosti.

TOREK, 3. MAJA

- 7.15 Janko Gregorc: Odlomki iz operete Melodije srca
- 7.35 Narodne pesmi in plesi od Triglava do Vardarja
- 8.00 Pomladanski ringaraja
- 8.30 Mladi varaždinski pevci in tamburaši zagrebške Pivovarne
- 9.20 Krešimir Baranović: Imbrek z nosom, baletna suita
- 9.45 Mednarodne koračnice
- 10.00 Antonin Dvorak: Rusalka
- 11.30 Pol ure z zabavnim orkestrom Raphaele
- 12.00 Majhen opoldanski koncert Slovenskega okteta

RADIJSKI IN TELEVIZIJSKI
SPORED

od nedelje, 1. maja 1960
do sobote, 7. maja 1960

- 12.20 Polica številka štiri...
- 13.30 Kruno Cipci: Jezeva hišica
- 14.10 Majhen glasbeni varieté
- 15.15 Intermezzo z ansambлом Maurice Larcange
- 15.30 Dva nizozemska mojstra zabavne glasbe: Tom Erich in Johnny Meyer
- 15.45 Ura za optimiste
- 17.00 Iz delavnice naših umetnikov
- 17.52 Na perutih lahke glasbe
- 18.00 Béla Bartok: Romunski plesi
- 18.08 Vladimir Lovc: klavirski koncert
- 18.40 Prodor socializma v svetu
- 20.00 Nocoj je jasna, svetla noč
- 20.30 Karel Hynek Macha: Maj
- 21.00 Glasba z Elizejskih poljan
- 23.10 Miroslav Miletič: Godalni kvartet št. 2
- 23.35 Sprehod po evropski liriki
- 23.45 Lepe melodije

SREDA, 4. MAJA

- 8.05 Mladi talenti Srednje glasbene šole v Ljubljani pred mikrofonom
- 8.30 Pol ure baletne muzike
- 9.00 Jezikovni pogovori
- 9.15 Radi bi vas zabavali
- 10.10 Pianista Vladimir Horowitz in Lajoš Teleki igrata skladbe Franza Liszta
- 10.40 Iz filmov in glasbenih revij
- 11.00 Arije in dvospevi iz Puccinijevih oper
- 11.30 Oddaja za cicibane
- 12.00 Trio Avgusta Stanka
- 12.15 Kmetijski nasveti - Jože Kregar: Vrt v maju
- 12.25 Pisani zvoki z Dravskega polja
- 12.45 Pozdrav s Havajev
- 13.30 Zbor Branko Kršmanović iz Beograda p. v. Branka Babića
- 13.50 Matija Bravničar: Divertissements za klavir in godalni orkester
- 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - N. Vukosavljevič: Mladi piloti
- 14.35 S popevkami po svetu
- 15.15 Reklame in zabavna glasba
- 15.40 Novost na knjižni polici - J. Casson: Kratek spomin
- 16.00 Koncert po željah
- 17.10 Sestanek ob petih
- 17.30 Zvočna ruleta
- 18.00 Kulturna kronika
- 18.20 Iz slovenske solistične glasbe od Novih akordov do danes - XVIII. oddaja
- 18.45 Domače aktualnosti
- 20.00 Camille Saint-Saens: Samsón in Dalila - Opera v treh dejanjih
- 22.15 Koktajl za zabavo
- 23.10 Moderna plesna glasba
- 23.15 Frank Martin: Mala koncertantna simfonija

CETRTEK, 5. MAJA

- 8.05 Od tu in tam
- 8.35 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Škoberneta in Jožeta Hanca
- 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo - Herman Skofič: Primož išče resnico
- 9.25 Potpuri za zabavo
- 10.10 Tri uverture
- 10.40 Pet minut za novo pesmico
- 11.00 Ali vam ugaja?
- 11.35 Samospevi Josipa Hatzeja in Ivana Zajca
- 12.00 Ansambel Srečka Dražila
- 12.15 Kmetijski nasveti - ing. Zvone Pelikan: Sušenje in spravlilo krme ni več odvisno od vremena
- 12.25 Iz oper Vincenza Bellinija
- 13.30 Pojo in igrajo Zadoljni Kranjci
- 13.50 Majhni zabavni ansambli
- 14.15 W. A. Mozart: Koncert za rog in orkester št. 2 v Es-duru K. 417
- 14.20 Šport in športniki

- 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Reklame in zabavna glasba
- 15.40 S knjižnega trga
- 16.00 Robert Schumann: Fantazija op. 17
- 16.30 Popevke se vrstijo
- 17.10 Vokalno-instrumentalno suito Heribeta Svetela poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška, pri klavirju avtor
- 17.30 Plesni zvoki velikih mest
- 18.00 Turistična oddaja
- 18.15 Spoznavajmo naše umetnike - XXIX. oddaja
- 18.45 Radijska univerza - Božo Petek: Pol stoletja jugoslovanskega letalstva - I. del
- 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
- 20.45 Dunajski valčki
- 21.00 Vrhnika - prečudni kraj - Literarni večer
- 21.40 Komorni intermezzo
- 22.15 Po svetu jazza
- 23.10 Nočni koncert orkestra Slovenske liffharmonije pod taktirko Boga Leskovića

PETEK, 6. maja

- 8.05 Jutranje glasbeno potovanje
- 9.00 Naš podlistek - Saljapin: Strani iz mojega življenja
- 9.20 Iz operetnega sveta
- 9.40 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
- 10.10 Obisk pri beograjskih opernih solistih
- 10.35 Od valčka do rumbe
- 11.00 Iz solistične glasbe slovenskih skladateljev
- 11.30 Družina in dom
- 11.45 Poje ženski zbor iz Podpeči p. v. Fr. Mileka
- 12.00 Orkester Ray Martin
- 12.15 Kmetijski nasveti - ing. Milan Rovani: Izkušnje pri zatiranju plevelov
- 12.25 Nekaj narodnih
- 12.40 Veliki orkestri - znane melodije
- 13.30 Instrumentalni odlomki iz slovanskih oper
- 13.45 Pojo zabavni vokalni ansambli
- 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - Jana Milčinski: Ljubi maj, krasni maj...
- 14.35 Igrata violinista Leonid Kogan in Isaac Stern
- 15.15 Reklame in zabavna glasba
- 15.40 Iz svetovne književnosti - Alfred de Musset: Pesmi
- 16.00 Petkov koncert ob štirih
- 17.10 Razgovor z volivci
- 17.20 Lepe melodije
- 17.40 Poje ženski zbor France Prešeren iz Kranja p. v. Petra Liparja
- 18.00 Clovek in zdravje
- 18.10 Vedri zvoki
- 18.30 Iz naših kolektivov
- 20.00 Majski festival otroških pesmi 1960
- 20.15 Tedenske zunanjepolitični pregled
- 20.30 Kaj je uvertura?
- 21.15 Oddaja o morju in pomorsčakih
- 22.15 Arije iz manj znanih oper
- 22.45 Zabavni oktet Aleksandra Claira
- 23.10 Ameriške popevke
- 23.30 Igramo za ples

SOBOTA, 7. maja

- 8.05 Za vsakogar nekaj iz arhiva zabavne glasbe
- 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo - Jana Milčinski: Ljubi maj, krasni maj...
- 9.25 Naši mladi solisti pred mikrofonom
- 10.10 Mavrica zabavnih zvokov
- 10.40 Zbor JLA p. v. Slobodana Kostića
- 11.00 Popularne domače orkestralne skladbe
- 11.30 Pionirski tednik
- 11.50 Nekaj narodnih zapoje Tone Kozlevčar
- 12.00 Pozdrav z gora

- 12.15 Kmetijski nasveti - Jože Miklavc: Katere oljnice bomo letos pridelovali
- 12.25 Domači napevi izpod zelenega Pohorja
- 12.45 Vesela godala
- 13.30 G. Verdi: Prvo dejanje opere Othello
- 14.05 Kvartet Milana Stantea z zabavnim sporedom
- 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike
- 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Reklame in zabavna glasba
- 15.40 Na platnu smo videli
- 16.00 Slovenska pesem od romantike do danes - XIV. oddaja
- 16.30 Glasbeni kalejdoskop
- 17.10 Glasbena križanka St. XXIV
- 18.00 Jezikovni pogovori
- 18.15 Od popevke do popevke
- 18.45 Okno v svet
- 20.00 Spoznavajmo svet in domovino
- 21.15 Za prijeten konec tedna
- 22.15 Oddaja za naše izseljence
- 23.10 Do polnoči v plesnem ritmu

Televizijski spored

- NEDELJA, 1. maja
- 8.00 Prenosi prvomajskih sprevodov iz Ljubljane, Zagreba in Beograda. - Popoldne prenos športnega dogodka
- 20.00 Televizijski dnevnik
- 20.20 Kulturna panorama
- 20.30 Igrajo zabavni ansambli naših kolektivov
- 21.30 Tam, kjer je doma Kolibri - dokumentarni film o tovarni TOMOS iz Kopra
- 21.50 Sedem dni - zanimivi dogodki doma in po svetu

PONEDELJEK, 2. maja

- 15.00 Prenos avto-moto dirke iz Crikvenice
- 16.30 Prvomajska revija slovenskih kotalkarjev - Prenos iz športnega parka ing. Stanka Bloudka
- 20.00 TV dnevnik
- 20.20 Tedenski športni pregled
- 20.30 Oblike, barve in ljudje - reportaža o likovni kulturi v Slovenjem Gradcu
- 21.00 TV kiosk - reklamna oddaja
- 21.10 Imel sem sedem hčera - francoski celovečerni film

TOREK, 3. maja

- 20.00 Filmska oddaja
- SREDA, 4. maja
- 18.00 Pionirski mozaik - Obzornik - srečanje s književnikom Francem Bevkom
- Ekspedicija P. za kulisami gledališča. Foto tečaj, tekmovalje, pošta ž uganko
- 18.45 Oddaja o telesni kulturi in športu
- 20.00 TV dnevnik
- 20.20 Dokumentarni film
- 20.40 Dokumentarni film
- 21.00 I. Čajkovski: Veliki podvig - TV drama

CETRTEK, 5. maja

- 20.00 Prenos zabavne reklamne oddaje iz zagrebškega nebotečnika

PETEK, 6. maja

- 20.50 dalje prenos sporeda italijanske televizije

SOBOTA, 7. maja

- 18.00 Predstava za otroke - Usodna ploščica
- 18.45 TV pošta
- 20.00 TV dnevnik
- 20.20 TV kiosk - reklamna oddaja
- 20.30 Zabavno glasbena oddaja
- 21.30 Igra s smrtjo - zgodba iz serije TV filmov o nevidnem človeku

Knjigarna

Simon Jenko Kranj

pošilja ob 1. maju
vsem delovnim ljudem
iskrene čestitke

Pri nas ste vedno solidno postreženi s knjigami, učili, papirjem, šolskimi in pisarniškimi, muzikalijami, tiskovinami, pisalnimi, ročnimi in električnimi računskimi stroji

Planika
Industrija obutve
Kranj

iskreno čestita
vsem delovnim
ljudem ob
mednarodnem
prazniku dela

Za prvomajske
praznike
vas vabimo na
otvoritev vrta v restavraciji Park

in vam
priporočamo
nakup v trgovini
Delikatese Kranj

Delovni kolektiv trgovsko-gostinskega
podjetja
Delikatesa Kranj
ob 1. maju iskreno čestita vsem delovnim
ljudem

Ob
mednarodnem
delovnem
prazniku -
1. maju
plamteče
pozdrave!

MODELIT - KAMNIK

tovarna embalaže,
gumbovingalanterije
iz plastičnih mas

Delovni kolektiv
SGP PROJEKT
Kranj

čestita vsem delovnim ljudem k
1. maju,
PRAZNIKU DELA

Ob velikem
mednarodnem
prazniku
dela

pošilja
Okrajni
ljudski
odbor
Kranj
in vse
množične
organizacije

iskrene
čestitke
vsem delovnim
kolektivom
političnim
in družbenim
organizacijam
ter vsem
prebivalcem
kranjskega
okraja

1. maju

Sava

tovarna gumijevih izdelkov
Kranj

in kvalitetne izdelke

priporoča svoje cene

avtoplašče potniške in tovarne
plašče za kolesa
tehnične izdelke
klinaste jermene
transportne trakove
prevleke valjev in koles
blago za dežne plašče
izdelke za čevljarstvo industrijo
lepila

Vsem cenjenim odjemalcem se za dosedanjo naklonjenost
zahvaljuje in čestita vsem delovnim ljudem
k Prazniku dela 1. maju

delovni kolektiv
Tovarne gumijevih izdelkov
»Sava« Kranj

Tovarna
tiskanega
blaga

TISKANINA

Kranj
pošilja ob 1. maju iskrene čestitke

Nudimo vam svoje priznane izdelke: bombažne in stanične tkanine
v vseh modnih barvah in odtenkih • Naše tkanine so znane na
domaćem in inozemskem tržišču kot kvalitetne po izdelavi in trajnosti
Naročila izvršujemo točno in solidno

Čestitamo Vsem poslovnim prijateljem, bralcem
Glasu Gorenjske in vsem delovnim ljudem naše
domovine

za 1. maj — Praznik delovnih ljudi

Naši proizvodi so ceneni možki in ženski čevlji ročne
proizvodnje. • Kvaliteta in solidne cene so odraz pri-
zadevanja našega kolektiva za zboljšanje življenjskega
standarda delovnih ljudi • Se priporočamo!

**Delovni kolektiv
Čevljarne
»STORŽIČ«
Visoko
pri Kranju**

Obrtno podjetje

**Instalater
Kranj**

želi vsem svojim
poslovnim prijateljem
in vsem delovnim ljudem
ob 1. maju
še več delovnih uspehov

Ob 1. maju
mednarodnem
delavskem prazniku

iskreno čestitamo
vsem delovnim ljudem

Delovni kolektivi

Skupnost
Gostinsko podjetje
Kino
Mesarija
in Pekarna
Železniki

Iskrene čestitke ob 1. maju

Naša najstarejša
in najkvalitetnejša
tovarna obutve

Peko

Tržič

vam nudi v lastnih
86 prodajalnah
širo po naši domovini
najnovejše
modne novitete
po najnižjih cenah

Delovni
kolektiv
medzadružnega
lesnega
kombinata

Jelovica
Škofja Loka

čestita
ob 1. maju

vsem
svojim
odjemalcem
in poslovnim
prijateljem

Občinski
ljudski
odbor
Žiri
čestita
vsem delovnim
ljudem
k prazniku
dela

1. maju

Ob mednarodnem
prazniku dela

pošilja
vsem
občanom
iskrene
čestitke

Občinski
ljudski
odbor
Železniki

<p>Delovni kolektiv tovarne usnja</p> <p>USNJARNA ŽELEZNIKI</p> <p>pošilja ob 1. maju vsem delovnim ljudem iskrene čestitke</p>	<p>„Almira“ TOVARNA PLETENIN IN NOGAVIC RADOVLJICA</p> <p>Za pomlad in poletje vam nudi iz nove kolekcije veliko izbiro volnenih vrhnjih pletenin v vseh modnih barvah. Izbiro nogavic pa smo dopolnili z otroškimi krep - macco žabicami</p>	<p><i>Komunalni servis</i> Kranj</p> <p>čestita vsem delovnim ljudem ob Prazniku dela</p>	<p>Delovni kolektiv trgovskega »KURIVO« - Kranj podjetja</p> <p>se priporoča svojim odjemalcem za odkup premoga ter čestita vsem delovnim ljudem ob Prazniku dela - 1. maju</p>	
<p>Delovni kolektiv</p> <p>Kmetijske poslovne zveze Kranj</p> <p>z obrati Mlekarno Kranj in Mesarijo Škofja Loka</p> <p>čestita ob 1. maju vsem delovnim ljudem</p>	<p>Tržiška tovarna kos in srpov</p> <p>nudi svoje prvovrstne izdelke po nizkih cenah</p> <p>Kvaliteta zagotovljena!</p> <p>ob 1. maju plamteče pozdrave</p>	<p>Komunalno podjetje VODOVOD Kranj</p> <p>iskreno čestita ob Prazniku dela vsem delovnim ljudem</p>		
<p>Vsem delovnim ljudem in poslovnim prijateljem ob prazniku dela iskrene čestitke — Delovni kolektiv tovarne rastlinskih olj in oljnih izdelkov</p> <p>OLJARICA Britof - Kranj</p>		<p>Poslovna zveza za gozdno in lesno gospodarstvo KRANJ</p> <p>vodi in pospešuje preko kmetijskih zadrug gospodarjenje v privatnih in za- družnih gozdovih, izvaja vsa gozdna gojitvena dela, od pogozdovanja do nege, skrbi za varstvene ukrepe v gozdovih, izdeluje gozdno gospodarske načrte za gozdove na svojem območju, izvaja novogradnje, vzdržuje in popravlja gozdne ceste in poti ter na splošno skrbi za čimvečjo produktivnost in stal- nost gozdov. Vse to je Poslovna zveza dosegla s tesno povezavo s kmetijskimi zadrugami in kmeti kot neposrednimi proizvajalci. S takim delom pa se po- spešuje napredno gospodarjenje z gozdovi in posredno tudi socializacija vasi.</p> <p>Poleg navedene dejavnosti pa Poslovna zveza za gozdno in lesno gospo- darstvo Kranj odkupuje in prodaja vse gozdne sortimente in rezan les in se svojim poslovnim prijateljem priporoča.</p> <p>OB PRAZNIKU DELA ISKRENE ČESTITKE</p>		
<p>Splošno gradbeno podjetje</p> <p>TEHNIK</p> <p>Škofja Loka</p>	<p>pošilja ob 1. maju vsem delovnim ljudem iskrene čestitke</p>	<p>OBRNO PODJETJE Gorenjska oblačilnica Kranj</p> <p>čestita vsem cenjenim odjemal- cem k mednarodnemu prazniku dela — 1. maju</p>	<p><i>„Železnina“</i></p> <p>trgovsko podjetje na drobno in debelo ŠKOFJA LOLA čestita vsem delovnim ljudem ob Prazniku dela</p>	<p>Grosistično trgovsko podjetje</p> <p>ŽIVILA KRANJ</p>
<p>Ob 1. maju</p>	<p>mednarodnem delavskem prazniku, vam pošilja iskrene čestitke</p> <p>LIP Preddvor pri Kranju</p>	<p>Delovni kolektiv Kmetijske poslovne zveze Mlekarna Kranj</p> <p>pošilja ob 1. maju vsem delovnim ljudem iskrene čestitke</p>	<p>Delovni kolektiv Obrtno-kovinskega podjetja ŠKOFJA LOLA</p> <p>čestita vsem delovnim ljudem k Prazniku dela</p> <p>1. maju</p>	<p>čestita vsem delovnim ljudem naše domovine k Prazniku dela</p>

V petih letih trikrat večja proizvodnja

Te dni je minilo sedem let, odkar je v starih prostorih PREDILNICE, majhnega obrtnega podjetja v Begunjah, prvič zabil elektro-motor pod novim imenom in začel poganjati razmajane transmisije, ki so pogajale vse stroje hkrati: mešalni, predilni in sukalni stroj. Staro poslopje, za oči nič kaj mikavno, in stari stroji, ki jih je zapustila tekstilna tovarna »Sukno« v Zapužah, je bilo začetno premoženje majhnega kolektiva. Razen tega pa je bilo to takrat, ko je bil še električni tok šibak. Če je istočasno obratovala sošedna »Žaga«, so svetilke v vsem

bolje. Proizvodnja je tekla v dveh izmenah, v kolektivu je bil izmenjan kader in rezultat tega je bil že kar zadovoljiv promet, pa tudi za sklade je ostalo nekaj sredstev. In tako je šlo iz leta v leto vse na bolje, dokler ni delovni kolektiv v preteklem letu zabeležil velikega uspeha — v primerjavi z letom 1954 je bila leta 1959 letna realizacija trikrat večja.

V NOVIH PROSTORIH

Napol dograjeno poslopje, ki ga je že nekdanji lastnik predvidel za novo tkalnico, je bilo zaradi prostorne notranjosti za

zadevanju celotnega kolektiva dobila pravo obliko, primerno za proizvodnjo.

Vzporedno z gradnjo novih prostorov pa je bilo treba misliti tudi na montažo strojev in delno rekonstrukcijo. Predvsem pa je bilo treba rešiti problem električne energije. Zato je »Predilnica« skupno z »Žago« Begunje in podjetjem Elektro iz Zirovnice pomagala zgraditi novo transformatorsko postajo, ki je omogočila, da je vsak stroj v »Predilnici« dobil svoj motor. Za to je bilo porabljenih okoli 5 milijonov dinarjev, ki jih je majhen kolektiv ustvaril še v starih prostorih. Tega bi seveda ne uspel, če ne bi bili vsi člani enotni in če si ne bi vsi želeli ustvariti boljših delovnih pogojev.

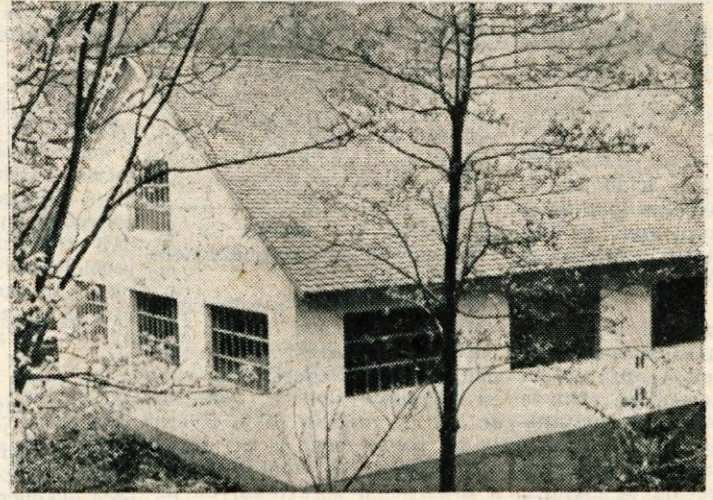
KAJ PROIZVAJAJO?

Ko smo že bežno opisali zgodovino majhnega kolektiva Predilnice, obrtnega obrata uslužnostnega značaja, pogledimo še, kaj kolektiv proizvaja.

Domačo volno prinašajo kmetje iz vse Slovenije vsak dan v velikih zavojih in nahrbtnikih. Vsak dan pa pridejo veliki paketi tudi po pošti ali z železnico (predvsem iz več pletilskih krajev Dolenjske). V Predilnici volno nato predelajo v tanko prejo za pletiljske obrate ali pa v debelejšo nitke za ročno pletenje. Ze spredeno volno sukajo v dve ali tri niti in jih zvijajo v štrene.

Doslej je imela Predilnica največ težav zaradi želje potrošnikov po barvni volni. Tudi ta želja potrošnikov bo kmalu rešena, predvidoma že do jeseni.

Ko v spomladanskem času pomena dotok volne s kmečkih področij, se v Predilnici kopičijo volneni odpadki, krpe, ki jih skozi vse leto prinašajo potrošniki. Le-ti dobijo v zameno nekoliko manj kvalitetno, vendar zelo iskano volno za pletenje.

Novo poslopje Predilnice

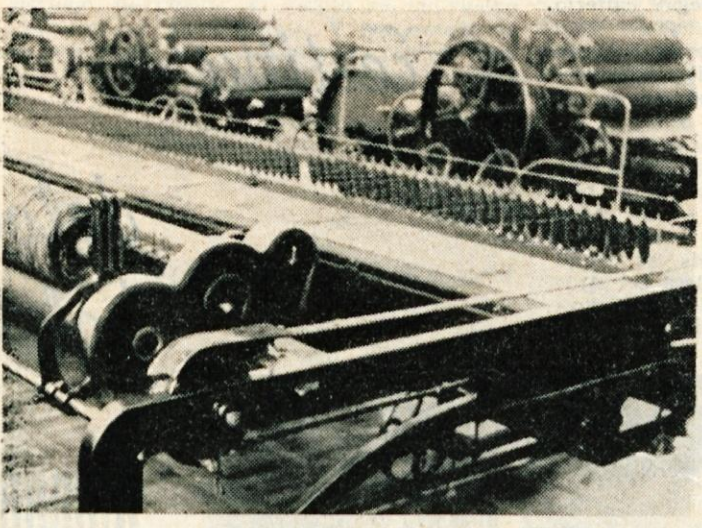
Trgalni stroj predela vsako pomlad več ton volnenih odpadkov, ki se potem med seboj lepo zmešajo v barvno stanično volno.

IN NAČRTI ZA PRIHODNOST.

Problem v ospredju so postali sedaj stroji, ki so že dlje skoraj dotrajani. Problem vzdrževanja strojev, ki so že toliko let v pogonu, je vsak dan bolj pereč. Vsekakor jih bo treba v bližnji prihodnosti postopoma zamenjati z novimi. Kolektiv si novih strojev prav zaradi tega toliko bolj želi, ker je videl kolikšne uspehe je dosegel z rekonstrukcijo sedanjih in z novozgrajenim poslopjem. Sedaj proizve-

dejo mesečno nad 1500 kg volne, medtem ko so jo nekdanje le okoli 1000 kg. Nenehno naraščanje proizvodnje pa ima še drugo pozitivno stran — cene uslugam so ostale enake še od leta 1954.

Nadalje imajo v načrtu povečati tudi asortiman in ustreči želji potrošnikov še z boljšo kvaliteto proizvodov. Kvaliteta sicer že sedaj zadovoljuje, saj je Predilnica na raznih razstavah in sejnih dobila že vrsto diplom in priznanj, prepričani pa smo lahko, da se bo s svojo kvaliteto odrezala tudi na prihodnjem obrtniškem sejmu v Beogradu, kamor je Predilnica že tudi povabljena.

Stroji se v novih prostorih hitreje vrste

gornjem delu Begunj utripale in nihče ni mogel poslušati niti radijskega sprejemnika, kaj šele, da bi si kdo omislil in si drznil v »Predilnico« montirati še kakšen motor.

Prvo leto je bilo trd oreh preizkušelj. Plače so bile 80%, — mature so se kopičile, proizvodnja pa je ostala še vedno majhna. Drugo leto pa je bilo že

delovni kolektiv vse bolj vabljivo. Končno pa je padla odločitev. Kolektiv je začel z nadaljevanjem gradnje in v nekaj letih je bila dograjena nova delavnica. Stare prostore uporabljajo le še za trgalnico in prepotrebna skladišča. Nekaj vmesnih prostorov so preuredili v pripravilnico ter sanitarije in »Predilnica« je po dolgem pri-

Dolovni kolektiv
PREDILNICE
Begunje na Gorenjskem

pošilja vsem delovnim ljudem ob 1. maju in krajevnem prazniku Begunj, ki bo 4. maja — iskrene čestitke.

Zanimivi podatki o svetovnih časopisih

4 x „V vrtincu“ = 1 x „New York Times“

Ceprav je bilo deklet v klosoj po ameriško lepo in na videz prijazno, mi ni uspelo z njo spregovoriti. Mehanično je pobrala 25 centov kot sem sam mehanično vzela sveženj papirja z naslovom »New York Times«, kajti za hrbtno sem že čutil nekoga, ki me je potiskal dalje. Tu v Ameriki je pač tako, da človek, dokler je v službi, ne utegne, da bi ga izgubljal »po nepotrebnem«. Kar mi ni uspelo pri dekletu, sem dosegel popoldne istega dne v novinarskem klubu, in po daljšem razgovoru sem bil kar zadovoljen, da mi deklet ni moglo privoščiti nekaj minut razgovora, kajti podatki, ki sem jih od kolega — Američana dobil, so bili vse obilnejši, saj je bil mož v zadevi doma.

Kot novica me je namreč zanimalo, kako to, da je ta sveženj papirja z naslovom »New York Times« tako obilen in ali ne gre morda za kako jubilejno številko. Ko sem namreč pogledal, koliko strani ima, sem videl, da jih je bilo 412. Bila je namreč nedelja in ob nedeljah izide ta dnevnik na 400, 450, 500, ob izrednih priložnostih, na primer pred božičnimi prazniki, pa celo na 600 straneh. 6. decembra preteklega leta je »New York Times« izšel na 618 straneh. Prava gora branja.

Za nas, ki smo navajeni na evropske mere, se zdi to nekaj nemogočega. — Posamezni evropski tedniki izidejo v obilnejših izdajah, toda le redko, ob izrednih priložnostih. »New York Times« pa izide vsak dan na najmanj 60 straneh. Ta absurdnost postane še večja, če pomislimo na odmerjen čas, ki ga ima povprečni Američanec za svoje zasebno življenje, saj se mu vedno mudi, še za pošten obed

nima časa in se mi zdi kot bi živel na obroke.

Toda kolega — Američan, sodi v »veliko družino New York Timesa« samega, mi je vendarle privoščil dobro poldruge uro in dal nekaj pojasnil, ki so vredne, da vam jih povem.

»New York Times« je star list. »Rodil« se je 1851. leta, torej skoro pred 110 leti. Njegova »družina«, kot včasih familiarno pravijo, šteje 5100 oseb. Nad 3000 ljudi dela v tiskarni ali pri »tehnični službi«, kot pravijo. Sem so namreč vsi ročni stavci in linotipisti, sem sodijo telefonisti, radiotelegrafisti, kurirji in ostalo pomožno osebje. Uprava tega časopisa šteje 120 oseb, vendar se ne štejejo sem tudi nabiralci oglasov in administrativno pomožno osebje. Najmanj je dejansko uredniškega kadra. Ta »produktivna« sekcija »velike družine« šteje 900 novinarjev, dopisnikov in urednikov, katerim pa je treba prišteti še vrsto sodelavcev-strokovnjakov za posamezna znanstvena področja. — Samo v Washingtonu ima »New York Times« redakcijo 25 dopisnikov, ki pa so najboljši dopisniki, kar jih premore ZDA. Po drugih središčih ZDA ima »New York Times« še 50 novinarjev, drugod pa še 400 dopisnikov, ki so raztreseni po manjših središčih ZDA in po svetu nasploh. — Tej množici ljudi je treba dodati še 19 agencij, ki listu posredujejo vesti vseh mogočih svetovnih agencij, tako da pride na dan iz vseh teh virov poročil, dopisov in novic za milijon besed, kar bi bilo približno toliko, kot znašajo štirje veliki romani vrste »V vrtincu«.

In vso to velikansko količino »materiala« mora 300 uradnikov

v uredništvu lista »prežvečiti«: skrajšati, redigirati in kakor koli obdelati za stavnico. Pri tem pa tej množici urednikov pomaga še vrsta strokovnjakov za posamezne rubrike, da bi se v tej množici materiala uredniki drugega ne ponavljali, da bi ne prišlo do duplikatov, da bi pač »New York Times« naslednjega dne svojih 620 tisoč bralcev ne presenetil s kako »časopisno raco« ali kako podobno neprijetnostjo.

Sicer pa se tudi temu časopisu kljub armadi 5100 ljudi, ki pri njem sodeluje, vrine včasih kak večji ali manjši »tiskarski škrt«, kar je pač za vsak list malone neizbežno.

Sicer pa se ob tem ponovno vprašujemo, čemu toliko strani? Običajna delovna izdaja šteje »le« nekaj nad 60 strani, in so le nedeljske ali praznične številke tako velike. Razen tega pa sta na teh 60 straneh tudi okoli dve tretjini strani reklame. Potemtakem je dares lepo za novinarje »New York Timesa«, kajti 900 novinarjev zmore pri tolikih tehničnih sredstvih posvetiti svojemu delu dovolj časa in skrbnosti. Bralec pa najde v njem vsega in v izobilju.

Sedaj pa si bomo ogledali raje eno nedeljskih izdaj. Vzemimo na primer številko »New York Timesa« od 17. januarja. Ta je razdeljena na 11 delov. Prvi del s 108 stranmi prinaša dnevne vesti in novice. Drugi del, ki šteje 48 strani, je posvečen gledališču, kinu, glasbi, televiziji, radiu, filateliji in še vrsti drugih tovrstnih rubrik, v tretjem delu, ki šteje 28 strani, bo gospodarstvenik in finančnik našel vse, kar ga zanima. V četrtem delu, ki šteje 12 strani, je uredništvo skrčilo pregled najvažnejših dogodkov tedna in še nekaj komentarjev k temu. Sportniki bodo našli svojo snov na 14 straneh petega dela te nedeljske izdaje. Medtem ko je šesti del te nedeljske izdaje že samostojna revija »New York Times Magazine«, ki je običajna naša, rekli bi evropska ilustrirana revija v obsegu 88 strani in katero ocenjujejo kot najboljšo tovrstno ameriško revijo nasploh. Tudi sedmi del te nedeljske izdaje je samostojna revija, ki nosi naslov »New York Times Book Review«. To je pravzaprav knjižna priloga dnevnika, ki v enem letu prikaže bralcem v krajših ali daljših recenzijah okoli 2500 novih izdaj, z ustreznimi literarnimi članki in esejmi. Osmi del, ki šteje »komaj« 28 strani, je posvečen nepremičninam, to se pravi prodaji ali nakupu zemljišč, hiš ter problematiki arhitekture, dekoracije in podobnem. V naslednjih 32 straneh je reklama. Zadnja dva dela, 10. in 11. pa sta dve prilogi: Prva, ki šteje 16 strani, že ni več del »New York Timesa«, pač pa jo uredništvo pripravi na račun ustanove »National Urban League«, ki se bori za enakopravnost državljanov pred zakonom, medtem ko je 20 strani druge priloge uredništvo pripravilo ob 50. razstavi motornih čolnov, kar je plačala neka družba kot svoj delež k tej razstavi.

Seveda dobi ameriški bralec vse to velikansko branje za 25 centov, kar je v naši valuti 150 dinarjev.

vSama naklada — 620.000 izvodov — bi tolikšnega branja ne mogla kriti, saj stane samo papir v naši valuti in naših cenah skoro dvakrat več, toda ne smemo pozabiti, da posamezne priloge plačajo razne družbe, poleg tega pa je glavni vir tega dnevnika — reklama. V 1957. letu je »New York Times« n. pr. kasiral na račun reklame 42 milijard dinarjev, medtem ko mu je razprodaja časopisa prinesla »komaj« 12 milijard dinarjev, seveda v naši valuti.

S 55 milijardami dinarjev si more — kljub ameriškim razmeram — tudi »New York Times« privoščiti najboljše novinarje in najboljša tehnična sredstva, in če je časopis »New York Times« še pred 60 leti skoraj usahnil, je danes eden najresnejših časopisov ZDA in kot tak upoštevan. Z druge strani pa si more privoščiti tudi številke na 618 straneh, tako da kroži o njem še vedno aktualna domislica, da je pred leti nekemu Američanu, ki je letal na svojem športnem letalu padel en izvod tega časopisa iz rok in ubil na paši vola.

(Po Primorskem dnevniku)

Kamnoseštvo, cementni izdelki in terazzo

Majhen kolektiv, ki šteje komaj 18 članov, je marsikomu neznan. Orientacija pa bo takoj razlaja, če vemo, da gre v tem primeru za Kamnoseštvo in cementne izdelke Kranja, ki ima svoje upravne prostore na

milijonov dinarjev. — Vložena sredstva pa so že do sedaj denoznan. Orientacija pa bo takoj razlaja, če vemo, da gre v tem primeru za Kamnoseštvo in cementne izdelke Kranja, ki ima svoje upravne prostore na

in izven njega, številne spomenike padlim borcem v NOB, in danes na Gorenjskem skoraj ni več građenj večjih poslopj, katerih tal in hodnikov ne bi obložili prav s terazzo oblogami proizvedenih v Kamnoseštvu iz Kranja.

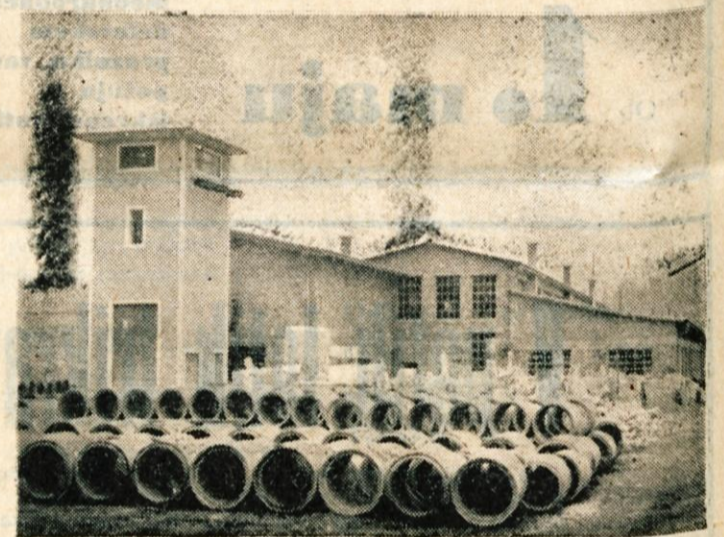

Rezanje kamnitih plošč na določene izmere

Koroški cesti 47, obratne prostore pa na Polici. Brez omenjenega podjetja in skoraj najmanjšem številu članov delovnega kolektiva pa bi si številnih novogradenj skoraj ne mogli zamisliti. Razne oblike kamnja, ki krasijo moderna poslopja, cementnih izdelkov, potrebnih za kanalizacijo in terazzo tal ter hodnikov in stopnišč v precejšnjem številu novih poslopj kranjskega okraja ne bi bilo, če ne bi bilo v Kranju podjetja, ki se ukvarja izključno s tovrstno proizvodnjo. V ilustracijo naj povemo, da je ta majhen kolektiv v letu 1958 proizvedel vseh izdelkov v vrednosti 9 milijonov dinarjev, lani pa kar za 14 milijonov din. S temi podatki nismo ilustrirali le razvoj podjetja samega, temveč tudi nadvse nagel razvoj gradenj.

Kamnoseštvo in cementni izdelki Kranj obstaja že od leta 1947. Takrat je bilo sedanje podjetje združeno z Naravnim kamnom iz Ljubljane, kasneje z Mineralom, 1954. leta pa je začelo poslovati kot samostojno podjetje. Spričo neprimernih prostorov za proizvodnjo je imelo podjetje sprva velike težave. Ker pa se je pravočasno lotilo ureditve že napol zgrajenih poslopj na Polici, je podjetje prav lani zaživelo v vsem razmahu. Načrti, da bi se podjetje preselilo v nove prostore že prej, niso bili uresničeni, čeprav si je delovni kolektiv to na vso moč prizadeval. Lani pa mu je uspelo uresničiti svoj cilj in s tem premagati najtežje oviro v dotedanji proizvodnji. Vsekakor je delovni kolektiv temu privedlo veliko povpraševanje na trgu, predvsem za cementnimi izdelki. Sredstva, da je lahko uresničilo svoj cilj, pa so bila dokaj velika. Razen ureditve novih prostorov je bilo potrebno zgraditi tudi novo transformatorsko postajo, ki danes omogoča, da se lahko istočasno vrtijo kolesa več strojev. Za to uresničitev je delovni kolektiv uporabil nad 16

širšem obsegu se je delovni kolektiv lotil lani in terazzo obnove. S proizvodnjo slednjih je prav tako začelo podjetje lani kamnitna dela skoraj na vseh poslopjih v kranjskem okraju

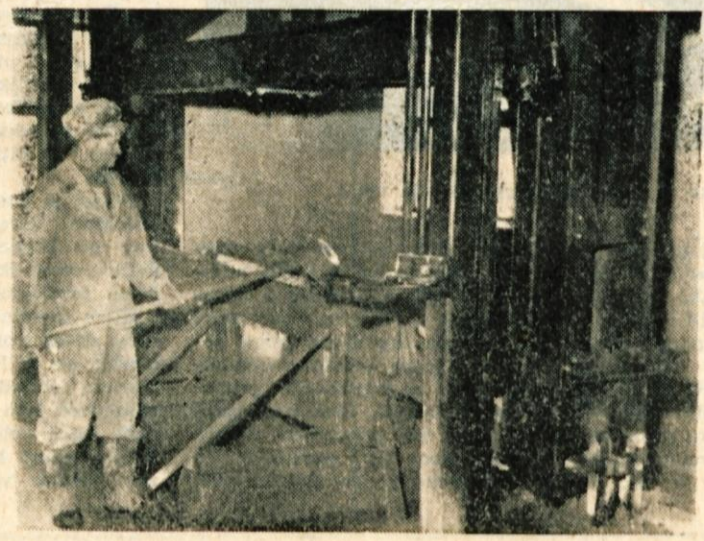

Pogled v del obrata z zalogo končnih proizvodov

Ob 1. maju iskrene čestitke

delovni kolektiv

Kamnoseštva in cementnih izdelkov Kranj

Polnojarmenik ali »gater« za rezanje blokov v plošče

Obisk na rešilni postaji Jesenice

Pomoč ponesrečencem in bolnikom

Rešilna postaja Jesenice je začela s delom leta 1953 s skromnimi sredstvi. S podporo ObLO in delovnih kolektivov, zlasti pa s prizadevanjem lastnega kolektiva, se je razvila v močno enoto za posredovanje pri različnih nesrečah, boleznih in drugem. Danes ima postaja šest vozil, od tega pet z ležiščem. Povprečno letno provizijo okoli 110.000 km in opravilo okoli 4500 prevozov bolnikov in 3000 obiskov dežurnega zdravnika. Toliko iz statistike za uvod.

Ko smo se zadnjič mudili na Rešilni postaji in smo za kratek čas posedeli z upravnikom tovarišem Kozarjem na vrtu, je razgovor nanasel tudi na probleme in delo postaje. Dosti nanimivih stvari smo slišali, s katerimi se srečuje ta majhen, vendar potreben kolektiv. Prav z njihovo prizadevnostjo in poštvovalnostjo je čisto rešeno prenekatero človeško življenje, saj večkrat odloča o tem le čas od nezdode do prevoza v bolnišnico, ali do prve pomoči.

»Ceprav so čez dan v službi trije šoferji, se včasih pripeti, da so vsi na poti«, je dejal tovariš Kozar. »Takrat se kaj rado zgodi, da ključje tudi od drugega naš avto. Je pač tako! Nesreče in bolniki niso planirani. Če je vse v redu in prav, kadar dobimo poziv, smo v petih minutah že na cesti. Toliko namreč rabi šofer za ogrevanje avtomobila. Za nas ne sme biti ovir, niti vremenskih. Sicer je poleti boljše, zato pa pozimi toliko bolj »nasankamo«. Nič ne veš, koliko bo jutri snega, kakšna bo poledica. In morda je na Jesenicah sneg, v Zirovnici pa ga ni več. Treba je menjati verige. Včasih na poti in v snegu. Letošnjo zimo nas je zadnji sneg presenetil. Zjutraj smo vsi hiteli in montirali verige. Naš avto je moral na pot, pa če je bila cesta zorana ali ne!«

Pogovor je nanasel še na primere in dogodke, s katerimi se srečavajo uslužbenci pri opravljanju svojega dela. Včasih so prijetni, največkrat pa tudi ne. »Dva datuma sta v mesecu«, je nadaljeval tovariš Kozar, »ki sta za nas posebno huda. Jeseničani jih gotovo poznajo. To je 1. in 15. v mesecu. Pogosto ne vemo, kaj je ris in kaj

Dogodi se na primer takole: Iz nekega gostišča na Jesenicah so sporočili, da si je nekdo zlomil nogo. Zahtevali so »rešilnega«. Šofer, ki je kmalu zatem prispel pred lokal, bilo je okoli 11. ure zvečer, je srečal med vrati tri »nadelane« in jih vprašal, kdo išče pomoč. »Tiho bodi in pelji nas do hotela «Pošta», ti bomo že plačali!«, tako so mu odgovorili. Šofer pa se je znašel, jih naložil in se »spotoma oglasil« pri dežurnem miličniku...

V Mojstrani je nekdo cepil drva in si pri tem odsekal palec. Bil je nezavesten. Niso vedeli, ali zaradi odsekanega palca ali zaradi slabosti. Poklicali so rešilni voz. Ko je ta prišel, je bil ponesrečeni že pri zavesti. Šofer ga je hotel odpeljati k dežurnemu zdravniku, on pa se je branil, da ne gre, češ da ga ni naročil...

REŠILNI AVTO JE VČASIH TUDI PORODNIŠNICA

Da, tudi to se zgodi. Rešilni avto je včasih tudi porodnišnica, tako je pripovedoval tovariš Kozar. »Imeli smo že dva ali tri take primere, ki so se — na srečo — vedno dobro končali. V takem primeru mora pomagati tudi šofer, ki nadomešča babico. Porodnico je treba kar najhitreje spraviti v bolnišnico.

Dogaja pa se tudi drugače. Včasih kdo že pri prevozu v bolnišnico ali iz nje umre. Taka je pač naša služba!« je zaključil upravnik. Preden pa smo se poslovili, nam je pokazal še eno zanimivost, ki je čisto njegova: koledar, v katerega vpisuje razne dogodke. Vanj zapisuje vsak dan tudi stanje vremena.

Za konec pa še nekaj statističnih podatkov. Na Rešilni postaji na Jesenicah je zaposlenih 9 ljudi, od tega 5 šoferjev. Da je režija cenejša, popravljajo vozila kar sami, le v skrajnih primerih jih odpeljejo na servisno delavnico. Ker so sedanji prostori postaje neprimerni, so že pripravili elaborat za gradnjo novih. Zdaj imajo le eno pisarno. V novi zgradbi pa so predvideni poslovni prostori, skladišče, delavnica in garaže ter dve družinski stanovanji za šoferje. —k